

331.105.44 (480) K
SUOMEN

Suomen Tehdas- ja Sekatyöväenliiton

Toimintakertomukset

vuosilta 1912—1916

**Työväenliikkeen kirjasto-
Arbetsrörelsens bibliotek**

Helsinki 1917, Työväen kirjapaino

331.105.44 (480) K SUO

KERTOMUS

Suomen Tehdas- ja Sekatyöväenliiton toiminnasta 1912.

Kulunut vuosi on liitollemme monessa suhteessa ollut suuri-merkityksellinen. Valtavat työtaistelut Helsingin rakennusteollisuudessa ja Kymin tehtailla panivat liiton kovalle koetukselle. Avustuskassat uhkasivat tyhjentyä ennen taistelujen päättymistä. Yhteisillä ponnistuksilla saatiin se kuitenkin estetyksi. Taisteluissa hävittiin mutta ammattillisia järjestöjä eivät työnantajat onnistuneet murtaamaan. Helsingissä on liittomme jäsenluku viime aikoina erittäin huomattavasti lisääntynyt. Työläiset alkavat vihdoinkin huomata että ainoastaan lujasti järjestynyt joukko pystyy nykyaikana joitakin etuja itselleen valtaamaan.

Edellä mainitut suuret työtaistelut ja niistä aiheutunut raskas ylimääräinen verotus eivät ole voineet estää liiton kaikinpuolista vaurastumista. Osastojen luku, samoin jäsenmäärä, on tasaisesti lisääntynyt, vaikkakin siellä täällä on huomattavissa väsymyksen merkkejäkin. Kuten tilikertomuksesta näkyy on myöskin liiton omaisuus lisääntynyt, vaikkakin avustusmenot ovat olleet huomattavan suuret.

Mainitsemista ansaitsee myöskin vuoden aikana pidetty liiton II:n edustajakokous, jossa liitolle ja osastoille laadittiin uudet säännöt ja tehtiin useita liiton lujittamista tarkoittavia huomattavia päätöksiä.

Seuraavassa tarkastelemme yksityiskohtaisemmin liiton toimintaa ylempänä mainittuna aikana.

Liiton asioiden hoito.

Vuoden alusta edustajakokoukseen asti kuuluivat liittotoimikuntaan A. E. Kokkola puheenjohtajana, allekirjoittanut taloudenhoitajana ja muina jäseninä: Ida Vaahtera, Ida Hellstedt, V. Valo, O. Ukkonen, A. Aalto, J. Suominen, W. Wiherkoski sekä J. Kanerva.

Edustajakokouksessa valittiin liittotoimikuntaan: Puheenjohtajaksi A. E. Kokkola, taloudenhoitajaksi allekirjoittanut ja muiksi jäseniksi: A. Aalto, W. Wiherkoski, J. Kanerva, E. Ekholm, V. Rantanen, Ida Laine, Alma Rantanen ja Alma Sinisalo.

Luottamusmies A. E. Kokkolan siirryttyä Vaatetustyöntekijäinliiton palvelukseen elok. 1 p., valittiin liittoäänestyksellä luottamusmieheksi Puutyöntekijäinliiton entinen puheenjohtaja Antti Räsänen, joka astui toimeensa elok. 15 p.

Vuoden kuluessa on liittotoimikunta kokoontunut 35 kertaa. Käsiteltävistä asioista on pöytäkirjaan merkitty 263 pykälää. Ratkaistujen asioiden luku on monta vertaa suurempi, johtuen siitä että toimitsijat ovat yksinään päättäneet yksinkertaisemmista kysymyksistä ja sellaisista juoksevista asioista, joista liittotoimikunta on tehnyt ennakkopäätöksen, vaan joista ei ole tehty merkintää pöytäkirjaan.

Kirjeenvaihto ja yleensä toimistotyöt ovat osastoluvun ja jäsenmäärän kasvaessa säännöllisesti lisääntyneet. Vuonna 1910 käytettiin postimaksuihin keskimäärin 15:70 kuukaudessa, v. 1911 oli tämä summa 20:67 kuuk. ja 1912 kohosi postimaksuihin käytetty rahamäärä 30:38 jokaista kuukautta kohti.

Kiertokirjeitä, jotka ovat koskeneet kaikkia liiton osastoja, on lähetetty 6, sekä kiertokirjeitä, jotka ovat koskeneet kahta tai useampaa osastoa samoin 6. Ammattijärjestön kiertokirjeitä on kaikille osastoille lähetetty 5.

Osastojen ja jäsenluvun muutokset.

Uusia osastoja on liittoon yhtynyt seuraavasti:

Tammik.	1	p. Tuokslahden sekatyönt. osasto	n:o 120
"	1	" Syväniemen T. Y. osasto	121
"	1	" Oulun sekatyönt. osasto	122
Helmik.	1	" Fredriksbergin sekatyönt. osasto	123
"	1	" Jurvan sekatyönt. osasto	124
Tammik.	1	" Tainionkosken rullatyönt. osasto	125
Helmik.	1	" Helsingin karamellityönt. osasto	126
Maalisk.	1	" Viipurin nuohoojain osasto	127
"	1	" Helsingin makkarantyönt. osasto	128
"	1	" Kaskisten sekatyönt. osasto	129
Huhtik.	1	" Nurmin sekatyönt. osasto	130
"	1	" Jyväskylän Jokivarren sekatyönt. osasto	68
"	1	" Lieksan sekatyönt. osasto	131
"	1	" Kaltimon sekatyönt. osasto	132
"	1	" Lahden sementti- ja asfalttityönt. osasto	133
Toukok.	1	" Tervakosken sekatyönt. osasto	134
"	1	" Tammisuon sekatyönt. osasto	135
"	1	" Jokelan Kaukasten sekatyönt. osasto	136

Toukok.	1 p.	Harlun Leppäkosken sekatyönt. osasto	n:o 137
"	1 "	Muhoksen sekatyönt. osasto	" 138
Kesäk.	1 "	Leppäkosken sekatyönt. osasto	" 139
"	1 "	Viipurin tiilenkantajain osasto	" 140
"	1 "	Ylistaron sekatyönt. osasto	" 141
"	1 "	Iisalmen sekatyönt. osasto	" 142
"	1 "	Huopalahden sekatyönt. osasto	" 143
"	1 "	Paraisten Malmin sekatyönt. osasto	" 144
"	1 "	Toijalan sekatyönt. osasto	" 145
Heinäk.	1 "	Maarian Kärämäen sekatyönt. osasto	" 146
"	1 "	Auran sekatyönt. osasto	" 147
Marrask.	1 "	Nurmeksen sekatyönt. osasto	" 148
"	1 "	Kouvolan sekatyönt. osasto	" 149
"	1 "	Varkauden sekatyönt. osasto	" 150
Jouluk.	1 "	Kotkan sokeritehtaalaiden osasto	" 151
"	1 "	Porin tulitikkutehtaalaiden osasto	" 152
"	1 "	Raahen sekatyönt. osasto	" 153

Ennen kuolleista osastoista on henkiin herätetty Porin sekatyöntekijäin osasto, joka yhtyi liittoon marrask. 1 p. järjestysnumerolla 28.

Yhtyneitä osastoja on siis yhteensä 36.

Vuoden aikana ovat toimintansa lopettaneet seuraavat osastot:

Ruukin sekatyöntekijäin osasto	n:o 2
Virkkalan osasto	" 30
Viipurin sementti- ja asfalttityöntekijäin osasto	" 60
Lahden Pallas rullatehtaan osasto	" 61
Jyväskylän Jokivarren sekatyöntekijäin osasto	" 68
Iisveden sekatyöntekijäin osasto	" 74
Salon " " " " " " " " " " " "	" 86
Äänekosken " " " " " " " " " " " "	" 95
Orijärven " " " " " " " " " " " "	" 102
Inhan " " " " " " " " " " " "	" 104
Puumalan " " " " " " " " " " " "	" 113
Tampereen karamellityöl. " " " " " " " " " " " "	" 114
Kauhavan sekatyöntekijäin " " " " " " " " " " " "	" 117
Euran " " " " " " " " " " " "	" 118
Jurvan " " " " " " " " " " " "	" 124
Helsingin makkarantekijäin " " " " " " " " " " " "	" 128
Lahden sementti- ja asfalttityöntekijäin osasto	" 133
Harlun Leppäkosken sekatyöntekijäin " " " " " " " " " " " "	" 137
Viipurin tiilenkantajain " " " " " " " " " " " "	" 140
Maarian Kärämäen sekatyöntekijäin " " " " " " " " " " " "	" 146
Auran " " " " " " " " " " " "	" 147

Toimintansa lopettaneita osastoja on siis yhteensä 21. Tämän kun vähennämme pois yhtyneiden luvusta, huomaamme että osastojen luku todellisuudessa on lisääntynyt 15.

Vuoden lopussa kuului liittoon 107 osasta joissa oli 2,275 kokomaksavaa ja 508 puoleksimaksavaa jäsentä, yhteensä 2,783. Edellisestä vuodesta on jäsenluku lisääntynyt 489 kokomaksavalla ja 146 puoleksimaksavalla jäsenellä, eli siis yhteensä 635.

Jäsenten vaihtelu osastoissa on ollut melkoisen suuri. Kaikki osastot eivät ole siitä tietoa antaneet, mutta alempana olevista numeroista, joihin on koottu 80 osaston tiedonannot, saa sentään hyvän käsityksen jäsenten vaihtelevaisuudesta.

Osastoihin liittynyt jäseniä

	Miehiä	Naisia
uusja	1,486	312
toisesta osastosta	63	2
toisesta liitosta	15	1
Yhteensä	1,564	315

Osastoista poistunut jäseniä

	Miehiä	Naisia
toiseen osastoon	46	—
toiseen liittoon	17	3
ulkomaille	11	3
poistunut ilmoittamatta	1,259	197
erotettu	15	1
kuollut	14	4
Yhteensä	1,362	208

Jäsenmäärä liitossa on yleensä suhteellisesti lisääntynyt osastojen luvun kanssa. Parina viime vuotena on kuitenkin keskimääräinen jäsenluku osastoa kohti osottanut hieman nousua. Tämä käy selville seuraavasta taulusta:

Vuosi	Osastojen luku	Jäsenluku	Keskim. jäsenluku osastoa kohti
1909	58	1,297	22.36
1910	68	1,484	21.82
1911	92	2,148	23.35
1912	107	2,783	26.01

Herätys- ja valistustyö.

Agitatsioonimatkoja ei ole voitu tehdä niin paljon kuin edellisenä vuotena. Tämä on johtunut monista seikoista. Alkupuolella vuotta olivat edustajakokouksen valmistelut ja pitkät työehtosopi-

musneuvottelut, jotka estivät pitemmälle matkalle lähtemästä. Kesällä alkoivat Kymin ja Helsingin työriidat, jotka antoivat luottamusmiehelle tarpeeksi muuta työtä. Lukuunottamatta tilapäisiä matkoja, joita on tehty Helsingin ympäristöille, sekä monia työriidoista aiheutuneita matkoja, on varsinaisia agitatsionimatkoja tehty seuraavasti:

Talvella teki *A. E. Kokkola* kaksi viikkoa kestäneen matkan läntiselle Uudellemaalle, pitäen esitelmiä ja järjestäen kokouksia m. m. Hangossa, Ekössä, Tammisaaressa ja Orijärvellä.

Syksyllä teki *Antti Räsänen* 32 päivää kestäneen agitatsionimatkan Savoon, käyden 19 paikassa. Kokouksia ja esitelmätilaisuuksia oli 25, joissa kuulijoita oli yhteensä 1,744. Pienin kuulijain luku oli 22 ja suurin 180 henkeä. Keskimäärin oli siis kussakin esitelmätilaisuudessa 69 henkeä.

Ylimääräisenä puhujana ja järjestäjänä touko- ja kesäkuun aikana oli *Teemu Kallio*. Hän piti esitelmiä Helsingissä, Pitäjänmäellä, Salossa, Paimiossa, Turussa, Kärämäessä, Paraisilla, Aurassa, Kyrössä, Mellilässä, Loimaalla, Forssassa, Toijalassa, Tampereella ja sen ympäristöllä, Nokialla, Siurossa, Karkussa, Pihlavassa, Vammaskoskella, Äetsässä, Eurajoella, Raumalla ja Porissa. Uusia osastoja syntyi 4, joista kaksi kuitenkin pian kuoli. Yleensä voidaan pitää matkan tulosta verrattain tyydyttävänä.

Työriidat.

Vuosi 1912 oli liitossamme työtaistelujen vuosi. Suurimmat taistelut käytiin Helsingissä ja Kymiyhtiön tehtailta, joista yksityiskohdittain kerrottokoon seuraavaa:

Työtaistelu Helsingin rakennusteollisuudessa.

Työehtosopimukset Helsingin rakennusteollisuudessa ovat olleet monien vaiheiden alaisina. Toisin ajoin on työehtosopimus ollut lähes kaikilla ammattiosastoilla. Toisin ajoin taas ne ovat joko toisen tai molemmin puolin irtisanottuna heitetyt romukoppaan ja työtä on tehty ilman työehtosopimuksia.

Pitkäaikainen kokemus on rakennustyöväelle kuitenkin opettanut että kirjalliset työehtosopimukset ovat paras turva työnantajain mielivaltaista menettelyä vastaan ja tämän takia ovat työntekijät yhä kiinteämmin ryhtyneet puolustamaan joukkosopimuksia, työnantajain joko kokonaan niitä vastustaessa, tai pyrkiessä niitä huonontamaan työväestölle epäedullisilla määräyksillä. Kummankin puolen voimien kasvaessa on yhteentörmäyksen vaara vuodelta yhä kasvanut. Kesällä 1910 saatiin yhteentörmäys vain voin vältetyksi siten että riidanalaiset työehtosopimukset alistettiin sovinto-oikeuden tehtäväksi. Nämät sopimukset tulivat kuitenkin sellaisia että ne herättivät tyytymättömyyttä kummallakin puolen.

Varsinkin työnantajat hyvin vastenmielisesti ja vaan pakosta niitä noudattivat. Selvän todistuksen siitä antaa Helsingin rakennustyöväen luottamusmieskeskuskomitean kertomus vuodelta 1911. Sen mukaan oli mainittuna vuorona keskuskomitealle ilmoitettu 149 työsopimuksien rikkomista, ja varmasti tiedetään että keskuskomitea ei ole saanut tietoonsa läheskään kaikkia rikkomistapauksia.

Heinäk. 2 päivänä 1910 tehty yleissopimus Helsingin rakennusteollisuudessa joutui irtisanottavaksi viime vuoden lopulla. Jo syyskuussa 1911 alkoivat ammattiosastot keskustella sopimuksen irtisanomisesta tai sen jatkamisesta. Alussa oli erimielisyyttä ole-massa, mutta lopulta päätettiin niin että *yleissopimusta ei työntekijäin puolelta irtisanota*.

Mutta työnantajat olivat toista mieltä. Joulukuun lopulla saivat kaikki asiaan kuuluvat ammattiosastot työnantajilta irtisanomisen ja samalla ehdotuksen uudeksi yleissopimukseksi. Rakennusajurien ammattiosasto ei saanut ensinkään uutta ehdotusta ja myöhemmin selvisi että työnantajien tarkoituksena oli kieltäytyä kokonaan tekemästä työehtosopimusta ajurien kanssa, koska ajurit olivat huonosti järjestyneitä ja olivat muka pyrkineet rikkomaan sopimusta työnantajain vahingoksi.

Työnantajain ehdotus uudeksi yleissopimukseksi oli melkoista huonompi kuin irtisanottu yleissopimus. Työpäivä oli pidennetty 9 tunnista, jona se on ollut jo vuodesta 1906, 10 tuntiin. Tuntipalkkatakuu urakkatyössä oli poistettu, luottamusmiesten toimintaa vaikeutettu y. m. huononnuksia koko joukko. Rakennustyöntekijäin järjestöt eivät luonnollisesti voineet tällaista ehdotusta hyväksyä. Neuvotteluihin päätettiin suostua ja ammattiosastot antoivat kukin liittotoimikunnalleen neuvotteluissa tarvittavat valtuudet. Liittotoimikunnat valitsivat kukin yhden neuvottelumiehen. Tämä sen takia että neuvottelukomitea ei olisi tullut tarpeettoman suureksi, koska se vaan olisi hidastuttanut neuvottelujen kulkua.

Ensimmäinen neuvottelutilaisuus oli tammik. 13 p. Siinä työntekijäin edustajat eivät vielä esittäneet omaa vastaehdotustaan, vaan vaativat työnantajilta selitystä niistä syistä, jotka olivat aiheuttaneet irtisanomisen ja pakottaneet työnantajat ehdottamaan tilalle entistä huonomman sopimuksen.

Näihin kysymyksiin eivät työnantajain edustajat voineet antaa mitään varmaa vastausta. Valittivat vaan, että 9 tunnin työpäivä on liian lyhyt, joten rakennukset tulevat kalliiksi. Lisäksi painostavat muut työnantajat rakennusmestareita siitä, että nämä pitävät käytännössä 9-tuntisen työpäivän, vaikka muilla aloilla yleensä on 10-tuntinen työpäivä.

Lopulta kun työntekijäin edustajat ilmoittivat, että neuvottelujen alkamisen ehtona on se, että työpäivä pysytetään 9-tuntisena, ilmoittivat työnantajain edustajat loppuvaatimuksikseen seuraavat: että he luopuvat työpäivän 10-t. pidentämisvaatimuksesta, jos työntekijäin puolelta peruutetaan jo toimitettu rapparien palkkasopimuksen irtisanominen ja annetaan lupaus, ettei muitakaan palkka-

sopimuksia irtisanota ja että hyväksytään työnantajain yleissopimusehdotus muissa kohdissa paitsi jo mainittua päivän pituutta koskevassa. Samalla he puolittain uhkasivat sanoa kaikki palkkasopimukset irti, ellei mainittuihin ehtoihin suostuta.

Työntekijäin edustajat eivät luonnollisesti voineet näistä loppuvaatimuksista heti antaa lopullista vastausta, jonka takia neuvottelut keskeytettiin 10 päiväksi. Tällä ajalla keskustelivat kaikki asianomaiset ammattiosastot asiasta ja hyväksyivät omien edustajiensa tekemät ehdotukset:

1) että rapparien palkkasopimuksen irtisanomista ei peruuteta, vaan sen lisäksi sanotaan irti myöskin sementtityöntekijäin työehtosopimus. Kaikki muut sopimukset sitävästoin suostutaan jatkamaan asiallisesti muuttamatta 2:deksi vuodeksi, jos yleissopimuksesta päästään yksimielisyyteen.

2) Yleissopimukseen tehdään vaan muutamia selvennyksiä ja lisäyksiä, mutta muuten hyvyksytään vanha yleissopimus asiallisesti sellaisenaan.

Näiden päätöksien perusteella laativat neuvottelumiehet ehdotuksen uudeksi yleissopimukseksi, joka annettiin työnantajain edustajille toisessa neuvottelukokouksessa tammik. 24 p. Samalla ilmoitettiin muut edellämainitut palkkasopimuksia koskevat ehdot.

Työnantajain edustajat ilmoittivat lisäävänsä edellisessä kokouksessa tarjoamiinsa sovinnon ehtoihin sen, että rapparien sopimukseen saadaan tehdä muodollisia korjauksia, mutta palkkoja ei saa korottaa.

Kun työntekijät eivät olleet työnantajain ehtoja sellaisenaan hyväksyneet kieltäytyivät työnantajain edustajat enempää keskustelemasta ja katkasivat neuvottelut kokonaan, vaikka on varmaa, että jos työnantajat olisivat voineet maltillisesti asioita käsitellä, olisi ainakin riitakohtien lukua voitu vähentää, koska ei lopullista sovintoa tehdä. Neuvottelujen lopetettua jäivät seuraavat riitakohdat ratkaisematta:

Työpäivän pituus, yleissopimuksen ja palkkasopimusten rikkomusten tutkiminen ja ratkaiseminen, paikallisten luottamusmiesten valintatapa ja niiden velvollisuudet, kiertävän luottamusmiehen valintatapa ja niiden velvollisuudet, kiertävän luottamusmiehen toiminta työpaikoilla, palkkasopimusten tekeminen yleissopimuksen voimassaolo-aikana, pohjapalkka sellaisissa urakatöissä, joitten hinta ei ole palkkasopimuksissa määrätty ja sopimuksen voimassaolo-aika sekä lisäksi rapparien ja sementtimiesten palkkasopimusten parantaminen.

Yleissopimusneuvotteluissa olivat työnantajat uhanneet sanoa irti kaikki palkkasopimukset. Tämän uhkauksensa he myöskin panivat täytäntöön. Ennen tammik. loppua sanottiin työnantajain puolelta kaikki palkkasopimukset irti ja kukin amm. osasto, paitsi ei ajurit, saivat vastaanottaa nähtävästi kovassa kiireessä kokoon kytähtyn ehdotuksen uudeksi työehto- ja palkkasopimukseksi. Kukin ehdotus oli laadittu siinä mielessä, että mitään erikoista yleissopimusta ei enää tarvita, vaan yksityistyöehtosopimukseen otetaan myöskin yleiset määräykset, siten huononnettuna kun mestarien

yleissopimusehdotuksessakin oli esitetty. Sen lisäksi olivat käyneet pienentämään palkkoja, m. m. muurareille tarjottiin huomattavasti alennettuja palkkoja urakatöissä.

Kun asema nyt oli muuttunut tällä tavalla päättivät useat ammattiosastotkin että aikaisemmin tehdyt päätökset vanhoihin sopimuksiin tyytymisestä eivät enää ole sitovia, kun työnantajat olivat sopimukset irtisanoneet ja katkaisseet neuvottelut. Tämän johdosta päättivät lähes kaikki ammattiosastot vaatia palkan korotuksia y. m. parannuksia.

Näitä vaatimuksia ei kuitenkaan ehditty sen pidemmälle valmista, kun väliin astui senaatin työv. asiain esittelijä *Leo Ehrnrooth*. Hän teki senaatin Kauppa- ja teollisuustoimituskunnan valtuuttamana kummallekin riitapuolelle esityksin puolueettoman välitysmiehen valitsemisesta neuvotteluja johtamaan.

Ehdotus hyväksyttiin ja kummankin puolen neuvottelumiehet kokoontuivat helmik. 13 p. ja valitsivat yksimielisesti välitysmieheksi esityksen tekijän *Leo Ehrnroothin*.

Neuvottelut aloitettiin heti ja keskustelujen pohjana pidettiin kummankin riitapuolen niitä ehdotuksia, jotka aikaisemmin olivat aiheuttaneet neuvottelujen katkeamisen.

Välitysmiehen johdolla sujuivatkin keskustelut niin, että neljässä istunnossa oli läpikäyty kummankin riitapuolen yleissopimusehdotus.

Välitysmies teki nyt oman ehdotuksensa yleissopimukseksi, sekä liitteeksi siihen erityiset työriitojen käsittelysäännöt, joitten mukaan työehtosopimusten rikkomiset ja tulkitsemiset käsitellään ja ratkaistaan.

Välitysehdotus lähetettiin kaikkien osastojen käsiteltäväksi, sekä sen mukana välitysmiehen laatima seuraava kirjelmä:

Helsingin rakennusteollisuutta uhkaavan työriidan sovittamiseksi saan täten, riitapuolten asettaman sovittelukomitean jäsenten yksimielisestä kehoituksesta, asianomaisten järjestöjen harkittavaksi esittää seuraavan välitysehdotuksen:

1) Oheenliitetyt ehdotukset uudeksi yhteissopimukseksi sekä Helsingin rakennusteollisuuden työriitain käsittelysäännöiksi hyväksytään noudatettaviksi kuluvan vuoden toukokuun 1 p.

2) Uudet erikoissopimukset kaikille rakennusteollisuuteen kuuluville ammatteille laaditaan yhteissopimuksen voimassaoloajaksi siten, että niiden ammattien sopimukset, joihin nähden ei vaadita voimassaolevien sopimusten asiallista korjaamista, sovittelukomitean toimesta laaditaan viimeksimainittujen sopimusten mukaisiksi ottamalla huomioon ne muodolliset korjaukset ja poistot, jotka aiheutuvat yleissopimuksesta, mutta että muiden ammattien sopimukset annetaan voimassaolevain sopimusten määräämässä järjestyksessä asetettujen sovinto-oikeuksien käsiteltäviksi ja päätettäviksi.

3) Asianomaiset järjestöt päättävät valtuuttaa sovittelukomitean jäsenet ryhtymään edellämainittuihin toimenpiteisiin sekä valita jäseniä äskenmainittuihin sovinto-oikeuksiin.

Jos riitapuolet hyväksyvät tämän ehdotuksen sellaisenaan, olisi ilman enempää viivytystä saatavissa vakuus siitä, että työrauha säilyy, mikä seikka vuoden rakennuskauteen nähden ei ole vähäksi arvattava.

Helsingissä, helmikuun 22 p. 1912.

Leo Ehrnrooth.

Ammattiosastot hyväksyivät välitysmiehen ehdotuksen täydellisesti sekä antoivat neuvottelumiehille täydet valtuudet tehdä yleissopimukseen semmoisia muutoksia ja korjauksia, jotka eivät tee sitä entistä sopimusta huonommaksi, mutta jotka muutokset ja lisäykset sovinnon aikaan saamiseksi voivat olla välttämättömiä.

Neuvottelukomitea kokoontui helmik, 28 p. lopullisesti päättämään yleissopimuksesta. Tällöin huomattiin, että työnantajat eivät olleetkaan hyväksyneet välitysmiehen ehdotusta, vaan yhä pitivät kiinni aikaisemmin esittämistään huononnusehdotuksistaan. Neuvottelut uhkasivat uudestaan raueta, mutta välitysmies tarmokkaalla toiminnallaan sai sen estetyksi. Hän piti neuvotteluja vuoroin toisen, vuoroin toisen riitapuolen edustajain kanssa, ja tuloksena tästä oli, että työnantajat vihdoinkin luopuivat suurimmista sopimuksen huonontamisyhteyksistä, sekä ilmoittivat peruuttavansa yksityistyöehtosopimusten irtisanomisen. Sitä vastoin eivät työnantajat hyväksyneet sitä, että riidanalaiset palkkasopimukset tehdään sovinto-oikeudessa, jos neuvotteluilla ei saada sovintoa aikaan.

Vaikkakaan välitysmiehen ehdotus ei muuttamatta kokonaisuudessaan ollut saanut työnantajain hyväksymistä olivat jällelle jääneet riitakohdat sentään niin paljon toisarvoisia itse pääkysymyksiin verrattuna, että pitkän neuvottelun jälkeen, kun sovinto-oikeuskysymys uusien työehtosopimusten tekemisessä oli toistaiseksi sivuutettu, päästiin niin paljon yksimielisyyteen että yleissopimus saatiin lopullisesti valmiiksi seuraavan sisältöisenä:

Helsingin rakennusteollisuuden työehtoja koskeva yleissopimus.

Allekirjoittaneiden Helsingin rakennusteollisuuden työnantaja- ja työntekijä-järjestön kesken on valtuutettujen edustajain kautta tehty seuraava, mainitun teollisuuden työehtoja koskeva yleissopimus:

1:nen Luku.

Työehdoista.

1 §. Noudattamalla tämän yleissopimuksen ja rakennusteollisuuden eri ammattien erikoistyöehtosopimusten määräyksiä, on työnantajalla oikeus johtaa ja jakaa työtä sekä vapaasti ottaa ja erottaa työntekijänsä.

2 §. Helsingin rakennusteollisuudessa ei ole työhön otettuihin työntekijöihin nähden voimassa irtisanomisaikaa.

3 §. Pisin työaika on yhdeksän tuntia päivässä, paitsi lauantaisin ja pyhäaattoina kuusi ja puoli tuntia.

Työ aloitetaan aikaisintaan kello 7 aamulla ja päättyy viimeistään kello 5 iltapäivällä. Lauantaisin ja pyhäaattoina lopetetaan työ klo 2 iltapäivällä.

Ruokailuaika on kello $1/2$ 12:sta— $1/2$ 1:teen, paitsi lauantaisin ja pyhäaattoina klo $1/2$ 10:stä—10:een.

Mitä urakkatyöläisiin tulee, jää työajan nykyään kussakin ammatissa käytännössä oleva järjestely voimaan.

4 §. Ylityötä on se työ, joka tehdään ennen tai jälkeen 3 §:ssä säädetyn säännöllisen työajan, sekä pyhätyötä se työ, joka tehdään lauantain tai muun pyhäaaton illasta kello 6 seuraavan arkipäivän aamuun kello 6.

Ylityöstä maksetaan 50 % korotus sekä pyhätyöstä 100 % korotus tavallisesta tuntipalkasta.

Kuitenkaan älköön yli- tai pyhätyöksi laskettako sellaisia säännöllisiä toimia, kuten esim. vuorotyötä, yövartijain, lämmittäjain, vedenpumppaajain ja niihin verrattavia säännöllisiä toimia.

Yli- ja pyhätyön tekeminen on vapaaehtoista, paitsi milloin tarve sitä välttämättä vaatii.

5 §. Vapunpäivänä on työntekijöillä loma.

6 §. Työtä suoritetaan joko urakalla tai tuntipalkkaa vastaan.

Sellaisen urakkatyön palkasta, johon erikoistyehtosopimuksen hinnoittelua ei voida soveltaa, sopikoot asianomaiset keskenään ennen työn alkua; kuitenkin siten että työntekijäin vähin tuntipalkka joka tapauksessa on taattu, paitsi sellaisissa urakkatöissä, joissa useat työntekijät samalla kertaa ja yhteisvastuulla, kirjallisesti ottavat määrätyn työn urakalla kokonaan suoritettavakseen.

7 §. Työpalkat maksetaan kerran viikossa heti työn päätettyä; palkan maksu on julkinen.

Ylijäämä urakkasummasta maksetaan työn valmistuttua, jollei toisin ole sovittu, kun työ on valmistunut sekä työnantajain puolesta tarkastettu ja hyväksytty; tarkastus on viipymättä suoritettava.

8 §. Uutisrakennuksella ja louhimolla, missä työskentelee ainakin 20 työläistä, varustettakoon, jos ilman hankaluutta mahdollista on, työntekijäin ruokailua ja vaateiden säilyttämistä varten tarkoituksenmukainen suoja, jonka tulee olla varustettu vedenpitävällä katolla, samoin tiiviillä seinillä ja lukollisella ovella. Suoja on pidettävä puhtaana, kylmän vuoden aikana lämmitettynä ja tarpeellisesti valaistuna.

II:nen Luku.

Järjestysmääräyksiä.

9 §. Työrauhan häiritseminen työpaikalla työväkeä kiihottamalla tai muulla tavalla on kielletty.

Väkijuomain kuljetus ja nauttiminen sekä päihtyneenä esiintyminen työpaikalla on samoin kielletty.

10 §. Työntekijäin järjestöllä on oikeus kullekin työpaikalle, työhön otettujen työntekijäin joukosta määrältä luottamusmies valvomaan työntekijäin oikeuksien ja velvollisuuksien täyttämistä. Työnjohtajalle on ilmoitettava, kuka on määrätty luottamusmieheksi.

Luottamusmiehelle, enempää kuin muillakaan työntekijöillä, ei ole oikeutta pakottaa ketään erotettavaksi työstä järjestöihin kuulumattomuutensa tai mielipiteidensä tähden. Samoin työnteettäjällä ei ole oikeutta erottaa työstä ketään työntekijää järjestöihin kuulumisensa, edustajana olemisensa tai mielipiteittensä tähden.

11 §. Tämän sopimuksen allekirjoittaneet järjestöt määrätkööt kummaltakin puolelta yleiset asiamiehet sopimusten täyttämistä valvomaan. Kunkin järjestön on ilmoitettava vastapuolen järjestöille, kenen se on valtuuttanut asiamiehekseen. Asiamies olkoon varustettu järjestönsä valtakirjalla voidakseen vaadittaessa esittää sen.

Asiamiehellä on oikeus tämän ja muun työehtosopimuksen soveltamista koskeissa asioissa käydä työpaikoilla, sovittuaan tarkoitusta vastaavasta ajasta paikalla olevan työnjohtajan kanssa.

III Luku.

Yleisiä säännöksiä.

12 §. Tarkempia määräyksiä rakennusteollisuuden eri ammattien erityisistä työ- ja palkkausoloista on annettu sitä varten tehdyissä erikoissopimuksissa.

13 §. Tämän sopimuksen allekirjoittaneet järjestöt ja niiden jäsenet eivät tämän sopimuksen voimassaolemisen aikana saa toisiansa vastaan toimeenpanna minkäänlaisia työnseisauksia tai olla sellaisissa osallisina, vaan sitoutuvat toimimaan parhaansa mukaan tämän yleis-sopimuksen ja eri ammattien erikoissopimusten arvossa ja voimassa pitämiseksi ja työriitain välttämiseksi.

14 §. Tämän yleissopimuksen tai muun työehtosopimuksen tulkitsemista tai soveltamista koskevain riitaisuuksien sovittelussa tai sovinto-oikeudessa ratkaisemisesta on voimassa erikseen hyväksytty „Helsingin rakennusteollisuuden työriitojen käsittelysäännöt“.

Jos sopimusta rikkoo sellainen työnantaja, josta työntekijäin järjestöt eivät tiedä, kuuluuko hän työnantajain järjestöön, on työnantajain järjestö vaadittaessa velvollinen antamaan selvän tiedon. Jos kirjallisesti tiedustellaan, on kirjallisesti vastattava. Vastaava oikeus on työnantajain järjestöillä.

15 §. Tämä yleissopimus päättyi 31 p:nä toukokuuta 1914, mistä päivästä sopimus kuitenkin jatkuu edelleen vuodeksi kerrallaan, ellei sitä viimeistään neljä kuukautta sitä ennen ole toisten tai toisten asianomaisten puolesta irti sanottu.

Jos sopimus kokonaisuudessaan tai joltakin osalta irtisanotaan, on samalla annettava vastapuolelle täydelliset muutosehdotukset. Asianomaiset ovat velvolliset kohta irtisanomisen tapahduttua valitsemaan jäseniä erityiseen neuvottelulautakuntaan, jonka tulee puolueettoman puheenjohtajan johdolla ryhtyä työhönsä niin pian kuin mahdollista.

*

Ylläolevan lisäksi ovat allekirjoittaneet järjestöt päättäneet seuraavasti:

Erikoistyöehtosopimukset laativat ja hyväksyvät työnantaja- ja työntekijäjärjestöt keskenään ilman sovinto-oikeuksia ja on jokaisen erikoissopimuksen päättymispäivä 31 p. toukok. 1914, mistä päivästä nämät kuitenkin jatkuvat edelleen vuoden kerrallaan ellei niitä jommaltakummalta puolelta irtisanota, mikä irtisanominen pitää tapahtua viimeistään 5 kuukautta ennen päättymispäivää, huomioonottamalla mitä yleissopimuksen irtisanomisesta on tätä sopimuksen 15 § 2 momentissa säädetty.

Helsingin rakennusteollisuuden työriitojen käsittelysäännöt.

Allekirjoittaneet Helsingin rakennusteollisuuden työnantajain ja työntekijäin järjestöt ovat hyväksyneet seuraavat säännöt, joita on noudatettava, kun järjestöjen välisen yhteissopimuksen taikka muun työehtosopimuksen tulkitsemisesta tai soveltamisesta syntyy erimielisyyttä yhtäältä työnantaja-järjestön tai sen jäsenen kesken.

1 §. Kun työpaikalla syntyy erimielisyyttä työehdoista, on aina ensiksi koetettava työväen paikallisen luottamusmiehen välityksellä saada sovinto aikaan. Jos sellaista luottamusmiestä ei ole valittu tai jollei välitysyritys onnistu, on viipymättä kutsuttava asianomaisten järjestöjen asiamiehet riitaa selvittämään.

Jos on kulunut 14 päivää siitä päivästä, samaa päivää kuitenkin lukuunottamatta, jolloin se tapaus on sattunut tai asiaintila päättynyt, jota väitetään voimassaolevan sopimuksen rikkomukseksi, ei asiaa enää voida näiden sääntöjen mukaisesti panna vireille.

2 §. Siinä tapauksessa että sovintoa ei aikaansaada 1 §:ssä mainituilla toimenpiteillä, on asia ennen kolmen päivän kuluttua ilmoitettava sovinto-

oikeuden puheenjohtajalle, joka niin pian kuin mahdollista asian sovittelua varten määrää kokouksen, johon on kutsuttava asianomaisten järjestöjen puheenjohtajat ja asiamiehet.

3 §. Jos 2 §:ssä mainittu sovitteluyritys on jäänyt tulosta vaille ja järjestö tai yksityinen riitapuoli tahtoo saada asian päätetyksi sovinto-oikeuden tuomiolla, on sovinto-oikeuden puheenjohtajalle ennen kahdeksan päivän kuluttua järjestöjen toimesta tehtävä tästä kirjallinen ilmoitus, jossa tarkoin esitetään riitakysymyksen laatu. Siinä tapauksessa, että kantajana on yksityinen henkilö, on samalla asetettava hyväksyttävä vakuus niistä kustannuksista, jotka voivat aiheutua sovinto-oikeuteen vetoamisesta.

4 §. Sovinto-oikeuteen valitsevat kaikki työnantajajärjestöt yhteisesti kaksi jäsentä, kaikki työntekijäjärjestöt kaksi jäsentä sekä kutakin erikoissopimusta kohden sen allekirjoittaneet järjestöt kummaltakin puolen yhden jäsenen. Kullekin jäsenelle on samassa järjestyksessä valittava varajäsen.

Sovinto-oikeuden puheenjohtaja valitaan kaikkien oikeudenjäsenten yhteisessä kokouksessa; hänen tulee olla lainopillisesti sivistynyt, puolueeton henkilö. Elleivät jäsenet voi vaalista sopia, on puheenjohtaja Helsingin Kaupunginvaltuuston Työväenasiaain lautakunnan määrättävä. Puheenjohtaja ja jäsenet valitaan kalenterivuodeksi kerrallaan.

Sittenkun ensi kerta on valittu sovinto-oikeuden puheenjohtaja, vahvistaa oikeus kaikkien jäsenten yhteiskokouksessa itselleen työjärjestyksen ja ottaa avukseen sihteerin.

5 §. Sovinto-oikeuden on niin pian kuin mahdollista otettava käsiteltäväkseen asia, joka on sen päätettäväksi lykätty.

Jos riita koskee yleissopimuksen soveltamista tai tulkintaa, muodostavat puheenjohtaja ja järjestöjen yhteisesti molemmin puolin valitsevat neljä jäsentä oikeuden. Jos sitä vastoin riita koskee jonkun erikoissopimuksen soveltamista tai tulkintaa, tulee olla asiata käsittelemässä puheenjohtaja, kaksi äskennaituista jäsenistä, yksi kummaltakin puolen, työjärjestyksen tarkemmin määräämässä järjestyksessä sekä puheenalaista orikoissopimusta kohden valitut kaksi jäsentä.

Jos on epäily siitä, koskeeko riitakysymys yleissopimuksen vai erikoissopimuksen soveltamista tai tulkintaa, on sovinto-oikeuden niin muodostettuna, kuin ensin mainittiin, tästä päätettävä.

Elleivät riitapuolet sovi lykkäyksestä, on välitystuomio julistettava ennen neljätoista päivän kuluttua sen jälkeen, kun oikeus ensi kerran istunnossaan asiaa käsittelee.

Välitystuomio on riitapuolia velvoittava.

6 §. Kun välitystuomion täytäntöönpano voi tulla kysymykseen, on asioita sovinto-oikeudessa käsiteltäessä ja ratkaistaessa niin meneteltävä, että välitystuomio voidaan panna täytäntöön ulosottolain säännösten mukaisesti.

7 §. Oikeuden kansliakustannukset ovat puoleksi työnantajain ja puoleksi työntekijäin järjestöjen suoritettavat, jota vastoin ne kustannukset, jotka johtuvat asiain käsittelystä näiden sääntöjen mukaan, ovat riitapuolten suoritettavat sovinto oikeuden päätöksen mukaan.

Palkkiota jokaiselta oikeuden kokoontumispäivältä saa puheenjohtaja viisikymmentä markkaa ja jäsen kymmenen markkaa. Sihteerin palkkio määrätään työjärjestyksessä.

Jos erityinen kokous on pidetty ainoastaan päätöksen julistamista varten, ei siitä lueta eri palkkiota.

8 §. Jos voimassa oleva yleissopimus tai erikoissopimus asianmukaisen irtisanomisen tapahduttua on lakannut voimassa olemasta eikä uutta sopimusta ole saatu aikaan, ovat nämä säännöt edelleenkin sovellettavat kaikkiin sopimusaikana syntyneisiin riitaisuuksiin.

9 §. Allekirjoittaneet työnantajain ja työntekijäin järjestöt kaikki sitoutuvat sekä omasta puolestaan tarkoin noudattamaan näitä sääntöjä että myös kaikilla käytettävissä olevilla keinoilla velvottamaan jäseniään ehdottomasti noudattamaan niitä ja kaikkia niihin perustuvia päätöksiä.

Yleissopimuksen ja välitysmiehen yksityisiä työehtosopimuksia koskevan ehdotuksen tultua hyväksytyksi, olivat riitakysymykset palautuneet siihen, missä ne olivat tammikuussa ennen neuvottelujen katkeamista. Kuten aikaisemmin on mainittu suostuivat amm. osastot silloin siihen, että jos yleissopimuksesta päästään yksimielisyyteen, niin asiallisia muutoksia vaaditaan ainoastaan rapparien ja sementtityöntekijäin sopimuksiin, jota vastoin muut sopimukset jatketaan sellaisinaan kahdeksi vuodeksi, huomioon ottamalla kuitenkin sellaiset muutokset ja selvennykset, jotka aiheutuvat yleissopimuksesta.

Tälle pohjalle nojautui välitysmiehen toiminta alusta alkaen ja osastot hyväksyessään välitysmiehen ehdotuksen, olivat sillä itse kumonnet kaikki ne päätökset, joita oli tehty sillä ajalla kun neuvotteluja ei pidetty.

Vaikka yleissopimus täten olikin hyväksytty, ei sitä vielä allekirjoitettu, vaan jätettiin se riippuvaksi siitä, päästäänkö riidanalaisista yksityissopimuksista yksimielisyyteen. Neuvottelut aloitettiin heti rapparien ja sementtityöntekijäin työehtosopimuksista, koska niihin piti tulla asiallisia muutoksia. Kaikista muista sopimuksista, joihin piti tulla vaan pienempiä muutoksia ja selvennyksiä, neuvottelemisen jätettiin siksi kun nähdään, johtavatko neuvottelut rapparien ja sementtityöntekijäin kanssa sovintoon.

Neuvottelut edistyivät hitaasti, mutta vihdoin saatiin molemmin puolin hyväksytyksi sementtityöntekijäin työehtosopimus ja jällelle jäi enää vaan rapparien sopimus, jossa oli tehty sellainen muutos, että se välttämättä aiheutti myöskin muutoksen ulkotyöläisnaisten sopimukseen. Näistäkin olisi mahdollisesti päästy yksimielisyyteen, mutta väliin tuli uusia seikkoja, jotka lopulta estivät sovinnon syntymisen.

Kevään lähestyessä huomattiin varmoja merkkejä rakennusteollisuuden elpymisestä. Muutamissa ammattiosastoissa, jotka jo aikaisemmin olivat vastenmielisesti huonon ajan pelosta hyväksyneet entisten sopimusten uusimisen, heräsi tyytymättömyys rauhan ehtoihin. Tyytymättömät alkoivat selittää että aikaisemmin tehdyt lupaukset ja liittotoimikunnille annetut valtakirjat eivät nyt enää mitään merkitse, kun työaika näyttää sellaiselta että on mahdollisuus saada paremmatkin sopimukset.

Tyytymättömät saivat hyvän tuen Helsingin rakennustyöväen luottamusmiesten keskuskomiteasta. Kivimiesten ammattiosasto ilmoitti ensiksi tyytymättömyytensä ja pyysi luottamusmiesten keskuskomiteaa kutsumaan kaikkien rakennustyöväen ammattiosastojen johtokunnat yhteiseen kokoukseen keskustelemaan yleissopimuksen hylkäämisestä tai hyväksymisestä. Kivimiesten amm. osasto ei edes kuulunut luottamusmieslaitokseen, mutta siitä huolimatta keskuskomitea viipymättä täytti osaston pyynnön, vaikka se tiesi että keskuskomitean tehtävänä on valvoa voimassa olevien sopimusten noudattamista, eikä sillä ole oikeutta sekaantua uusien sopimusten

tekemiseen, vaan se kuuluu amm. osastoille, jotka ovat siinä velvolliset noudattamaan liittotoimikuntansa päätöksiä.

Keskuskomitea kutsui osastojen johtokunnat koolle, mutta kokoukseen ei kutsuttu liittotoimikuntien valitsemia neuvottelumiehiä antamaan selitystä työsopimusneuvotteluista. Eipä näille edes ilmoitettu kokouksen tarkoitusta, vaan lähdettiin heti alun pitäen toimimaan neuvottelumiesten ja liittotoimikuntien selän takana.

Seuraukset tulivat pian näkyviin. Kun muutamia kokouksia oli pidetty oli amm. osastojen enemmistö sotakannalla. Yleissopimus huomattiin äkkiä mitä huonoimmaksi kuristusmääräyksiä täynnä olevaksi tekeleeksi. Yksityissopimuksiin vaativat palkankorotusta muurarit, kirvesmiehet ja sekatyöntekijät, vaikka samat osastot joku viikko aikaisemmin olivat päättäneet tyytyä vanhoihin sopimuksiin.

Kun asema oli käynyt tällaiseksi, kutsuttiin neuvottelumiesten aloitteesta yhteinen liittotoimikuntain kokous huhtikuun 30 p. neuvottelemaan ja päättämään yhteisistä toimenpiteistä.

Tässä kokouksessa vahvistettiin ennen tehtyt päätökset yleissopimuksen ja yksityissopimusten hyväksymisestä ja velvoitettiin liittotoimikunnat toimimaan päätöksien täytäntöön saattamiseksi, osastojen vastalauseista huolimatta.

Näitä päätöksiä ei kuitenkaan saatu toteutumaan. Varsinaisena riitakohtana oli rapparien sopimus ja siitä riippuva ulkotyöläisnaisten rappaustyötä koskeva kohta. Liittotoimikuntien yhteisen kokouksen päätöksen mukaan olisi näitä riitakysymyksiä ollut koettava saada sovinto-oikeuden ratkaistavaksi, jolloin lopullinen sovinto siis olisi saavutettu, jos työnantajat tämän olisivat hyväksyneet. Ehdotus sovinto-oikeuden asettamisesta raukesi kuitenkin tyhjiin, kun riitakysymysten luku lisääntyi. Muurarit ja kirvesmiehet eivät luopuneet palkankorotusvaatimuksestaan, eikä muurarien ja puutyöntekijäin liittotoimikunnat ryhtyneet osastojaan siihen pakottamaan, vaikka enemmistö kummastakaan liittotoimikunnasta ei hyväksynyt osastojen menettelyä.

Samaan aikaan kun liittotoimikunnat koettivat tehdä voitavansa työrauhan säilyttämiseksi, harjoitti „sotapuolue“ innokasta agitationia liittotoimikuntien ehdotuksia ja päätöksiä vastaan. Myöskin työnantajain keskuudessa nähtävästi alkoi jyrkempi suunta päästä voitolle ja sekin puolestaan vaikeutti neuvottelujen edistymistä suuressa määrässä.

Kaikki nämät seikat vaikuttivat sen että jo toukokuun lopulla asema näytti toivottomalta. Välitysmies ei kuitenkaan väsynyt, vaan teki seuraavan lopullisen välitysehdotuksen:

Helsingin rakennusteollisuuden työnantajain ja työntekijäin järjestöille.

Sittenkun yleisen sovittelulautakunnan kokouksessa viime kulu-
neen helmikuun 28 p:nä oli alustavasti sovittu uudesta Helsingin rakennusteollisuuden työehtoja koskevasta yleissopimuksesta sekä saman teollisuuden työriitojen käsittelysäännöistä ja tämän ohessa

mitä eri ammattien erikoissopimuksiin tulee määrätty, että ainoastaan sementtityömiesten ja rapparien tariffit otettaisiin täydellisen, asiallisen käsittelyn alaisiksi ja että uunintekijäin tariffiin tehtäisiin tarpeellisia lisäyksiä, kun sitä vastoin muut erikoistyyöehtosopimukset muuten korjattaisiin ainoastaan mikäli uusien yleissopimusten säännökset tai nykyään voimassa olevien säännösten muodossa ilmenevät, molemmin puolin myönnetty epäselvyydet sitä vaativat, on asianomaisten kesken mainitun päivän jälkeen sovitteluja toimitettu näin hyväksytyllä perustalla.

Mainittujen sovittelujen tulokset ovat seuraavat:

Alustavasti on laadittu uudet työehtosopimukset asfalttityöntekijöille, sementtityöntekijöille, uunintekijöille, sekatyöntekijöille, tiilenkantajille ja rakennusajureille sekä myös kivityöntekijöille, sittenkun viimeksimainittujen erikoissopimukseen kuuluva hinnoittelu oli sovinto-oikeudessa laadittu.

Rakennuspuutyöntekijäin ja muurarien uusia työehtosopimuksia koskevia neuvotteluja ei ole toistaiseksi voitu saattaa loppuun, koska työntekijäin edustajat asianomaisissa sovittelulautakunnissa vastoin ylläkerrottua yleistä alustavaa välipuhetta, joka koski sovittelujen perusteita, ovat esittäneet vaatimuksia, jotka sisältävät puheenalaisten työehtosopimusten asiallisia muutoksia.

Mitä rapparien uuteen työehtosopimukseen tulee, on asianomaisten järjestöjen edustajain kesken sovitteluja hierottu, mutta pysyvään mielteneroavaisuuksien vallitessa erinäisissä kohdissa ei ole voitu päästä asianosaisten kesken alustavaan sopimukseen. Kun mainittua työehtosopimusta koskevissa sovitteluissa on puheeksi otettu sellainen nykyisen työjärjestyksen muutos, joka välttämättä johtaa ulkotyöläisnäisten työehtosopimuksen uuteen järjestelyyn, mikäli se koskee sen aputyön palkkaamista, jota ulkotyöläisnaiset suorittavat rappauksessa, on viimeksimainittua työehtosopimusta koskevain sovittelujen loppuunsaattaminen jäänyt rapparien työehtosopimuksen lopullisen muodostelun varaan.

Siihen nähden, että alussa mainitulla tavalla aikaisemmin vahvistetulla perustalla ei ole odotettavissa lopullista sopimusta ennen voimassa olevan yleissopimuksen päättymistä eli ennen kuluvan kuun loppua, koska puutyöntekijäin ja muurarien työehtosopimuksia koskevia neuvotteluja esiintyneistä syistä ei ole voitu saattaa loppuun eikä uutta rapparitarriffia näy voitavan neuvottelemalla aikaansaada, on allekirjoittanut tahtonut asianomaisille työnantajain ja työntekijäin järjestöille ehdottaa, että seuraavalla tavalla sovittaisiin esillä olevan asian selvittämisestä:

Neuvottelujen loppuunsaattamista varten pidennetään rakennusteollisuudessa nykyisin voimassa olevien sopimusten aikaa enintään kymmenellä päivällä eli 10 p:ään ensi kesäkuuta. Ennen tämän ajan päättymistä saatetaan loppuun, ellei niin jo ole tapahtunut, neuvottelut niistä erikoissopimuksista, jotka aikaisemman päätöksen mukaan eivät saa joutua asiallisten korjausten alaisiksi, ja on tätä varten työntekijäin asianomaisille neuvottelumiehille

annettava tarpeelliset valtakirjat. Äsken mainitusta neuvottelujärjestyksestä tehdään, ennen merkitystä syystä, poikkeus ainoastaan ulkotyöläisnaisten sopimuksen suhteen.

Niin pian kuin yllämainitut neuvottelut on päätetty, allekirjoittavat asianomaiset työnantajain ja työntekijäin järjestöt sekä yleiset sopimukset että kaikki muut erikoissopimukset paitsi rapparien ja ulkotyöläisnaisten sopimuksia, ja astuvat näin allekirjoitetut sopimukset heti voimaan. Viimeksimainittujen kahden työehtosopimuksen laatiminen lykätään sitä vastoin sovinto-oikeuden ratkaistavaksi, joka on niin kokoonpantava kuin työriitojen sovittelusäännöissä on määrätty niiden tapausten varalle, jolloin on riita puheenalaisten ammattien asianomaisesti hyväksytyjen erikostyöehtosopimusten soveltamisesta tai tulkitsemisesta, mutta on ulkotyöläisnaisten sopimukseen nähden sovinto-oikeuden tehtävä niin rajoitettava, että voimassa olevaa sopimusta voidaan muuttaa ainoastaan mikäli tulee sen apurityön palkkaamiseen, jota nämä työläisnaiset suorittavat rappaustyössä. Siksi kun asianomainen sovinto-oikeus on päättänyt työnsä, olisi rapparien ja ulkotyöläisnaisten voimassa olevia työehtosopimuksia noudatettava, mikäli ne eivät ole ristiriidassa yleisten sopimusten kanssa.

Samalla kun jätän edellä olevan ehdotuksen asianomaisten järjestöjen harkittavaksi, en voi olla lopuksi huomauttamatta, että tämä ratkaisuehdotus ymmärtääkseni itse todessa on ainoa mahdollinen keino rikkomatta aikaisemmin tehtyjä alustavia välipuheita turvata rakennusteollisuuden työrauha kahdeksi lähimmäksi vuodeksi. Lisäksi on huomattava, että sovinto-oikeuden näin ratkaistavat kohdat ovat verrattain harvat ja että niillä on toisarvoinen merkitys siihen suureen tulokseen verraten, jotka neuvotteluilla jo on aikaansaatu sekä että aikaisempien neuvottelujen tulos on oleva hyvänä perustana asian käsittelylle sovinto-oikeudessa.

Helsingissä, toukokuun 29 p:nä 1912.

Leo Ehrnrooth.

Edellä oleva välitysmiehen ehdotus sisälsi pääasiassa samallaisen riidan ratkaisukeinon, kuin liittotoimikunnat huhtik. 30 p. pitämässään kokouksessa olivat päättäneet kannattaa.

Liittotoimikunnat pitivät yhteisen kokouksen toukok. 31 p., jolloin laadittiin seuraava kirjelmä, joka yhdessä välitysmiehen ehdotuksen kanssa lähetettiin osastoille:

Helsingin Rakennusteollisuustyöntekijäin ammattiosastoille.

Myötäliittäen tohtori Leo Ehrnroothin, Helsingin rakennusteollisuuden työnantajain ja työntekijäin järjestöille osottaman kirjelmän kuluvaan toukokuun 29 p:ltä, ja sen lisäksi mitä vastamainitussa kirjelmässä on asiain eri vaiheista esille tuotu, saamme selostaa seuraavaa:

Kuten tunnetaan, sanoivat Helsingin rakennustyönantajat rakennusteollisuutta koskevan yleissopimuksen irti, viime vuoden joulukuun lopulla, esittäen uuden entistä huonomman sopimuksen. Samaan aikaan oli myöskin

työntekijäin puolelta irtisanottu rapparien sopimus, joka osasto kuitenkin siihen aikaan toimi vielä itsenäisenä, kuulumatta muurarien liittoon.

Sittenkuin työntekijäin ja työnantajain valitsema neuvottelumiehet olivat koettaneet saada riittäviä sovituksi, pääsemättä sen pidemmälle kuin, että työnantajat olivat asettaneet rauhanehdoksi, että rapparien sopimuksen irtisanominen peruutettaisiin, sekä että muita sopimuksia ei irti sanottaisi, jolloin he luopuisivat 10 tunnin työpäivävaatimuksestaan. Tämän johdosta päätti johtokuntien yhteinen kokous 15 p:nä tammikuuta, että rapparien sopimuksen irtisanomista ei peruuteta, vaan päätettiin lisäksi irtisanoa myöskin sementtityöntekijäin sopimus, muita sopimuksia ei työntekijäin puolelta päätetty irtisanoa, vaan päätettiin: *että, jos yleissopimuksesta päästään yksimielisyyteen, jatketaan kaikki muut entiset sopimukset muuttamatta kahdeksi vuodeksi.* Tämän päätöksen vahvistivat kaikki ammattiosastot senjälkeen pitämissään kokouksissa.

Ennen tammikuun loppua sanottiin työnantajain taholta irti myöskin kaikki yksityissopimukset ja esitettiin useita huononnuksia, minkä johdosta sitten useat ammattiosastot esittivät omat vastaehdotuksensa.

Kun riittaisuudet alkoivat kärjistyä, teki esittelijäsihteeri Leo Ehrnrooth kumpaisellekin riitapuolelle ehdotuksen välimiehen asettamisesta yleissopimusneuvotteluja varten, minkä ehdotuksen sekä työnantajat kuin myöskin liittotoimikuntien jäsenet kokouksessaan helmikuun 7 p:nä hyväksyivät.

Tämän jälkeen esitti sovittelukomitean kehoituksesta välimies, tohtori Ehrnrooth, kirjelmän 22 p:nä helmikuuta, sekä ehdotuksen uudeksi yleissopimukseksi ja ehdotuksen siitä tavasta, millä yksityisistä työehtosopimuksista olevat riidat olisivat ratkaistavat. Tohtori Ehrnroothin kirjelmän hyväksyivät eri järjestöt, sekä jättivät kukin neuvottelumiehille täydet valtuudet tehdä sopimusehdotukseen sellaisia muutoksia ja korjauksia kuin sovinnon aikaansaaminen näyttää välttämättömältä, mutta jotka muutokset ja korjaukset eivät kuitenkaan tee yleissopimusta sisällöltään huonommaksi, näiden valtuuksien nojalla hyväksyivät neuvottelumiehet lopullisesti yleissopimuksen helmikuun 28 p:nä. Tämän yleissopimuksen hyväksyivät kaikki liittotoimikunnat heti sen jälkeen eikä myöskään osastojen puolesta sitä vastaan muistutusta esitetty, vaikka yleissopimus heti sanomalehdissä julkaisemalla saatettiin osastojen tietoon.

Sittenkun yleissopimusehdotus oli täten saatu lopulliseen muotoon, alkoivat neuvottelut yksityisistä työehtosopimuksista siinä järjestyksessä kuin yleissopimusneuvotteluissa oli hyväksytty, mutta kun neuvottelut edistyivät hitaasti ja eri liittotoimikunnissa noudatettiin erilaista menettelytapaa, sekä kun muutamissa ammattiosastoissa oli ryhdytty harjoittamaan kiihotusta jo hyväksyttyä yleissopimusta vastaan, pidettiin neuvottelumiesten aloitteesta huhtikuun 30 p:nä liittohallintojen yhteinen kokous, missä kokouksessa hyväksyttiin seuraavat ponnet:

1) Liittohallintojen yhteinen kokous vahvistaa neuvottelumiesten laatiman yleissopimuksen Helsingin rakennusteollisuudessa ja valtuuttaa neuvottelumiehet sen allekirjoittamaan sitenkuin yksityissopimuksesta on päästy yksimielisyyteen.

2) Kokous velvoittaa kunkin liittotoimikunnan viipymättä ryhtymään sellaisiin toimenpiteisiin, että ammattiosastot ensi tilassa lopullisesti päättävät yksityissopimuksen hyväksymisestä, ja olisi osastojen neuvotteluilla koetettava saada palkankorotuksia, y. m. muodollisia ja asiallisia parannuksia yksityissopimuksiin. Ellei neuvotteluilla ole mahdollisuutta saada niihin parannuksia, ovat liittohallinnot sitä mieltä, että osastojen olisi pysyttävä siinä aikaisemmin tekemässään päätöksessä, että muurarien, kirvesmiesten, uunintekijäin, sekatyöntekijäin, tiilenkantajain, ulkotyöläisnaisten ja rakennusajurien sopimukset uudistetaan sellaisinaan, huomioonottamalla kuitenkin ne asialliset ja muodolliset muutokset, jotka aiheutuvat yleissopimuksesta.

Kuten edellisestä näkyy, on työntekijäin taholla omaksuttu se käsitys, että sovittelumiesten ehdotus yleissopimukseksi olisi saatava lopullisesti hyväksytyksi, sekä että kaikkien muiden osastojen, paitsi rapparien ja sementtityöntekijäin sopimukset voidaan hyväksyä, ellei parannuksia sovitte- luissa saada, sellaisinaan, sekä koetettava riitakohtia saada sovinto-oikeuteen, mitkä ehdot ja edellytykset nyt näyttää olevan olemassa. Asiain tällä kan- nalla ollen näyttää siltä, että yleissopimuksen hyväksyminen, samoin kuin eri ammattikuntien yksityissopimustenkin lopullinen hyväksyminen riippuu siitä, tuleeko kaikkien ammattikuntien sopimukset hyväksytyiksi ja työrauha siten kahdeksi vuodeksi turvatuksi. Kysymys asiallisesti koskee siis sitä: tahtokoo rakennustyöväestö lähteä taisteluun, vai haluaako se rauhassa jalkaa töitä?

Sen seikan puolesta, että rakennusteollisuustyöväestön olisi yritettävä, vaikkapa ankaralla taistelullakin, oloihinsa korjauksia, on esitetty, että rakennusteollisuuden alalla vallitsee nykyään vilkas liike, joten työnantajat ilman suuria uhrauksia ja kustannuksia ei voisi antautua taisteluun, vaan mahdollisesti olisivat pakotetut tekemään myönnytyksiäkin. Niinikään pai- kallaan pysyminen ja entisten ehtojen puolesta taistelemisen lamauttaa ja taannuttaa työväen ammatillista liikettä, kun sitä vastaan taistelu parannuk- sien puolesta terästä ja lujittaa työväestöä.

Toisella puolen on huomattava, että työntekijäin puolelta entisten sopimusten hyväksyminen, lukuunottamatta rapparien ja sementtimiesten sopimuksia, on periaatteessa ennen helmikuun puoliväliä jo asiallisesti annettu ja jolle pohjalle neuvottelut kokonaan rakentuivat, joten työnteki- jäin rehellisyyden tunne velvoittaa heitä pysymään jo esittämiensä mieli- piteiden takana.

Tämän lisäksi täytyy ottaa huomioon, että todelliset työnantajat eivät ele rakennusmestarit, eikä edes rakennusten isännöitsijät, vaan mahtavat rahalaitokset, jotka eivät katsele suopein silmin täällä vallitsevaa 9 tunnin työpäivää. Niinikään on otettava huomioon, että liittojen sekä ammattijär- jestön kassat ovat kovin vähäiset suurta taistelua varten, sekä järjestyneen työväen luku kovin pieni, tehden noin 25 % koko rakennustyöväestöstä, nekin tässä asiassa hyvin erimielisiä, sekä suuria taisteluja jo alkanut, tai tulossa useissa osissa maata. Kaiken tämän huomioonottamalla ei voi ummistaa silmiään siltä, että rakennustyöväestö ei voi taistelujenkään avulla tällä kertaa päästä tämän pidemmälle, minkä vuoksi ehdotamme:

että sovintoehdotus hyväksyttäisiin.

Mutta kun erimielisyyttä osastoissa on ilmestynyt ja mahdollisesti vieläkin ilmenee, alistetaan asia osastojen kesken toimitettavan yleisään- estyksen alaiseksi siten, että kunkin osaston on keskuudessaan toimitettava äänestys suletuilla lipuilla, viimeistään torstaina kesäkuun 6 p:nä, siten, että kukin, joka hyväksyy sovintoehdotuksen kirjoittaa „jaa“ ja joka vastustaa „ei“, ja on osastojen ilmoitettava äänestyksen tulos liittotoimikunnille seu- raavana päivänä, sekä myöskin ilmoitus siitä, kuinka paljon osanottajia oli kokouksessa.

Äänestyksen tulokset tarkastaa liittotoimikuntien yhteinen kokous, joka myös äänestyksen perustuksella lopullisesti ratkaisee sovintoehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, ja on tämä ratkaisu osastoihin näiden sitova. Ennen äänestystä on osastojen päätettävä tämän viimeisen kohdan hyväksymisestä.

Helsingissä, tuokokuun 31 p. 1912.

(Allekirjoitukset.)

Edelläolevan ehdotuksen hyväksyivät kaikki muut saapuvilla olevat liittotoimikuntien jäsenet, paitsi muurarien liiton puheenjohtaja kieltäytyi sitä allekirjoittamasta.

Erimielisyys näin tärkeässä kysymyksessä vaikutti epäilemättä hyvin paljon äänestyksen tulokseen. Kun vielä rakennustyöväen paikallinen luottamusmies, jolla varsinkin muutamissa ammattiosastoissa oli suuri kannatus, asettui empimättä liittotoimikuntain ehdotusta vastaan, vaikka hänellä olisi pitänyt olla oikeampi käsitys asemasta, kohosi agitationi liittotoimikuntia ja erittäinkin liittojen luottamusmiehiä vastaan, joita pidettiin melkein päkavaltaajina, kun olivat allekirjoittaneet mokoman ehdotuksen. Niinpä esim. Kirvesmiesten ammattiosasto oikein vakavasti keskusteli epäluottamuslauseen antamisesta Puutyöntekijäin liiton sihteerille siitä, että hän oli neuvotteluissa toiminut osaston antamien ohjeiden mukaan, mutta joita ohjeita osasto ei myöhemmin enää tahtonut tunnustaa. Kysymys on nyt annettu raueta, mutta mitään hyvitystä syyttömästi syytetylle ei ole annettu. Samoin antoi Tehdas- ja Sekatyöväenliiton Helsingin ajuriammattiosasto mitä jyrkimmän paheksu-
mislausannon mainitun liiton taloudenhoitajalle siitä, ettei hän muka olisi neuvotteluissa valvonut ajurien etuja j. n. e.

Edellä poimitut pikkuesimerkit monien sellaisten joukosta, ovat näytteitä siitä kiihottuneesta mielialasta, mikä Helsingin rakennustyöväen oli vallannut siihen aikaan kun sen tuli lopullisesti päättää sodan tai rauhan valitsemisesta. Sekasortoa lisäsi vielä se, että liittotoimikuntien kirjelmää ei voitu sanomalehdissä julkaista, koska se olisi tärkeänä hetkenä paljastanut liian paljon työntekijäin asemaa. Vastustajat sen sijaan agiteerasivat sanomalehdissään. Niinpä samaan aikaan oli esim. Työmieheissä (n:o 126 kesäk. 4 p.) pitkä artikkeli, jossa koetettiin todistaa, että muurarit eivät ikinä ole antaneet mitään lupausta vanhaan palkkaan tyytymisestä. Tällä varsin kömpelöllä tavalla tietysti tahdottiin osottaa, ettei heitä sido mikään aikaisempi päätös, joten he ovat vapaat päättämään niinkuin oma etu vaatii. Lakon puolustajat maalasivat helpohintaisia kuvauksia muka helposti saavutettavista suurista voitoista ja niiden innostamina monet jäsenet antoivat itsensä vietellä äänestämään liittotoimikuntien ehdotusta vastaan. Osaan äänestäjistä vaikutti ärsyttävästi myöskin se, että työnantajat mielenosotuksellisesti hylkäsivät välitysehdotuksen. Kun työnantajat olivat taisteluhaluisia, tahtoivat työntekijätkin päästä avonaisessa taistelussa näyttämään, että työnantajain röyhkeydellä täytyy olla rajansa ja osa äänesti siis sen takia ehdotusta vastaan.

Kesäkuun 7 p. kokoontuivat liittotoimikunnat sekä Ammattijärjestön toimikunta tarkastamaan äänestyksen tulosta ja lopullisesti päättämään asiasta. Silloin todettiin että äänestykseen oli ottanut osaa seuraavat osastot: Kivityöntekijäin 3 osastoa, asfalttityöntekijäin, ajurien, tiilenkantajain, ulkotyöläisnaisten, sementtityöntekijäin, sekatyöntekijäin, muurarien, rapparien, uunintekijäin ja kirvesmiesten 2 osastoa, eli siis yhteensä 15 osastoa, joissa äänestykseen oli osaa ottanut 674 jäsentä. Liittotoimikuntain ehdotuksen puolesta oli annettu 223 ääntä ja sitä vastaan 451 ääntä. Kaikki muut osastot olivat päättäneet tyytyä enemmistön päätökseen, mutta Hel-

singin kirvesmiesten amm.-osasto, jossa lähes kaikki äänet oli annettu ehdotusta vastaan, ei suostunut edes noudattamaan enemmistön päätöstä, jos liittotoimikuntain ehdotus olisi voittanut.

Kun $\frac{2}{3}$ äänestäjistä oli antanut äänensä välitysehdotusta vastaan, katsoivat liittotoimikunnat että väliehdotus oli lopullisesti työväen puolelta hylätty. Jäsenet olivat ainakin sillä kerralla siksi selvästi osottaneet vastustavansa niitä sopimuksia, joita heille tarjottiin, etteivät liittotoimikunnat voineet ryhtyä osastojen pakkotamaan, koska tiedettiin että siitä olisi seurannut keskinäisiä riitoja, mitkä varmasti olisivat taannuttaneet ammattiyhdistysliikkeen pääkaupungissa pitkiksi ajoiksi.

Kesäkuun 10 p. pidettiin välitysmiehen johdolla viimeinen neuvottelukokous. Se oli hyvin lyhyt. Kummaltakin puolen ilmoitettiin että välitysehdotus oli hylätty. Välitysmies ilmoitti tällöin tehtävänsä loppuneen ja lopetti kokouksen.

Välitysehdotuksen hylkääminen oli ratkaiseva askel. Lakon varalle alettiin varustautua. Ammattiosastot ryhtyivät kiireellä laatimaan uusia työehtosopimusehdotuksia, jotka olivat muuten lähes samanlaisia kuin hylätyt ehdotukset, paitsi tuntipalkkoja vaadittiin korotettavaksi 5—10 penniä useimmissa ammateissa. Samoin urakatoissa vaadittiin vastaavia korotuksia.

Mainitut ehdotukset, saatuaan asianomaisten liittotoimikuntien ja Ammattijärjestön toimikunnan suostumuksen, jätettiin työnantajille heinäk. 15 p. ja vaadittiin joko neuvotteluja tai muuten lopullista vastausta yhden viikon kuluessa. Työnantajain järjestöiltä saapui vastaus, jossa selitettiin että he eivät suostu neuvotteluun, mutta ovat valmiit hyväksymään entiset sopimukset sellaisina kuin heidän edustajansa ne keväällisissä neuvotteluissa olivat hyväksyneet. Työnantajat tarjosivat siis työntekijäin hyväksyttäväksi ehtoja, joita ei edes välitysmies ollut hyväksynyt. Oli luonnollista että mokomien ehtojen hyväksyminen ei voinut tulla kysymykseenkään, kun kerran välitysmiehen tekemä ehdotuskin oli tullut hylätyksi. Ammattiosastot hylkäsivät sen yksimielisesti ja jäivät odottamaan sopivaa aikaa lakon alkamiselle. Tapaukset kehittyivät nopeammin kuin osattiin aavistaakkaan. Muutama sana siitä:

Heti kun sopimusneuvottelut keväällä olivat lopullisesti päättyneet ja uusia sopimusehdotuksia ruvettiin valmistamaan sovittiin siitä että kaikkien ammattiosastojen sopimusehdotukset jätetään yhtä aikaa työnantajille ja että mahdollisen lakon tekemisissä noudetaan yhtenäisiä päätöksiä. Ajuriammattiosasto rikkoi näitä päätöksiä heti alusta alkaen. Se lyöttäytyi yhteistoimintaan Helsingin ajuriyhdistyksen kanssa, joka ei kuulunut mihinkään keskusjärjestöön. Yhdessä ajuriyhdistyksen kanssa laati amm.-osasto työehtosopimusehdotuksen ja jätti sen työnantajille ennenkuin muut amm.-osastot, jotka menettelivät sääntöjensä mukaan, olivat saaneet ehdotuksiaan valmiiksi. Vasta sen jälkeen esitti ajuriamm.-osasto ehdotuksensa Tehdas- ja sekatyöväen liittotoimikunnalle. Kun sopimus jo oli esitetty työnantajille kieltäytyi liittotoimikunta enää ryhty-

mästä mihinkään toimenpiteisiin sen johdosta, vaan jätti ehdotuksen huomioon ottamatta. Vaikka ajurit näin kiirehtivät eivät työnantajat antaneet mitään vastausta ennenkuin muillekin ammattiosastoille vastaus saapui. Kun työnantajain vastaus ajureillekin oli kieltävä, päättivät ajurit heti, ilman että siitä olisi toisten ammattiosastojen tai keskusjärjestön kanssa neuvoteltu, tehdä lakon. Tämä päätös pantiin täytäntöön heinäkuun 23 päivän aamuna.

Ajurien lakko seisautti muutamassa päivässä työt melkein kaikilla rakennuksilla. Aika yleisen rakennustyöväen lakon alkamiselle ei vielä ollut täysin sopiva. Ammattiosastot joutuivat varsin kiusalliseen asemaan ajurien hätiköimisen takia. Jos rakennustyöväki olisi pysynyt työssä, mikäli sen tekeminen olisi ollut mahdollista, olisi ajurien lakko autojen y. m. kulkuvälineiden ja ajuririkkurien avulla pian murrettu ja yleisen rakennustyöväen lakon alkaminen ajurien tappion jälkeen olisi ollut sulaa hulluutta. Tämä seikka määräsi muun rakennustyöväen kannan. Kiireesti ammattiosastot päättivät lakon tekemisestä. Päätökset alistettiin liittotoimikuntien ja Ammattijärjestön toimikunnan tarkastettavaksi, jotka hyväksyivät lakon alkamisen sääntöjen määräämässä järjestyksessä ja ehdolla että niitä kunnan ja valtion töitä, mitkä eivät ole urakoitsijain teetettävissä, ei saada lakkoon julistaa.

Lakko alkoi heinäk. 29 päivän aamuna aivan yksimielisesti, ja käsitti kaikki rakennustyöt, paitsi ei kivimiesten ja maalarien ammatteihin kuuluvia töitä. Heti lakon alussa saatiin sopimus aikaan asfalttihuopatehtaiden ja riksilevytehtaan kanssa. Näiden kanssa tehtiin kirjalliset työehtosopimukset ja tehtaات vapautettiin lakkotilasta ehdolla että tehtaista ei lähetetä miehiä työhön lakon alaisille rakennuksille.

Lakon johto jätettiin keskuslakkokomitealle, johon kukin ammattiosasto valitsi yhden edustajan. Liittotoimikuntien välistä yhteistoimintaa ylläpitämään valittiin pienempi neuvosto, johon kustakin liittotoimikunnasta valittiin yksi edustaja. Kun lakko oli kestänyt muutaman päivän, huomattiin että lakon valvominen kävi liian vaikeaksi, kun lakkoalue käsitti kaikki pienemmätkin rakennustyöt Malmin ja Huopalahden asemia myöten. Yksityiset pikku rakennuttajat jotka eivät olleet missään tekemisissä rakennusmestarien kanssa, olisivat olleet valmiit hyväksymään työntekijäin vaatimukset. Liittotoimikuntien valitsema neuvosto esittikin lakkokomitealle että sellaiset työt vapautetaan lakkotilasta. Lakkokomitea alisti ehdotuksen osastojen päätettäväksi, jotka sen yksimielisesti hylkäsivät elok. 12 p. Ainoastaan muutamat mitättömät huvilarakennustyöt Malmilla ja Huopalahdessa vapautettiin lakosta.

Täydellinen työnseisaus vallitsi 4 ensimmäisen lakkoviikon ajalla. Siitä alkaen huomataan jo heikkouden merkkejä. Ajureita ja suomettarelaisen työväenliiton jäseniä alkoi hiljalleen palata töihin. Näitä seurasi muita järjestymättömiä työläisiä, niin töitä hiljalleen siellä ja täällä voitiin alkaa. Työnantajat saivat uutta rohkeutta ja taiselu yhä kiivaampana jatkui edelleen.

Kun suuret järjestymättömäin joukot alkoivat olla avustuksen tarpeessa ja lakkokokomitean oli vaikea saada niille riittävästi apua, uudistivat liittotoimikuntien edustajat viidennellä lakkoviikolla esityksensä että rintamaa supistettaisiin vapauttamalla lakkotilasta yksityisten rakennuttajain rakennukset ja pienemmät korjaustyöt, jotka eivät ole järjestyneitten rakennusmestarien johdettavina, ehdolla että asiauomaiset työnantajat sitoutuvat noudattamaan työntekijäin esittämiä työehtosopimuksia.

Tämä ehdotus hylättiin taaskin osastojen johtokuntain yhteisessä kokouksessa elok. 28 p. Vasta seitsemännellä lakkoviikolla, kun lakossa jo huomattiin selviä heikkouden merkkejä, teki keskuslakkokokomitea saman esityksen osastoille, jotka sen tällä kerralla pienellä äänen enemmistöllä hyväksyivät.

Yksityisiä työ sopimuksien allekirjotuksia alettiin ottaa syyskuun 16 päivästä alkaen. Työnantajain järjestö yhdessä luotonantajien kanssa saivat ankarilla toimenpiteillä säilytetyksi rakennuttajain kesken niin hyvän kurin että yksikään huomattavampi työnantaja ei sopimuksia allekirjoittanut. Allekirjoituksia tosin saatiin 52, mutta ne olivat sellaisten työnantajain, jotka eivät lakon kulkuun mitään voineet vaikuttaa.

Seitsemännellä viikolla teki kaupungin valtuuston Työväenasiain lautakunta kaupungin valtuustolle esityksen, saada ryhtyä välityspuuihin työriidan sovittamiseksi. Työnantajat olivat kuitenkin silloin jo niin varmat täydellisestä voitostaan että lähettivät valtuustolle kirjelmän, jossa jyrkästi vastustettiin kaikkea välitystä. Valtuusto hylkäsiikin työväenasiain lautakunnan esityksen syysk. 10 p. Tämä saattoi epätoivoon monen järjestymättömän, joka siihen saakka oli kunnialla kestänyt. Rikkurien luku alkoi huomattavasti ja säännöllisesti lisääntyä.

Liittotoimikunnat olivat tähän asti pysyneet verrattain syrjässä. Niiden esitykset, kuten edellä on kerrottu, oli jätetty huomioonottamatta, eivätkä liittotoimikunnat pitäneet sopivana pakkokeinoilla saada mielipidettänsä kuuluville. Mutta kun syyskuun puolivälissä jo selvästi huomattiin että mitään sanottavaa voittoa ei saavuteta, vaan päinvastoin on vaarassa jäädä kokonaan ilman sopimuksia, päätti Tehdas- ja Sekatyöväenliittotoimikunta esittää muille liittotoimikunnille että olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin lakon loppuun saattamiseksi niin edullisilla ehdoilla kuin oli mahdollista.

Syyskuun 23 p. pidettiin yhteinen liittotoimikuntain kokous, jossa hyväksyttiin osastoille lähetettäväksi seuraava kirjelmä:

Helsingin rakennustyöntekijäin ammattiosastoille.

Kuten tunnetaan, jatkuu Helsingin rakennustyöntekijäin lakko jo yhdeksättä viikkoa, ilman että mitään sovitteluja työnantajain kanssa on saatu aikaan, koska kaikki sellaiset yritykset ovat toistaiseksi rauenneet. Aivan todennäköistä onkin, että mitään neuvotteluja ei saada aikaan, kenties pitkiin aikoihin, jos työväen puolelta ehdottomasti pidetään kiinni esitetystä vaatimuksista.

Toiselta puolen lakon pitkälle jatkaminen näyttää nykyään hyvin toivottavalta senvuoksi, että lakkoon on joutunut osalliseksi myöskin suuret järjestymättömät joukot, joilla ei ole mitään säännöllistä avustusta ja ne vapaaehtoiset avustukset mitä heille on voitu jakaa eivät läheskään riitä turvaamaan heidän toimeentuloaan, minkä vuoksi suuri osa työväestöä on jo huutavan hädän partaalla ja niin ollen ovat jo osittain tulleet ja yhä enemmän tulevat pakotetuksi ryhtymään rikkurin häpeälliseen ja heillekin vastenmieliseen ammattiin. Tämän lisäksi olemme pakotetut ilmoittamaan, että järjestöjenkin varat ovat loppuun kulumassa. Ammattijärjestön ja useimpien liittojen varat ovat jo loppuun kulutetut, joten säännöllisen avustuksen antamista ei voida enään järjestyneillekään pitemmältä taalta. Tästä johtuukin, että yksityistä töihin palaamista on tästä eteenpäin yhä enemmän pelättävissä, joka tähänkin asti on ollut liian suuri jotta lakkoa voitaisiin katsoa eheäksi ja rintamaa täysin lujaksi.

On kyllä totta, että lakon jatkuessa, vaikka pitkällekin, eivät rakennustyöt Helsingissä voine tulla säännölliseen käyntiin, mutta taas toiselta puolen, katsoen nykyiseen vuoden aikaan ja siihen millä asteella rakennukset nykyään ovat, olisi lakon hyvin myöhäiseen jatkumisesta vielä seurauksena työllön talvi, joka taas puolestaan lisäisi jo ennestäänkin suureksi käynnä puutetta.

Näihin edellä esittämiimme syihin nojaten, ovat eri liittotoimikuntien jäsenet, yhteisesti pitämässään kokouksessa t. k. 23 p:nä, tulleet siihen vakavaan käsitykseen, että olisi ryhdyttävä tarmokkaisiin toimiin neuvottelujen aikaansaamiseksi silläkin ehdolla, että työntekijäin täytyisi perääntyä esittämistään vaatimuksista, ja saatava lakko päätetyksi niin edullisesti kuin se nykyoloissa voi olla mahdollista.

Mutta koska asiain tällä asteella ollessa tarvitaan nopeaa ja päättävää toimintaa, niin olisi mielestämme johdon mukaisinta, että osastot tässä tapauksessa antaisivat liittotoimikunnille täydet valtuudet toimia asiassa parhaan ymmärryksensä mukaan, lakon mahdollisimman onnelliseen loppuunsaattamiseksi. Tosin sääntöjen mukaan keskusjärjestöillä yhtä lukuunottamatta tällainen oikeus olisi, mutta säilyttääksemme keskinäisen luottamuksen keskusjärjestöjen ja osastojen välillä, pyydämme osastoiden päätettäväksi ehdottaa,

että osastot antavat asianomaisille liittotoimikunnille täyden valtuuden ryhtyä toimenpiteisiin neuvottelujen aikaansaamiseksi sekä lakon lopettamiseksi, työväestölle mahdollisimman edullisilla tavalla.

Helsingissä syyskuun 23 p. 1912.

(Allekirjoitukset.)

Edelläolevaan kirjelmään pyydettiin vastausta viimeistään syyskuun 26 p. iltaan, mutta osastojen johtokunnat salasivat kirjelmän osastoilta, eivätkä itsekään asiasta päättäneet. Osastojen johtokunnat pelkäsivät yhdeltä puolen että esitys saattaisi joukot erimieliseksi ja toiselta puolen että liittotoimikunnat muka käyttäisivät valtaansa väärin, jos valtuudet niille myönnettäisiin. Johtokunnat tahtoivat siis kaikin mokomin estää valtuuksien myöntämistä ja laativat sitävarten oman ehdotuksensa, joka päättyi seuraaviin ponsiin:

Että kukin osasto valitsee itse neuvottelumiehet, jotka yhdessä Ammattijärjestön puheenjohtajan kanssa, osastoiltaan saamalla valtuuksillaan ja evästyksillään ryhtyvät työnantajain kanssa neuvottelemaan sovinnon ehdoista.

Neuvottelumiehille on osastojen annettava mahdollisimman selvät evästyksset ja valtuudet siitä missä määrin neuvottelumiehet ovat päätösoikeutettuja, kuulematta välillä osastojen mielipidettä.

Jos johtokunnat olisivat toimineet nopeasti ehdotuksensa osastojen päätettäväksi, olisi mahdollisesti vielä saatu sopimukset, mutta kun johtokunnat kuhnaillivat puolitoista viikkoa ennenkuin osastojen lopullinen päätös oli saatu, kului sopiva aika ohi ja työnantajat ehtivät tehdä päätöksensä, etteivät sosialistien kanssa mitään sopimuksia tee.

Liittotoimikunnat kokoontuivat tekemään lopullisia päätöksiä lokak. 3 p. Osastot olivat hyljänneet liittotoimikuntien ehdotuksen valtuuksien myöntämisestä mutta hyväksyneet johtokuntain ehdotuksen. Tehdas ja sekatyöväen tiittotoimikunnan ehdotuksesta päättivät liittotoimikunnat vihdoin ottaa sääntöjen mukaisen päätösvallan käsiinsä, koska osastojen päätös osotti ettei niillä ollut täyttä käsitystä aseman vakavuudesta.

Samana iltana päättivät työnantajat etteivät he enää tee sopimuksia sosialistien kanssa, koska he ovat suomettarelaiten ammattiosastojen kanssa, joiden kanssa olivat koko lakon ajan neuvotelleet, saaneet sopimuksen valmiiksi.

Liittotoimikuntien valitseminen neuvottelumiesten lisäksi kutsuttiin osastojen edustajat päättämään neuvottelujen alkamisesta. Lokak. 5 p. jätettiin työnantajille neuvottelumiesten puolesta kirjelmä, jossa ehdotettiin neuvottelujen alkamista. Työnantajat vastasivat ehdotukseen, ettei se anna aihetta heidän puoleltaan mihinkään toimenpiteeseen.

Kun asia oli käynyt tällaiseksi ehdottivat neuvottelumiehet että lakko lopetetaan ja palataan töihin ilman työsopimuksia. Ehdotus alistettiin osastojen äänestettäväksi ja annettiin lakon lopettamisen puolesta ääniä $55 \frac{1}{2}$ prosenttia äänestykseen osaaottaneiden luvusta. Lakon jatkamista edelleen kannatti $44 \frac{1}{2}$ prosenttia.

Äänestyksen perusteella julistivat liittotoimikunnat lakon päättyneeksi lokak. 12 päivänä.

Lakko Kymin tehtailla.

Hiljattain päättynyt Kymin lakko koski hyvin huomattavasti myöskin Tehdas- ja Sekatyöväen liittoa. Pidämme sen takia tarpeellisena antaa tästä varsin huomattavasta työriidasta jäsenillemme niin tarkan ja yksityiskohtaisen selonteon kuin lehtemme ahdas tila sen sallii.

Suurlakon jälkeen edistyi ammatillinen järjestyminen Kymin tehtailla huomattavasti. Suureksi osaksi sen tuloksena teki Kymi-yhtiö ammattiosastojen kanssa kirjallisen sopimuksen 1907, jonka mukaan tehtailla otettiin käytäntöön 3-vuororajestelmä. Kun tämä huomattava voitto oli saavutettu, alkoivat ammatilliset järjestöt tehtailla yhä taantua. Jäsenet jättivät maksunsa maksamatta, niin

että 1909 järjestöissä oli vaan kourallinen jäseniä. Kymiyhtiö käytti tätä hyväkseen ja palautti tehtaalle 2 vuorojärjestelmän marraskuun 1 p. 1909, ilman että sopimusta olisi laillisessa järjestyksessä irtisanottu. Kun työväki huonon järjestymisen takia oli kykenemätön itseään puolustamaan, koetettiin laillista tietä yhtiö saada edesvastuuseen sopimuksen rikkomisesta. Alioikeus hylkäsi kanteen mutta päätöksestä valitettiin Viipurin Hovioikeuteen, joka ei vielä ole päätöstä antanut.

Kärsittyään tällaisen musertavan tappion on työväestö alkanut vähitellen kinnittää suurempaa huomiota ammatilliseen toimintaan. Samassa määrässä on kasvanut tehtailla tyytymättömyys valitsemiin työoloihin, erittäinkin työaikaan ja palkkaan. Valitettava vaan on, että tyytymättömyys on kasvanut nopeammin kuin järjestäminen, ja sen pakotuksesta työväestö ryhtyi epätoivoiseen ponnistukseen liian aikaseen.

Parannusvaatimuksia lienee ensin alettu suunnitella metallityöntekijäin osastossa. Viime toukokuussa sai Voikan metallityöntekijäin osasto liitoltaan luvan esittää Kymiyhtiön hallinnolle työehtosopimusehdotuksen. Kymiyhtiö hylkäsi ehdotuksen eikä suostunut mistään työehtosopimuksesta edes neuvottelemaan.

Tämän johdosta esitti metallityöntekijäin liitto Ammattijärjestölle, että Voikan metallityöntekijäin osastolle annetaan lupa ryhtyä lakolla pakottamaan Kymiyhtiötä hyväksymään työehtosopimuksen tekemisen. Ammattijärjestön toimikunta kuitenkin kesäk. 6 p. hylkäsi ehdotuksen, koska muut ammattiryhmät etupäässä juuri paperityöläiset eivät olleet taisteluun varustautuneet.

Samoihin aikoihin saivat Puutyöntekijäin liiton ja Kivityöntekijäin liiton osastot Kymin tehtailla luvan esittää työehtosopimukset Kymiyhtiölle, mutta lakkolupaa ei Ammattijärjestön toimikunta myöntänyt.

Kun varsinainen ammattityöväki täten oli ryhtynyt olojensa korjauspuuhin, seurasivat paperityöläiset ja sekatyöntekijät esimerkiksi. Voikan, Kymin ja Kuusankosken paperi-, puuhiomo-, selluloosa- ja sekatyöntekijäin ammattiosastot valitsivat yhteisen komitean valmistamaan työntekijäin puolesta Kymiyhtiölle esitettäviä vaatimuksia. Komitea ilmoitti Paperityöväen ja Tehdas- ja sekatyöväen liittotoimikunnille, että se oli aikonut Kymiyhtiön hallinnolle esittää seuraavasisältöisen kirjelmän:

»Arvoisa, Kymin O.-Y. Hallinto.

Koska Kymiyhtiön työläisten, erittäinkin paperi-, puuhiomo- ja sellulosatyöläisten työaika vuorotöissä on siksi pitkä ja rasittava, joka kaipa todella lyhentämistä ja päivä- eli sekatyöläisten päiväpalkat siksi alhaiset, että olisi välttämättä niitä korotettava, niin Voikan, Kymin ja Kuusankosken paperi-, puuhiomo-, selluloosa- ja sekatyöntekijäin ammattiosastot ovat päättäneet vaatia, että työaika vuorotöissä lyhennetään 8 tuntiseksi eli kolmi-vuorojärjestelmään, nykyisillä palkoilla. Ja päivätyöläisten alin tuntipalkka korotettaisiin 32 penniin miehille ja 22 penniin naisille tunnilta, ja että urakkatöissä on päiväpalkka taattu. Ylityöstä vuorotyöläisille sunnuntai-

aamusta kello 6:sta sunnuntai-iltaan kello 8:saan suoritetaan 100 % korotu sekä arkipäiväisistä ylitöistä 50 % korotus. Päivätyöläisille lauantai-illast klo 4 sunnuntai-iltaan klo 6-teen 100 % korotus, sekä muina aikoina ylitöistä 50 % korotus.

Yllämainittuun vaatimukseen pyydämme vastausta 14 vuorokauden kuluessa sisällyttämispäivästä lukien.“

Kumpikin liittotoimikunta piti vaatimuksia kohtuullisina ja hyväksyivät vaatimuksen esittämisen ilman lakon uhkaa.

Lakon onnistumista epäiltiin kun järjestyneiden luku oli verrattain pieni. Komitean keräämän tilaston mukaan oli mainituilla tehtailla paperityöläisiä 1,454, niistä järjestyneitä 465. Varsinaisia oli yhteensä 718, niistä järjestyneitä 297.

Ammattijärjestön toimikunnan hyväksyttyä liittotoimikuntien päätökset kesäk. 27 p. lähetettiin siitä heli tieto ammattiosastojen valitsemalle komitealle. Tehdas- ja sekatyöväen liittotoimikunnan kirjelmä oli seuraavan sisältöinen:

„Kuusankosken, Voikan ja Kymintehtaan sekatyöntekijäin ammattiosastojen valitsemalle komitealle.

Olemme saaneet teiltä kirjelmän jossa ilmoitatte aikovanne yhdessä paperityöntekijäin osastojen kanssa vaatia Kymiyhtiön hallintoa toimeenpanemaan erinäisiä huomattavia parannuksia työoloissa. Liittotoimikunta on tutkinut nämä vaatimukset ja pitää niitä täysin kohtuullisina, joten niiden esittäminen Kymiyhtiölle saa tapahtua. Kumminkin on liittotoimikunta sitä mieltä että kun järjestyneiden työntekijäin luku on niin kovin pieni, ei lakko saisi tulla kysymykseen, koska ei ole mitään takeita siitä että lakko, jossa järjestymättömät muodostavat pääjoukon, päättyisi työntekijäin voitolla. Pyydämme siis huomauttaa että niin pian kun työnantajat ovat vastanneet teidän kirjelmänne, annatte siitä tarkan selonteon tänne, sekä myöskin oman ehdotuksenne, mitä silloin olisi tehtävä.

Sanomalehdissä on näkynyt tietoja että siellä lähdetään laksoon, jos työnantajat eivät suostu vaatimuksiin. Me emme voi tarkistaa onko ne tiedot oikeita eli ei, mutta me tahdomme vaan huomauttaa että mitään työnsaasta ei saa toimeenpanna ennenkuin työväen keskusjärjestöt ovat asiasta lopullisen päätöksensä tehneet. On muistettava että edessä on vaarallinen vastustaja, joten harkitsematon menettely saattaa pilata koko asian.“

Vaikka liittotoimikunta toimi niin nopeaan kuin tällaisten suurten asioiden päättämisessä yleensä voidaan toimia, eivät ammattiosastot odottaneet päätöstä vaan jättivät kesäkuun 25 p. isännistölle seuraavan kirjelmän:

„Kymin Osakeyhtiön Hallinnolle.

Kymin Osakeyhtiön paperi-, puuhiomo- ja selluloosa- sekä sekatyöväen ammattiosastot ovat jälleen useissa kokouksissaan keskustelleet niistä epätydyttävistä työoloista, mitkä nykyään yli kahden vuoden ajan näillä tehtailla ovat olleet käytännössä, esittäen niistä yksimielisinä päätöksinään seuraavaa:

Ottamalla huomioon sen, että vuorotyöläisten työpäivä on 12 tuntia pitkä, joka epäterveellisessä tehdasilmassa en työntekijöille ruumiillisessa suhteessa niin raskas ja voimia kuluttava, että siitä johtuvan monenlaisen kurjuuden ohella se suuren joukon viepi vielä ennenaikaiseen hautaan.

Tämän lisäksi se henkisessä suhteessakin kuolettaa työläisistä lähes kaikki inhimilliset harrastukset ja pyrkimykset, joita tulisi kaikkien kansalaisten edistää; samalla myös vähentää suurelta osalta siihen halullisilta työläisiltä työtilaisuuden.

Näistä syistä vaadimme, että vuorotyöläisten työpäivä lyhennetään 8-tuntiseksi, järjestämällä se kolmivuororajestelmäksi pysyttämällä kuitenkin nykyiset päiväpalkat.

Oftaen myöskin huomioon sen, — että elantokustannukset paikkakunnalla ovat viime vuosina suuresti kohonneet, joten nykyiset käytännössä olevat perin alhaiset palkat eivät läheskään riitä välttämättömiimpiinkään ruumillisen elämän tarpeisiin, puhumattakaan valistustarpeista, joiden tyydyttämiseen täytyisi myöskin joku määrä työläisten palkoista riittää, — vaadimme, että päivätyöläisten alin tuntipalkka korotetaan 32 penniin miehille ja 22 penniin naisille tunnilta, sekä että urakatöissä on päiväpalkka taattu. Ylitöistä vuorotyöläisille sunnuntaiaamusta klo 6:sta sunnuntai-iltaan klo 8 100 % korotus ja arkipäivinä tehdyistä ylitöistä 50 % korotus.

Päivätyöläisille lauantai-illasta klo 4:stä sunnuntai-iltaan klo 6:teen 100 % korotus ja muina aikoina tehdyistä ylityöistä 50 % korotus.

Vapunpäivä ja juhlapäivät aattoineen sekä päivätyöläisten työpäivät on pidettävä entisellään.

Edellämäinituista parannuksista vaadimme yhtiön halliunolta kirjallisen sitoumuksen niiden toteuttamisesta käytännössä.

Näistä asioista ovat ammattiosastoillemme valtuutetut siitä tiedon saatuaan, valmiit lähemmin neuvottelemaan yhtiön kanssa.

Edellä esitettyyn vaadimme vastausta 8 vuorokauden kuluessa tämän sisäänjättämissäpäivästä lukien.

Kuusankoskella kesäk. 24 p. 1912.“

Kun Kymiyhtiö ei määrääaikana antanut mitään vastausta ryhdyi työväestö heti toimenpiteisiin lakon alkamiseksi, täydelleen syrjäyttämällä asianomaiset liittotoimikunnat. Sekatyöntekijäin suhtautuminen alkavaan lakkoon selviää seuraavasta kirjelmästä, joka saapui liittotoimikunnalle:

Kuusankoski 3—7—12.

Täten saan käskystä ilmoittaa teille seuraavaa: Kymin, Kuusankosken ja Voikan tehtaitten työväenjärjestöjen yhteisesti valitsema komitea n. s. valtuutetut tämän kuun 2 päivänä pitämässään kokouksessa Kuusaan työväentalolla päätti tehdä irtisanomisen ensi perjantaina t. k. 5 p. kaikkien niiden työntekijäin taholta, jotka ovat omakätisesti irtisanomissitoumuksen allekirjoittaneet. Päätöksen he vaan käskivät minun teille ilmoittaa ja sen toivomuksen että jos te siellä tulette tänne, niin että te ensin keskustellette työväen kanssa asioista, eivät käskeneet vielä tulemaan, vaan kuitenkin luulevat tulevan luottamushenkilöitä tästä tiedon saatuaan. — — —

M. Paljakka.

Samalla ilmoitettiin, että irtisanomispaperin oli allekirjoittanut 1,006 paperityöntekijää, 315 sekatyöntekijää, 148 metallityöntekijää, 54 kivityöntekijää ja 94 puutyöntekijää, yhteensä 1,617. Tehtaalla luulivat olevan työläisiä yhteensä 2,532.

Ammattijärjestön toimikunta sai tiedon irtisanomispäätöksestä yllä mainitun tov. Paljakan samansisältöisellä kirjeellä, kuin ylempänä esitetty. Toimikunta valtuutti heti puheenjohtajansa ja H. Saxmannin matkustamaan Kymin tehtaille, mutta seuraavana aamuna,

ennenkuin vastamainitut henkilöt kerkesivät paikalle, olivat irtisanomista toimittamaan valitut kiirehtineet jättämään irtisanomispaperin tehtaan isännöitsijälle. Asian näin ollen ei mitään voitu enään tehdä, kun sitäpaitsi asianomaiset työläiset vakuuttivat, ettei mikään mahti maailmassa olisi voinut estää heitä irtisanomista toimittamasta, joten jäätin odottamaan tapausten kehitystä.

Heinäkuun 13 p. saivat työntekijät isännistöltä seuraavan kirjelmän:

„Sen esityksen johdosta, jonka erinäiset työläisten ammattiosastot 24 p:nä kesäk. päivätyssä kirjelmässä ovat tehneet Kymin Osakeyhtiön hallinnolle, on johtokunta uudelleen käsitellyt kysymyksen 8-tuntisen työpäivän käytäntöön ottamisesta yhtiön tehtaitten niihin osastoihin, joissa työskennellään päivä- ja yövuorossa ja joissa kolmivuorot eivät työn erityisen laadun perusteella jo ole käytännössä.

Huolellisesti harkittuaan asian on yhtiön johtokunta katsonut, ettei se voi suostua työläisten tekemään anomukseen, vaan on pakotettu antamaan kieltävän vastauksen. Tätä päättäessään on johtokunta ottanut huomioon, ei ainoastaan Kymin Osakeyhtiön edut, joita mainittu työjärjestelmän muutos suuressa määrin koskisi, siitä johtuvan melkoisen palkkojen lisäyksen kautta, vaan myös muita asianhaaroja.

Suomen paperiteollisuus ei nimittäin työskentele edullisissa oloissa. Ainoastaan pieni osa sen tuotteista tulee käytetyksi omassa maassa. Lopulle täytyy hankkia menekki muissa maissa, ja niissä on Suomen paperiteollisuuden taisteltava varsin kiivaasti kilpailua vastaan. Kolmivuoroihin siirtymisestä johtuisi sentähden, jollei samalla näiden teollisuustyöläisten päiväpalkkoja alennettaisi, vaan ne jätettäisiin entiselleen, niin suuri valmistuskustannusten lisäys, että hyvin monen liikkeen jatkuva olemassaolo sen kautta tulisi uhatuksi, ja seuraukset olisivat turmiolliset ei ainoastaan työnantajille, vaan myöskin työläisille.

Koska Kymin Osakeyhtiö kuten tunnettua on maamme suurin paperi- ja puumassateollisuusliike, on selvä, että yhtiön on otettava huomioon myös mainittu seikka. Ja sen lisäksi tulee vielä, että yhtiön on pysyminen sillä kaunalla, jonka Suomen Paperi- ja Puumassateollisuuden Työnantajain Liitto yllämainittujen asianhaaran johdosta tässä suhteessa on asettanut.

Kun johtokunta siis tätä nykyä ei voi muuttaa yhtiön tehtaitten kaikkea päivä- ja yötyötä kolmivuoroiseksi, katsoo se oikeaksi huomauttaa, että tämä kysymys hiljakkoin on tullut kansainvälisen komitean käsittelyn alaiseksi. Jos tämän komitean harrastukset johtaisivat siihen, että kolmivuorot yleisesti otetaan käytäntöön yöstä päivää jatkuvassa työssä, silloin ei enää löytyisi esteitä tämän järjestelmän käytäntöön ottamista vastaan myös Kymin Osakeyhtiön tehtaissa, sillä silloin joutuisi Suomen paperiteollisuus tässä suhteessa samaan asemaan kuin vastaavat laitokset muissa maissa, joita vastaan sen on puolustettava olemassaoloaan.

Mitä sitten tulee siihen erityisten päivätyöläisten palkkojen lisäykseen, jota myös hallinnolle jätetyssä kirjelmässä pyydetään, niin ei johtokunta voi suostua siihen. Mutta saa ilmoittaa, että johtokunta toimeenpanevan johtajan ehdotuksesta jo toukokuussa pidetyssä kokouksessa on päättänyt toimeenpanna tutkistelun yhtiön tehtaitten työpalkkojen suhteen, mikä kuitenkin vaatii aikansa eikä sen tähden ole vielä lopetettu. Ja sen mukaan mitä tämä tutkistelu osoittaa, että työn laatu tai yksityisten työläisten ammatikyky antaisi aihetta erityisiin palkkojen lisäyksiin, on johtokunta eri tehtaitten johtajien sekä toimeenpanevan tirehllöörin ehdotuksesta suostuva oikeudenmukaisiin palkankorotuksiin.

Vielä tahdon tässä yhteydessä lisätä seuraavaa: Että osa yhtiön työläisistä on sanonut itsensä irti työstään, on tuottanut yhtiön hallinnolle suurta mielipahaa. Mutta johtokunnalla ei ole mitään muistuttamista tätä irtisanomista vastaan, koska se on tapahtunut, kuten yhtiön ja jokaisen sen

työläisen välillä tehty välipuhe edellyttää. Työnantajan ja hänen työläisensä välillä tehty välipuhe on vapaaehtoinen sopimus. Työnantajalla luonnollisesti on oikeus päättää, millä ehdoilla hän voi tarjota työtä. Ja työläisellä puolestaan tietysti on oikeus päättää, voiko hän näillä ehdoilla ottaa vastaan työtä tai jäädä siihen, taikka ei. Työehtoja määrätessä on työnantajan myös otettava huomioon se, minkä hänen oma liikkeensä ja muut samaan teollisuusalaan kuuluvat yritykset voivat kantaa. Jos ei työläinen näihin ehtoihin tyydy, niin luonnollisesti ei kukaan voi kieltää häntä laillisella tavalla sanomasta itseänsä irti työstään, ja sellaisessa tapauksessa työnantajalle ei jää muuta keinoa kuin koettaa saada uusia työläisiä, sekä kunnes tämä tapahtuu, vähentää tai lopettaa tuotantoansa. Näin tulee käynnäen myös Kymin Osakeyhtiössä, jos ne työläiset, jotka ovat sanoneet itsensä irti eivät ennenkuin irtisanomisaika on loppuun kulunut, päällystölleen ilmoita haluavansa nyt vallitsevilla ehdoilla jäädä yhtiön palvelukseen. Kymintehtaalla, 12 p:nä heinäkuuta 1912.

Kymin Osakeyhtiön johtokunnan puolesta *Gösta Björkenheim.*“

Tämän vastauksen johdosta päätti työväestö heinäk. 14 p. pitämässään kokouksessa alkaa lakon perjantaina heinäk. 19 p. klo 10 aamulla.

Ammattijärjestön toimikunnan päätöksen mukaan matkusti heinäkuun 18 päiväksi paikalle Ammattijärjestön puheenjohtaja Tokoi, Metallityöläisten liiton puheenjohtaja Saxman, Kivityöntekijäin liiton sihteeri Pietikäinen ja Paperiteollisuustyöväen liiton sihteeri Viljanen, tarkoituksella saada neuvottelut aikaan ja sovinto syntymään.

Minkäänlaisia varsinaisia neuvotteluja ei kuitenkaan saatu aikaan. Keskiviikkona heinäkuun 17 p:nä klo 11 aamulla kävi S. Ammattijärjestön puheenjohtaja isännistön puheilla saadakseen aikaan sovintoa. Kun kaikki muut sovittelun mahdollisuudet isännistön puolelta torjuttiin, ehdotti hän sovinto-oikeuden asettamista, jonka tehtäväksi riitaisuuksien ratkaisu jätettäisiin. Hallinnon puheenjohtaja lupasi miettiä tätä asiaa ja kutsua paikalle myöskin varapuheenjohtajan herra Langenskiöldin ja antaa vastauksen illalla. Samana iltana klo 8 saikin Tokoi vastaanottaa seuraavan kirjelmän:

Valtiöpäivämies, Herra O. Tokoi.

Teidän ja Johtokuntamme puheenjohtajan välisen, tämänpäiväisen keskustelun sekä siinä esittämäme näkökohtien johdosta saamme me, viitaten 12 p:nä t. k. päivättyyn kirjelmäämme, täten ilmoittaa, että me, siinä tapauksessa, että ne työläiset, jotka ovat sanoneet itsensä irti palveluksestamme, ennen irtisanomisajan loppua peruuttavat irtisanomisensa, suostumme pitämään ne edelleen palveluksestamme, sekä hyväksymme että viisijäseninen komitea, johon Kymin, Kuusankosken ja Voikaan työläiset yleisessä kokouksessa valitsevat kaksi jäsentä ja me kaksi, ja jonka puheenjohtajana tulee toimimaan lakitieteen tohtori Leo Ehrnrooth, tarkastaa tehtaittemme palkkausoloja ja ehdottaa sellaisia parannuksia, joita se ehkä katsoo oikeutetuiksi.

Samalla ilmoitamme me, että olemme ottava sanotun komitean ehdotukset huomioon niin pitkälle kuin se on meille mahdollista, sekä ettei yllämainitun irtisanomisen peruuttaminen ole aiheuttava mitään toimenpiteitä meidän puoleltamme, yhtä vähän nykyisten työansioitten alentamista eri työaloilla kuin pitennettyjen työaikojen käytäntöön ottamista tehtaisiimme tai niiden osiin.

Kunnioituksella
Kymin Osakeyhtiön Johtokunnan puolesta:
Gösta Björkenheim.“

Tokoi lupasi esittää kirjelmän työntekijäin valitsemille valtuutetuille ja antaa vastauksen klo 10 mennessä, mutta ilmoitti samalla, että asiasta lopullisesti päättää työväestö itse, joka voi tapahtua aikaisintaan sunnuntaihin mennessä ja siltä varalta, että jos työväen valtuutetut päättäisivät ehdottaa työväestölle hyväksyttäväksi isännistön kirjelmän, jatkuisivat työt tiistaihin, johon saakka työväestö saisi aikaa päättää ehdotuksesta.

Työväen valtuutettujen kokouksessa ehdottikin Tokoi, että työväestön olisi hyväksyttävä tämä sovintoehdotus, sillä me emme ole tasaväkkiset taistelijat Kymiyhtiötä vastaan, jonka takana on koko rahamaailma. Tappeluun lähteminen olisi liian uhkarohkea teko, jonka seurauksena voi olla työväenjärjestöjen häviäminen koko paikkakunnalta. Kun työväen valtuutetuista ei ainoakaan sanonut voivansa ehdottaa työväelle hyväksyttäväksi isännistön tarjousta, niin ehdotti Pietikäinen hyväksyttäväksi kirjelmän sillä muutoksella, *että ehdotettu lautakunta laatii ehdotukset kaikkia tehtaan työväestöä koskeviksi joukkosopimuksiksi, mikä ehdotus on kumpaiseenkin asianomaiseen nähden sitova.*

Niukalla enemmistöllä hyväksyivät valtuutetut tämän ehdotuksen.

Tämä tieto ilmoitettiin isännistölle telefonitse, jolloin herra Björkenheim vastasi ettei hän voi luopua oikeudestaan lopullisesti päättää siitä, millä ehdolla he tarjoovat työtä, mutta sanoi, että hän kyllä tulisi ottamaan komitean laatiman ehdotuksen huomioon niin pitkälle kuin se suinkin voi olla mahdollista.

Kun työväen valtuutetut eivät katsoneet voivansa ottaa huomioon isännistön viimeistäkään tiedonantoa, vaan pitää kiinni omista vaatimuksistaan, niin katkesivat sovitteluyritykset lopullisesti ja seuraavana aamuna oli tehtaan porteille naulattu ilmoitus, jossa selostettiin viimeisiä sovitteluyrityksiä, tosin virheellisesti ja osittain harhaanjohtavastikin, mutta pääkohdissaan oikein ja ilmoitettiin, että työtodistusten jakaminen aletaan samana päivänä.

Torstai-iltana ja perjantai-aamuna pidettiin joka tehtaalla suuria työväenkokouksia, joissa päätettiin pysyä *alkuperäisten* vaatimusten takana ja kehoitettiin niitäkin, jotka eivät olleet vielä itseään irtisanoneet, tekemään sen tämän viikon kuluessa, tai muuten leimataan he työväen vastustajiksi.

Kun lakko täten oli syntynyt, Ammattijärjestön toimikunta heinäkuun 23 pnä pitämässään kokouksessa

„päätti pitää tarkoin silmällä taistelun menoa sekä jos mahdollista saada sovinto aikaan. Avustuksen suhteen päätettiin, että sitä on koetettava saada niin tuntuvasti kuin mahdollista; tämän johdosta päätettiin lähettää kierto-kirje kaikille työväenjärjestöille, jossa kehoitetaan sekä järjestöjä että yksityisiä tukemaan Kymiyhtiön työläisiä.“

Heti lakon alettua pyysivät Tehdas- ja sekatyöväen liittoon kuuluvat osastot avustusta liiton varoista, vaikka taistelu ei ollutkaan alkanut liiton sääntöjen määräämässä järjestyksessä.

Littotoimikunta teki päätöksen, että koska taistelu on alkanut ilman liittotoimikunnan lupaa, ei sääntöjen mukaista avustusta voida maksaa. Mutta kun lakon alkaminen ei yksistään ole riippunut sekatyöläisistä, vaan ovat siinä päätekijöinä olleet paperityöläiset, niin ehdottaa liittotoimikunta liiton osastojen päätettäväksi, että sääntöjen mukaan avustukseen oikeutetuille jäsenille maksetaan avustusta liittotoimikunnan harkinnan mukaan.

Ehdotus tuli liittoäänestyksessä hyväksytyksi ja liittotoimikunnan päätöksen mukaan maksettiin lakkoavustusta kolmannelta viikosta alkaen $\frac{2}{3}$ tavallisesta määrästä, lakon loppuun asti.

Lakko pysyi muuttumattomana usean viikon. Yritettiin saada sovittelumiestä, mutta sellaista ei löytynyt, eikä muutenkaan saatu neuvotteluja. Elok. 24 p. lähetti Ammattijärjestön puheenjohtaja Kymiyhtiölle kirjelmän, ehdottaen neuvotteluja alettavaksi, mutta Kymiyhtiö ei siihen suostunut.

Asian tällä kannalla ollen päätti Ammattijärjestön toimikunta saman kuun 29 p:nä pitämässään kokouksessa ehdottaa liittotoimikunnille, että ryhtyisivät toimenpiteisiin lakon lopettamiseksi ja kutsuttiin asianomaiset liittotoimikuntien edustajat yhteiseen kokoukseen syyskuun 1 päiväksi, mille kokoukselle Ammattijärjestön toimikunnan puolelta annettiin seuraava kirjelmä:

„Kymin lakkoon osaaottavien eri liittotoimikuntain kokoukselle.

Tämän kuun 24 p:nä kääntyi allekirjoittanut yksityisesti Kymiyhtiön hallinnon puheenjohtajan G. Björkenheimin puoleen kysymyksellä: tahtoisiko yhtiön hallinto ryhtyä lakossa olevien työntekijäin edustajain kanssa neuvotteluihin lakon lopettamisesta, ja siinä tapauksessa, että suostuisi neuvotteluihin, kutsumaan puolueettoman henkilön johtamaan neuvotteluja. Tämän kuun 29 p:nä on herra Björkenheim vastannut, ettei katso voivansa ryhtyä neuvotteluihin. Kun siis näyttää siltä, että lakon pikaista loppumista ei ole odotettavissa ja kun kaikki neuvottelujen mahdollisuudetkin ovat rauenneet eikä näytä mahdolliselta saada riittävää avustusta, jolla voitaisiin lakkoa tukea pitempää aikaa ja kun vielä lisäksi töihin palaamisiaakin on tapahtunut ja yhä enemmän on odotettavissa, niin näyttää siltä, että lakon pitemmälle jatkamisella ei ole enään mitään voitettavissa. Päinvastoin näyttää siltä, että jos lakko pitemmälle jatkuu ja rikkurien avulla saadaan tehtaat vähitellen käyntiin, menettää järjestynyt työväestö kokonaan asemansa ja vaikutuksensa koko tehtailla.

Tästä syystä näyttää siltä, että olisi koetettava pelastaa järjestöt: joka lienee saavutettavissa ainoastaan siten, että lakko julistetaan loppuneeksi ja järjestyneetkin palaavat töihin. Koska järjestöjen säilymisen kannalta on tärkeää, että lakko saadaan loppumaan hyvässä järjestyksessä ja että töihin palaaminen tapahtuu ilman sekasortoa ja keskinäistä kilpailua, niin ehdottaa S. Ammattijärjestön toimikunta, että asianomaiset liittotoimikunnat ryhtyvät toimiin lakon lopettamiseksi, lähettämällä lakkopaikalle kukin edustajansa asiaa selostelevaan ja kukin ammattikunnassansa toimittamaan asiasta äänestyksen suljetuin lipuin, järjestyneet ja järjestymättömät erikseen, sekä koettaa saada aikaan jo ennen äänestystä kiinteä päätös siitä, että kaikki alistuvat äänestyksen tulokseen ja sen johdosta tehtyyn päätökseen, ilman että hajaannusta tai aharkiaa saa syntyä.

Suomen Ammattijärjestön toimikunnan puolesta

O. Tokoi.

Tämän johdosta pitivätkin liittotoimikuntien edustajat yhteisen kokouksen, hyväksyen Ammattijärjestön toimikunnan ehdotuksen asiassa ja jokaisen liittotoimikunnan puolesta läksi yksi mies lakko-paikalle toimittamaan äänestystä ja jos mahdollista, saamaan lakko loppumaan.

Lakkolaisten kesken toimitetussa äänestyksessä annettiin vaan noin 5 0/0 äänistä lakon lopettamisen puolesta ja noin 95 0/0 sitä vastaan. Asia jäi siis ennalleen ja lakko jatkui edelleen.

Syyskuun 16 p:nä lähetti paikallinen lakkotoimikunta Ammattijärjestön toimikunnalle kirjelmän, ilmottaen halunsa saada neuvottelut aikaan, kehottaen Ammattijärjestön toimikuntaa ottamaan asia harkittavakseen ja ryhtyä mahdollisiin toimiin.

Asiasta lähempää selkoa ottamaan matkusti puheenjohtaja 22 p:nä, pitäen kokouksen lakkotoimikunnan kanssa, kehottaen järjestöjä siirtämään täydet valtuudet asiassa keskuudessaan valitsemalle pienemmälle sovittelutoimikunnalle ja Ammattijärjestön toimikunnalle, sillä jos mieli saada lakko onnellisesti loppumaan voi tulla tapauksia, jolloin vaaditaan nopeaa ja ratkaisevaa toimintaa.

Suomen Metallityöntekijäin liiton puolelta oli syyskuun 20 p:nä tehty uudelleen sovitteluehdotus, mihin ehdotukseen Kymi-yhtiön hallinnon puheenjohtaja vastasi aivan samalla tavalla kuin Tokoin-kin tarjoukseen.

Kun kaikki sovitteluyrityksetkin olivat täten rauenneet, ja kun näytti aivan selvältä, että yhtiötä tällä kertaa ei voida taivuttaa, ja kun toiselta puolen lakko oli kestänyt jo kymmenen viikkoa, joten lakkolaisten varat alkoivat olla aivan lopussa ja avustuksetkin kävivät yhä pienemmiksi, niin oli pelättävissä että lakko loppuu vielä ennemmin tai myöhemmin yleiseen sekasortoon.

Asian tällä kannalla ollen, kääntyi Ammattijärjestön puheenjohtaja O. Tokoi torstaina syyskuun 26 p:nä puhelimitse suoraan hallinnon puheenjohtajan kauppaneuvos Björkenheimin puoleen tiedustellen, haluaisiko hän suullisesti keskustella Kymen lakkoa koskevasta asiasta.

Tällöin herra Björkenheim ilmoitti, ettei hänellä ole mitään sitä vastaan, että hän keskustelee Tokoin kanssa yksityisesti, mutta aivan yksityisesti ja lupasi ottaa vastaan seuraavana päivänä k:lo 11.

Tässä yksityiskeskustelussa, jota jatkettiin myöhemmin päivällä, kun herra Björkenheim oli välillä neuvotellut hallinnon varapuheenjohtajan ja ehkä muidenkin hallinnon jäsenten kanssa ilmoitti hra Björkenheim viimeisenä sananaan, että hän kaikissa kohdin uudistaa sen vakuutuksen, jonka hän lakon alkaessa Tokoille osottamassaan kirjelmässä oli antanut, nim. että asetetaan komissioni tutki- maan tehtaan työ- ja palkkausoloja joka sitten tekee niiden johdosta ne ehdotukset, mitä se katsoo tarpeellisiksi, minkä ehdotuksen tehtaan hallinto on ottava huomioonsa niin pitkälle kuin se voi olla mahdollista.

Tähän komissiooniin valitsi tehtaan hallinto kaksi ja tehtaan työväestö yleisessä kokouksessaan kaksi jäsentä ja kutsutaan ko-

missionin puheenjohtajaksi tohtori L. Ehrnrooth, samoin luvattiin, että minkäänlaista sortoa, vainoa tai boikottausta lakkoon osaaottamisen tai osaaottamattomuuden johdosta ei saa tehdä tapahtua sekä, että entinen työväestö otetaan töihin siinä järjestyksessä, kuin he työjohtajalle ilmottautuvat ja tilaa tehtaalla aukenee.

Muuten ilmoitti herra Björkenheim, että on teknillisiä vaikeuksia saada tehtaita heti paikalla käyntiin koko laajuudessaan, mutta arveli sen voivan tapahtua parin viikon kuluessa. Työt kumminkin aletaan niin laajassa mitassa kuin suinkin mahdollista.

Keskustelun kuluessa ilmoitti herra Björkenheim, että hänenkin mielestään tämä työväen lakko on laajuutensa, eheydensä ja järjestyksensä puolesta Suomen ensimmäinen lakko, mutta kuten hän sanoi, „kyllä me sentään kestämmme“.

Tämän, tosin yksityistä tietä saadun, työnantajan viimeisen tiedonannon johdosta, päätti Ammattijärjestön toimikunta syyskuun 27 p:nä pitämässään kokouksessa, että koska tämä työnantajan sovinnon tarjous on sentään kunniallinen ja kun ei nähty mitään voiton mahdollisuutta, vaikka lakkoa pitemmällekin jatkettaisiin, olisi lakko nyt näilläkin ehdoilla lopetettava.

Lauantaina 28 p:nä matkusti lakkopaikalle O. Tokoi, kutsuen eri osastojen valitsemat valtuutetut neuvottelumiehet kokoon, ehdottaen, että he päättäisivät lopettaa lakon, ja tulivatkin valtuutetut yksimielisiksi lakon lopettamisesta, mutta ehdottaen asian vielä yleisen lakkokomitean ja yleisen lakkolaisten kokouksen päätettäväksi.

Sunnuntaina 29 p:nä klo 12 pitämässään kokouksessa yhtyi lakkokomiteakin tehtyyn ehdotukseen yksimielisesti.

Klo 2 samana päivänä kokoontui Kuusankosken työväentalolle lähes kahteen tuhanteen nouseva lakkolaisten joukko, jolle Tokoi selosteli asemaa ja ehdotti hyväksyttäväksi jo kaikkien toimikuntain hyväksymän ehdotuksen, minkä kokous käntennostoäänestyksellä hyväksyikin valtavalla enemmistöllä; noin parikymmentä äänesti vastaan. Äänestyksen jälkeen vaativat jotkut keskustelua, mutta toimitetussa äänestyksessä hylättiin keskusteluvaatimus.

Lakko julistettiin päättyväksi lokakuun 1 p:stä alkaen. Tähän mennessä järjestivät asianomaiset lakkokomiteat sen, missä järjestyksessä töihin ilmottautumiset tulisivat tapahtumaan, ja työt vähitellen pääsisivät säännölliseen käyntiin.

* * *

Edellä olemme kertoneet kahdesta tämän vuoden suurimmasta työtaistelusta näin laajasti sentakia että jokainen jäsenemme, jota taistelut ovat raskaasti koskeneet, saisi oikean käsityksen taistelujen syistä ja menettelytavasta, sekä pystyisi sen nojalla asioita itsenäisesti arvostelemaan. Ehkäpä arvostelukykyä ja kylmäverisyyttä tarvitaan entistä enemmän vastaisen ajan työtaisteluissa.

Muita työriitoja.

Edellä mainitut suuret työtaistelut eivät olleet ainoat. Useita muitakin lakkoja ja työriitoja oli, joskaan ne eivät missään suhteessa vetäneet vertoja edellisille. Seuraavassa selostamme hieman tärkeimpiä niistä:

Työriidat tiiliteollisuudessa. Palkkaliikkeitä mainitulla teollisuuden alalla on ollut useita. Liittotoimikunnan luvalla sanottiin irti kunnallisneuvos F. W. Grönqvistin ja Jokelan os. n:o 13 välillä tehty työehtosopimus. Samoin mainittu osasto sanoi irti „Kolsan maatila ja tiilitehdas osakeyhtiön“ kanssa edellisenä kesänä tekemänsä sopimuksen. Samalla esitettiin uudet sopimusehdotukset, joissa vaadittiin palkkoja y. m. työehtoja hieman parannettavaksi. Kumpikin sopimus päättyi toukok. 1 p. ja työnseisauksen välttämisen näytti mahdottomalta. Työntekijät olivat jo osaksi irtisanotuja kun lopulta pitkien neuvottelujen jälkeen työnantajat tekivät myönnytyksiä niin paljon että uudet sopimukset, jotka ovat voimassa toukok. 1 päivään 1914, saatiin aikaan. Sopimukset koskevat noin 450 työntekijää.

Työnantajan puolelta sanottiin irti *Savion tiilitehdasosakeyhtiön* ja *Keravan osaston n:o 11* välinen työehtosopimus. Neuvottelujen kautta saatiin täälläkin työriita vältetyksi ja uusi sopimus tehdyksi toukok. 1 päivään 1913¹⁾. Sopimus koskee noin 100 työntekijää.

Yhtä helposti ei suoriuduttu *Juurikorven tiilitehtaalla*. Siellä ei aikaisemmin ole ollut työehtosopimusta, minkä takia työnantaja sitä kiivaasti vastusti. Seurauksena tästä oli lakko, joka alkoi kesäk. puolivälissä ja päättyi kesäk. 26 p. kirjalliseen työehtosopimukseen, mikä on voimassa toukok. 1 päivään 1913²⁾. Työntekijäin kaikki tärkeimmät vaatimukset tulivat hyväksytyksi. Sopimus koskee noin 50 työntekijää.

Työtaistelut sementti- ja asfalttiteollisuudessa. Tampereella on jo aikaisemmin muutamissa asfaltti- ja sementtiliikkeitä ollut voimassa työehtosopimus, mutta rakennusmestarit ja useat huomattavammat liikkeet ovat olleet sopimuksen ulkopuolella. Syyskesällä vallinneen osittaisen lakon avulla taivutettiin mestarit hyväksymään sopimus.

Helsingissä tehtiin kattohuopatehtaiden ja asfalttityöntekijäin ammattiosaston välillä työehtosopimus heinäk. 30 p., joten nämä liikkeet jäivät ulkopuolelle rakennustyöriidan.

Lahdessa alkoivat sementti- ja asfalttityöntekijät lakon kesäk. 5 p. Tämä lakko, joka alkoi ilman liittotoimikunnan lupaa, kesti myöhään syksyyn ja päättyi työntekijäin tappiolla.

Työriidat aputoissa. Huomattavin voitto tällä alalla saavutettiin Tampereella. Elok. 30 p. allekirjoitettiin Tampereen rakennustyönantajain ja sekatyöntekijäin ammattiosaston välillä työehtosopimus,

¹⁾ Sopimus on hieman muutettuna jatkettu 1 vuodeksi.

²⁾ Sopimus on hieman muutettuna jatkettu 2 vuodeksi.

joka on voimassa toukok. 1 päivään 1915. Sopimus ulottuu kaikkiin rakennusteollisuudessa tarvittaviin aputyöntekijöihin.

Pienempiä työriitaisuuksia ja lakkoja aputöissä on ollut useissa muissakin paikoissa. Nämät ovat osaksi johtuneet muiden ammattilaisien työtaisteluista, osaksi ovat olleet tavallisia yhtäkkiä syntyneitä rettelöitä, joista useinkaan ei ole ollut mitään käytännöllistä tulosta.

Muista työehtosopimuksista, joita vuoden aikana tehtiin, mainittakoon Viipurin Nuohoojain työehtosopimus, joka saatiin ilman lakkoa ja on voimassa toukok. 1 päivään 1914.

Helsingin kipsityöntekijäin ammattiosaston ja „Riksilävyt“ nimisen osakeyhtiön välillä allekirjoitettiin työehtosopimus elok. 1 p. Tämän sopimuksen nojalla „Riksilävyt“-yhtiön tehdas jäi rakennuslakon ulkopuolelle. Myöhemmin osakeyhtiö, toisten rakennustyönantajain painostuksesta, vaati sopimusta purettavaksi. Kun ammattiosasto ei siihen suostunut, antoi työnantaja ammattiosastolle haasteen Helsingin raastuvanoikeuteen. Asia on ollut usean kerran esillä, mutta päätöstä ei ole vielä annettu.

Suuret työtaistelut pakottivat liittotoimikunnan määräämään jäsenten maksettavaksi korkeimman sääntöjen salliman ylimääräisen veron. Työtaisteluiden takia kannettiin ylimääräistä veroa 11 viikon aikana 50 penniä kokomaksavilta ja 30 penniä puoleksimaksavilta jäseniltä viikossa. Tämän lisäksi kannettiin ylimääräistä yhtäsuurta veroa 6 viikon aikana edustajakokouskustannusten peittämiseksi. Täten joutuivat liiton jäsenet heinäk. alusta lokak. 26 päivään yhtämittaa maksamaan korkeinta ylimääräistä veroa, joka karkoitti monesta osastosta vähemmän ajattelevia jäseniä pois. Useimmat osastot jakoivat sentään kiitettävällä sitkeydellä suorittaa maksunsa. Miten kukin osasto on maksunsa suorittanut, selviää edempänä olevasta taulusta.

Työtaisteluiden takia maksettu avustus jakaantuu eri osastoille seuraavasti:

Helsingin tiilenkantajain a.-o. n:o 1	2,454: 25
Helsingin ulkotyöläisnaisten a.-o. n:o 4	3,722: 67
Kotkan sekatyöntekijäin a.-o. n:o 6	47: 60
Kymin tehtaan sekatyöntekijäin a.-o. n:o 9	3,459: 50
Helsingin sekatyöntekijäin a.-o. n:o 16	4,387: 25
Kuusankosken sekatyöntekijäin a.-o. n:o 17	1,557: 75
Stockforssin sekatyöntekijäin a.-o. n:o 37	105: —
Viialan sekatyöntekijäin a.-o. n:o 39	62: 50
Helsingin kipsityöntekijäin a.-o. n:o 50	1,972: —
Helsingin asfalttityöntekijäin a.-o. n:o 70	1,823: 50
Helsingin sementtityöntekijäin a.-o. n:o 77	3,074: 50
Voikan sek. a.-o. n:o 81	2,407: 50
Helsingin ajurien a.-o. n:o 82	739: —
Malmin sek. a.-o. n:o 110	106: 75
Fredriksbergin sekatyöntekijäin a.-o. n:o 123	475: —

Yhteensä 26,394: 77

Muita asioita.

Kun huhtikuun 1 päivänä tuli kuluneeksi 5 vuotta siitä kun Sekatyöntekijäin liitto aloitti toimintansa, kehotti liittotoimikunta osastoja panemaan sinä päivänä toimeen juhlia ja iltamia, ja lahjottamaan niistä saadun puhtaan voiton liiton perusteilla olevaan työttömyysapurahastoon. Useat osastot noudattivatkin kehotusta ja tällä tavalla on, kuten tilikertomuksesta näkyy, työttömyysrahaston pohjarahastoon saatu Smk. 266: 04.

Edustajakokouksen päättämää 1 markan ylimääräistä veroa työttömyysrahastoon ei viime vuonna voitu kantaa, koska jäsenet työtaisteluiden takia maksoivat ylimääräistä veroa koko parhaimman työkauden.

Edustajakokouksen päätöksen mukaan oli liitto edustettuna allekirjoittaneen kautta Skandinavian työväen 8:ssä kongressissa, joka pidettiin Tukholmassa viime syksynä.

Tässä kokouksessa hyväksyttiin seuraava Skandinavian maiden työväen yhteistoimintaa koskeva päätös:

„Kongressi tunnustaa, että ajatus Skand. kansain yhteistyöstä yhtenäisyyden saavuttamiseksi, sikäli kuin sitä edullisesti voidaan hyväksi käyttää, on varsin huomioon otettava. Se yhteistoiminta, jota nyt on olemassa, on osottautunut eri aloilla pohjoismaiden kansoille hyötyä tuottavaksi ja kansainväliselle sosialidemokratialla on periaatteellisista syistä täysi aihe myötävaikuttaa tämän yhteistoiminnan yhäkin laajentumista.

„Skandinavian sos.-dem. puolueitten on sen vuoksi eduskuntatoiminnallaan ja muutenkin pyrittävä kulkemaan pohjolan kansojen välisen yhteistyön vieläkin kehittyneemmäksi saamista tarkoittavan liikkeen etunenässä.

„Myöskin eräät muut tämän yhteistyön tarkoitukset ansaitsevat nyt joutua harkittaviksi, kuten laajennettu taloudellinen yhteistyö; myöskin yleisen kulttuurin aloilla voinee lähemmin asiaa harkitessa löytyä aiheita yhtenäiseen esiintymiseen.

„Niistä päämääristä joihin tämmöisen työn ensi kädessä on pyrittävä, mainittakoon: Yhteinen esiintyminen ulkopoliittisissa kysymyksissä kansainvälisen yhteyden edistämiseksi, pakollisia sovintotuomioita koskevat sopimukset pohjolan eri maitten välillä, samallinen lainsäädäntö niillä eri aloilla missä se käy laatuun ja on tarkoituksen mukaista, ottaen huomioon, varsinkin mitä tulee yhteiskunnalliseen lainsäädäntöön, että yhteistyötä on ylläpidettävä mainittua lainsäädäntöä koskevain vaatimusten läpiajamiseksi semmoisena kuin kansainvälisissä sos.-dem. kongresseissa on määritelty.

„Omansa edistämään mainitunlaista ja muunkinlaista pohjoismaitten sos.-dem. puolueitten kesken on kongressin mielestä se, että asetetaan valiokunta, johon kukin maa valitsee kaksi jäsentä, jonka valiokunnan tehtävänä on toimeenpanettaa Skand. kongressien päätökset ja kongressien väliaikoina johtaa yhteistyötä.“

* * *

Edellä olemme mahdollisimman lyhyesti kertoneet tärkeimmistä asioista ja tapahtumista liittossamme vuoden 1912 aikana. Paljon on ollut vaikeuksia voitettavana ja suuria ei ole aikaan saatu, mutta ututterasti järjestöme hyväksi työtä tekemällä varmaan eteenpäin kuljemme ja luokkatietoisuuden kasvaessa työläisten taajoissa joukoissa, kasvaa ja lisääntyy myöskin liittommevoima ja merkitys.

Suomen Tehdas- ja Sekatyöväen liittotoimikunnan puolesta:

K. Heinonen.

Kertomus Suomen Tehdas- ja Sekatyöväen liiton tileistä vuonna 1912.

Voiton ja tappion tili.

Voitoksi:

Leim. ja jäsenluettelokirj. tili	27: 85
Kirjanpitokirjojen ”	16: —
Sisäänkirj. maksujen ”	3,543: 90
Jäsenmaksujen ”	14,541: 90
Ylimääräisen veron ”	16,037: 27
Amm.-järj. apurahaston ”	265: 30
Korko ”	230: 06
Agitatsionivnustus ”	250: —
Ammattijärj. avustus ”	9,787: 75
	44,700: 03

Tappioksi:

Kalusto tili (poistoa)	158: —
Osakkeiden ” ”	5: —
Velallis ” ”	54: 30
Jäsenkirjojen ” ”	600: —
Kustannusten ”	1,104: 93
Palkka ”	4,607: —
Avustus ”	26,394: 77
Matkakustannusten ”	871: 37
Ammattijärj. jäsenmaksujen ”	2,904: 55
Vuokra ”	438: —
Edustajakokouksen ”	4,148: 75
Painotöiden ”	578: 45
Ammattijärj. edust. kokouksen ”	1,348: 10
Tiedonantolehden ”	300: 49
Pääoma tili (puhdas voitto)	1,186: 32
	44,700: 03

Tiliasema joulukuun 31 p. 1912.

Tasaus tili.

Varat:

Kassa tili	4,200: 92
Kalusto ”	1,080: 05
Työv. Säästöpankin ”	3,835: 21
Osakkeiden ”	145: —
Kirjasto ”	1: —
Velallis ”	526: —
Leim. ja jäsenluettelokirjojen ”	294: 60
Jäsenkirjojen ”	600: —
Kirjanpitokirjojen ”	9: 50
Juokseva tili Kansallisosakepankissa	350: —
	11,042: 28

Velat:

Velkoja	tili . . .	826: 80
Toimintansa lopettaneiden osastojen	” . . .	355: 93
Työttömyysrahaston	” . . .	266: 04
Pääoma	” . . .	9,593: 51
		11,042: 28

Helsingissä jouluk. 31 p. 1912.

K. Heinonen.

S. Tehdas- ja Sekatyöväenliiton taloudenhoitaja.

Tilintarkastajain lausunto.

Tarkastettuumme Suomen Tehdas- ja Sekatyöväen liiton tilit vuodelta 1912, saamme tarkastuksemme tuloksena esittää, että tulot ja menot ovat meille esitettyjen todisteiden mukaan oikein kirjoihin merkityt ja kirjanpito selvästi ja huolellisesti hoidettu ja tilinpäätös oikea. Kun kassa ja talletukset vastasivat täydellisesti asianomaisia tilejään ja kun pöytäkirjoja vastaan ei ollut mitään muistuttamista, voimme me mielihyvällä esittää asianomaisille tilivelvollisille täydellistä tilivapautta vuodelta 1912.

Helsingissä maaliskuun 16 p:nä 1913.

A. Halme.

Jussi Railo.

Matti Paasivuori.

Tietoja osastojen raha-asioista.

Saadaksemme tarkkoja tietoja osastojen tiliasioista lähetettiin vuoden alussa kyselykaavakkeet kaikille osastoille täytettäväksi. Monet osastoista ovat jättäneet kaavakkeet palauttamatta, osa on täyttänyt kaavakkeet niin puutteellisesti ettei tietoja ole voitu käyttää. Näin ollen voimme seuraavassa esittää vaan yhteenlasketut tiedot 80 osastosta.

Ammattiosastojen tulot:

Sisäänkirjoitusmaksuja	3,417: 65
Jäsenmaksuja	18,943: 65
Ylimääräisiä veroja	8,593: 53
Saatu liitolta	2,743: 45
Kerätty vapaaehtoisesti	5,003: 80
Iltamista ja juhlista	17,805: 02
Kirjallisuudesta	394: 85
Korkoja	483: 49
Muita tuloja	4,375: 29

Yhteensä 61,760: 73

Ammattiosastojen menot:

Liittoverot	13,524: 78
Ylimääräiset verot	8,356: 50
Iltamista ja juhlista	8,295: 68
Kirjallisuuteen	485: 55
Huoneuston vuokra	2,256: 70
Palkat ja palkkiot	2,884: 86
Puolue- ja työv.-yhd. vero	5,502: 28
Muita menoja	16,171: 75

Yhteensä 57,478: 10

Ammattiosastojen omaisuus jouluk. 31 p. 1912.

Rahaa kassassa	5,844: 21
„ pankissa	11,467: 93
Osakkeita ja saatavia	13,020: 75
Kalusto arvolta	6,763: 92
Kirjasto „	307: 90
Muuta omaisuutta	2,271: 36
Työttömyysrahastoissa	2,291: 62
Sairausapurahastoissa	2,118: 59
Hautausapurahastoissa	490: 07
Kesäsiirtolarahastoissa	619: 46

Yhteensä 45,195: 81

Velkoja 1,846: 14

Puhdas omaisuus 43,349: 67

Muutamia numeroita S. Tehdas- ja Sekatyöväenliiton 5 vuotisesta toiminnasta.

Talvella 1909, jolloin liittomme perustettiin, vallitsi koko maassa tavattoman suuri työttömyys. Siitä joutuivat pahimmin kärsimään juuri sekatyöläiset, jotka tässä liitossa muodostavat enemmistön. Suuri osa niistä harvoista sekatyöntekijäin ammattiosastoista, joita edellisinä vuosina oli perustettu siellä täällä, joutui työttömyyden takia täydelliseen rappiotilaan. Jäsenet harhailivat missä milloinkin työnhaussa, tai eivät voineet pitkäaikaisen työttömyyden takia maksaa jäsenmaksujaan. Pahinta kuitenkin oli se että huono työ-aika ja muutamat onnistumattomat työtaistelut olivat suuriin työläisjoukkoihin juurruttaneet sellaisen käsityksen ettei ammatillisen liikkeen avulla työntekijäin, ei ainakaan sekatyöntekijäin, taloudellinen asema parane, joten siis ammatillinen järjestäytyminen olisi aivan toisarvoinen asia, jonka hyväksi ei kannattaisi erikoisia ponnistuksia tehdä.

Kun tällainen käsitys vallitsi työläisten keskuudessa, ei ollut ihme että jonkun verran alakuloinen mieliala vallitsi niiden edusta-

jain keskuudessa, jotka Lahteen olivat kokoontuneet uutta liittoa perustamaan. Tehtiin useita kauvas tähtääviä päätöksiä ja määriteltiin uuden liiton toiminta, vaikka ei jaksettukaan uskoa, että lähivuosina monetkaan niistä suunnitelmista jaksaisivat toteutua.

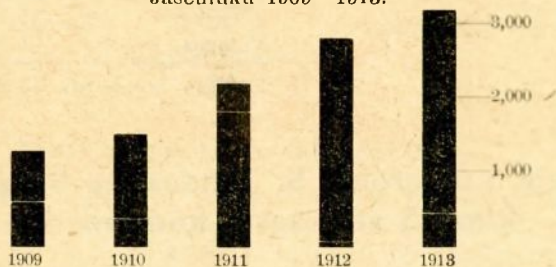
Ja toteutumatta onkin vielä moni Lahden kokouksen päätös, mutta sittenkin, katsellessa 5 vuoden aikana kuljettua uraa ja muistelllessa niitä monia vaikeitakin aikoja, joita tämä liitto on saanut kestää, tuntuu siltä että on kulettu eteenpäin ainakin niin nopeasti kun Lahden kokouksessa osattiin laskea. Sen valaisemiseksi muutamia numeroita.

Osastoja, sekä niissä jäseniä oli kunkin vuoden lopussa seuraavasti:

vuosi	osastojen luku	jäsenluku
1909	58	1,297
1910	68	1,484
1911	92	2,148
1912	107	2,783
1913	113	3,188

Jäsenluvun säännöllinen nousu näkyy vielä selvemmin alempana olevasta taulusta.

Jäsenluku 1909—1913.

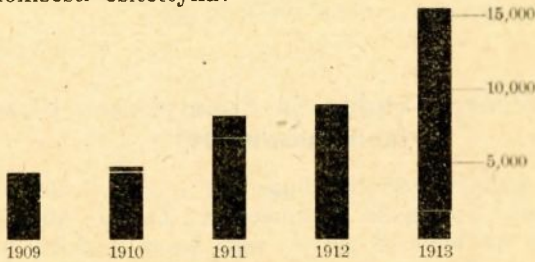
Kahtena ensimmäisenä vuotena lisääntyi osastojen luku suhteellisesti jäsenluvun kanssa, mutta kolmena viime vuotena on jäsenluku noussut nopeammin kuin osastojen luku. Keskimääräinen jäsenmäärä kutakin osastoa kohti on siten säännöllisesti noussut. Tämä käy selville seuraavasta:

vuosi	keskimääräinen jäsenluku osastoa kohti
1909	22,36
1910	21,82
1911	23,35
1912	26,01
1913	28,21

Liiton varallisuus on samalla tavalla osottanut säännöllistä nousua. Omaisuus oli eri vuosien lopussa seuraava:

vuosi	omaisuutta
1909	4,459: 23
1910	5,168: 53
1911	8,407: 19
1912	9,859: 55
1913	15,095: 56

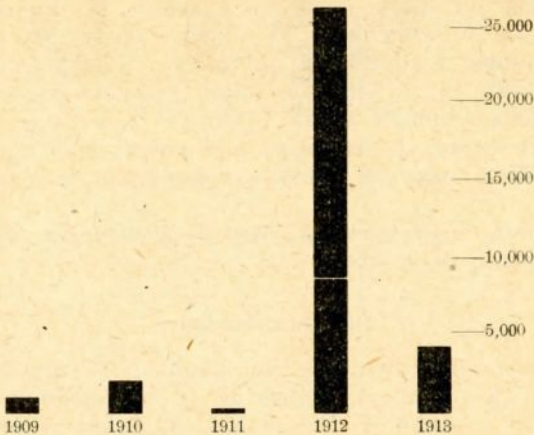
eli havainnollisesti esitettynä:

Työtaisteluavustusta on maksettu eri vuosina seuraavasti:

vuosi	avustus
1909	962: —
1910	2,331: 62
1911	165: —
1912	26,394: 77
1913	3,952: 90

Yhteensä 33,806: 29

Vuosi 1912, kuten edellä olevasta havainnollisesta esityksestä näkyy, muodostaa yksin mahtavan patsaan joka on kolme kertaa korkeampi kuin muiden vuosien patsaat yhteensä. Mutta eipä ole

ihme jos tällainen muodostui, kun lähes 500 liiton jäsentä oli taistelussa 3 kuukauden ajan, Kymin tehtailla ja Helsingissä, nauttien viikottain säännöllistä avustusta.

Tämä on mitä parhain todistus siitä että liitto pystyy suurienkin taistelujen aikana täyttämään ne velvollisuudet, joita säännöissä jäsenille luvataan.

Toivomme vaan että tämä säännöllinen kehitys saisi jatkaa tulevanakin viisivuotiskautena, ja se jatkuu, kun jokainen kohdataan liittomme hyväksi innolla työskentelee. *K. H.*

Silmäys Suomen Tehdas- ja Sekatyöväen liiton toimintaan vuonna 1913.

Vuoden päähän päästyä huoahtaa kukin yksilö mielellään ja luo silmäyksen taaksepäin kuluneeseen aikaan, muistelee eletyn elämän hyviä ja huonoja päiviä, sekä tekee kauniita päätöksiä ja suunnitelmia vastaisten aikojen varalle. Jos yksilön elämässä tällainen tilinteon aika on tarpeellinen, niin sitä välttämättömämpi on se työväen järjestöissä. Keskellä järjestön jokapäiväistä toimintaa saattavat yksityiset pienemmät tai suuremmat tapaukset peittää näköalan niin ettei aina ole helppo huomata kehittykö liike, vaiko taantuu. Mutta kun asioita tarkastelee aikajaksottain, huomaa helpommin järjestöissä olevat edut sekä myöskin puutteet ja heikot kohdat.

Suomen Tehdas- ja Sekatyöväenliitossa on vuosi 1913 ollut tasainen kehityksen aika. Jäsenluku on säännöllisesti kasvanut. Osastoja on perustettu sekä liikekeskuksiin että syrjäisillekin paikoille. Samoin on liiton omaisuus kasvanut ja toiminta muodostunut yhä vakavaraisemmaksi. Työriidoista on selvitty yleensä olosuhteihin katsoen tyydyttävillä tuloksilla. Niissäkin tapauksissa, joissa on hävitty, ei syy ole ollut liiton heikkoudessa, vaan on se johtunut kokonaan muista syistä. Herätys- ja valistustyötä on jatkettu entiseen tapaan ja uskomme että vaikka siitä ei aina voidaakaan heti esittää näkyvää hyötyä, se kuitenkin tulee ajallaan näkyviin.

Seuraavassa tarkastelemme lyhyesti tärkeimpiä tapauksia liittossamme vuoden 1913 aikana.

Liittotoimikunta.

Liittotoimikuntaan ovat edelleen kuuluneet: Antti Räsänen puheenjohtajana, K. Heinonen sihteerinä ja taloudenhoitajana, sekä muina jäseninä A. Aalto, V. Viherkoski, Ida Laine, Alma Rantanen, Alma Sinisalo, J. Kanerva, E. Ekholm ja V. Rantanen.

Vuoden kuluessa on liittotoimikunta kokoontunut 23 kertaa. Käsiteltävistä asioista on pöytäkirjaan merkitty 165 pykälää. Kierto-
kirjeitä, jotka ovat koskeneet kaikkia liiton osastoja on lähetetty 6.

Liiton toimistosta lähetettyjen postilähetyksen luku nousee yli 2,000, joista varsinaisia kirjelmiä 270.

Osastojen ja jäsenluvun muutokset.

Vuoden aikana yhtyi liittoon uusia osastoja seuraavasti.

Tammik.	1 p.	Haapamäen sekatyönt.	os. n:o	154
Helmik.	1 "	Killinkosken	" "	155
"	1 "	Keikyän	" "	156
Maalisk.	1 "	Hämeenkosken	" "	157
"	1 "	Rauman	" "	158
"	1 "	Vuoksenniskan	" "	159
Huhtik.	1 "	Outokummun	" "	160
"	1 "	Tienhaaran	" "	161
"	1 "	Korvenkylän	" "	162
"	1 "	Kämärän	" "	163
"	15 "	Joutsenon	" "	164
Kesäk.	1 "	Porvoon	" "	165
"	1 "	Märjälähdén	" "	166
"	1 "	Halilan	" "	167
Heinäk.	1 "	Hangon ruots.	" "	168
"	1 "	H:gin kunnan työnt.	" "	169
Syysk.	1 "	Ruskealan Otrakkalan	" "	170

Aikaisemmin toimintansa lopettaneista osastoista on uudestaan alottanut toimintansa Virkkalan sekatyönt. osasto n:o 30 ja Arabian tehtaan työnt. osasto n:o 76. Edellinen yhtyi liittoon huhtik. 1 p. ja jälkimäinen lokak. 1 p.

Yhtyneiden osastojen luku on siis yhteensä 19.

Järjestymistoiminta on kuten edellisestä näkyy, useilla paikkakunnilla voimistunut, mutta se ei ole voinut estää liikkeemme taantumista toisilla paikkakunnilla. Toimintansa ovat lopettaneet seuraavat 13 osastoa.

Kajaanin	os.	26
Oitin	"	34
Kuokkastenkosken	"	94
Tammisaaren	"	106
Loimaan	"	107
Tuokslahden	"	120
Nurmin	"	130
Jokelan Kaukasten	"	136
Ylistaron	"	141
Nurmeksen	"	148
Raahen	"	153
Killinkosken	"	155
Keikyän	"	156

Osastojen luku on siis lisääntynyt 6:lla, ollen vuoden lopussa 113. Koko jäsenluku oli vuoden lopussa 3,188, joista kokomaksavia 2,688 ja puolimaksavia 500. Edellisestä vuodesta on kokomaksavien jäsenten luku lisääntynyt 413 ja puolimaksavien luku vähentynyt 8. Koko jäsenluku on siis lisääntynyt 405 jäsenellä.

Tarkemman kuvan osastoista, niiden suorittamista maksuista ja jäsenluvusta, saa tämän kertomuksen loppuun liitetystä taulusta.

Läänittäin jakautuvat osastot seuraavasti:

		Osast. luku	Jäsen- luku
Uudenmaan lääni . .		30	1,178
Turun ja Porin "		7	164
Hämeen "		10	181
Viipurin "		36	963
Mikkelin "		1	29
Kuopion "		14	257
Vaasan "		10	320
Oulun "		5	96
Yhteensä		113	3,188

Kaupunkien ja maaseudun välinen suhde on seuraava:

	Osast. luku	Jäsen- luku
Kaupungeissa	47	1,420
Maaseudulla	66	1,768
Yhteensä	113	3,188

Vuoden lopulla lähetettiin kaikille osastoille kyselykaavakkeet tilastollisten tietojen saamiseksi osastojen toiminnasta. Kaavakkeet piti palautettaman liiton toimistoon ennen tämän vuoden tammi-kuun loppua, mutta vaikka tietoja odotettiin aina helmikuun loppuun, ei niitä sittekään saatu useammalta kuin 81 osastolta. Näistäkin oli suuri osa täytetty epätarkasti ja puutteellisesti, joten alempana olevia tietoja ei voi pitää ehdottoman varmoina ja luotettavina. Julkaisemme ne kuitenkin, koska siten saadaan jonkunlainen käsitys osastojemme toiminnasta.

Osastoihin liittynyt jäseniä:

	miehiä	naisia
Uusia	1,133	81
Toisesta osastosta	59	—
Toisesta liitosta	60	—
Yhteensä	1,252	81

Osastoista poistunut jäseniä:

	miehiä	naisia
Toiseen osastoon	82	—
Toiseen liittoon	31	—
Ulkomaille	51	1
Poistunut ilmoittam.	691	69
Erotettu	12	1
Kuollut.	10	3
Yhteensä	877	74

Osastojen tulot:

Sisäänkirjoitusmaksuja	3,129: 95
Jäsenmaksuja	21,267: 32
Ylimääräisiä veroja	1,166: 45
Saatu liitolta	2,792: 16
Kerätty vapailla lahjoituksilla . . .	2,840: 85
Saatu iltamista	12,146: 86
Kirjallisuudesta	134: 15
Korkoja	893: 78
Muita tuloja	5,194: 91
Yhteensä	49,566: 43

Osastojen menot:

Liittovero	13,313: 65
Ylim. vero	1,372: 95
Iltamista ja juhlista	9,788: 90
Arpajaismenoja	20: —
Kirjallisuuteen	326: —
Huoneen vuokria	1,367: 70
Palkat ja palkkiot	1,917: 83
Puolue- ja työv. yhd. vero	5,796: 71
Muita menoja	10,091: 42
Yhteensä	43,995: 16

Osastojen omaisuus jouluk. 31 p. 1913.

Rahaa kassassa	5,344: 08
„ pankissa	15,345: 43
Osakkeita ja saatavia	14,600: 32
Kalustoa	6,429: 93
Kirjasto	179: 25
Muuta omaisuutta	1,743: 12
Yhteensä	43,642: 13
Velkoja	1,091: 75
Puhdas omaisuus	42,550: 38

Työriidat ja työehtosopimuskysymykset.

Edelliseen vuoteen verraten oli vuosi 1913 liitossamme rauhallinen. Pienempiä työriitoja oli kyllä siellä täällä, mutta selvitettiin niistä useimmista verrattain tyydyttävillä tuloksilla. Kerromme niistä lyhyesti seuraavassa:

Helmikuun 14 p. tekivät järjestymättömät rullien valitsijat lakon Syväniemen rullatehtaalla Karttulassa, sen johdosta kun isännistö ei suostunut korottamaan palkkaa. Tästä lakosta oli seurauksena se että koko sorvipuolen työväestö, noin 75 henkeä, niistä 25 liiton jäsentä sanottiin isännistön puolesta työstä irti. Työnsulku kuitenkin peruutettiin kun valitsijain lakko muutaman päivän kestätyään päättyi työntekijäin tappiolla.

Tikkalan sahalla Muhoksessa tekivät työntekijät puolustuslakon palkan alennuksen takia helmik. 25 päivänä. Lakko kesti useita viikkoja, mutta kun rikkureita tuli muualta, täytyi työntekijäin peräytyä. Osittain kuitenkin työehdot paranivat. Liitolta sai osasto avustusta 200 mk.

Antreassa sijaitsevilla kivilouhimoilla alkoi kivityöntekijäin ja sekatyöntekijäin lakko huhtik. 1 p. Lakko aiheutui siitä että työnantajat olivat sanoneet työehtosopimuksen irti ja tahtoivat alentaa työpalkkaa ja pidentää työpäivää.

Lakko kesti lähes kaksi kuukautta, mutta vihdoinkin täytyi työnantajain peräytyä ja uusi työehtosopimus, joka on voimassa toukok. 1 p. 1915, allekirjoitettiin toukok. 27 p. Työntekijät saivat täydellisen voiton. Sekatyöntekijäin alin tuntipalkka kohosi 40 pennistä 42 penniin. Liiton avustusta käytettiin Smk. 468: 25.

Keravan tiilitehtaalla alkoivat rettelöt toukok. 8 p. Tehtaan isännöitsijä vaati työntekijöitä allekirjoittamaan yksityiskontrahdin, jonka mukaan työpäivä olisi pidentynyt ja palkka pienentynyt. Kun työntekijät eivät kontrahattia hyväksyneet, julisti isännöitsijä työnsulun. Ammattiosasto esitti vastapainoksi kirjallisen työehtosopimuksen. Muutaman päivän kuluttua ilmoitettiin että kontrahteja ei enää vaadita, vaan työhön otetaan entisillä ehdoilla.

Lopulta hyväksyttiin työntekijäin palkkavaatimuskin, ja taistelu jatkui vaan yksinomaan työehtosopimuksesta, jonka tekemistä tehtaan hallinto jyrkästi vastusti. Viimein täytyi työntekijäin osittain luopua vaatimuksestaan, kun rikkurit uhkasivat pilata taistelun. Kesäk. 17 p. allekirjoitettiin työhinnointelu, mutta kirjallista työehtosopimusta ei saatu. Taistelun epäonnistumiseen vaikutti sekin, kun suurin enemmistö lakkolaisista olivat vasta lakon alussa yhtyneet ammattiosastoon eivätkä luonnollisesti saaneet liiton avustusta. Lakkoavustusta sekä rikkurien pois lähettämiseen sai osasto liitolta kaikkiaan Smk. 494: 15.

Viipurin höyrymyllyssä alkoi lakko toukok. 29 p. Talikkalan osasto n:o 24 johon myllyn työntekijät kuuluivat oli aikaisemmin työnantajalle esittänyt vaatimuksen palkkojen korottamisesta ja kirjallisen työehtosopimuksen tekemisestä. Kesäk. 5 p. allekirjoitet-

tiin sopimus, joka on voimassa 1 vuoden. Työntekijät saivat täydellisen voiton.

Heinäk. 12 p. allekirjoitettiin liittomme Tammisuon osaston n:o 135 ja kauppias Hallenbergin välillä työehtosopimus, joka koskee Hallenbergin tiilitehdasta, sahaa ja myllyä Tammisuolla. Sopimus saatiin lakon uhalla. Työntekijät olivat jo sanoneet itsensä työstä irti, mutta ennen irtisanomisajan loppua tuli sovinto. Sopimus on kokonaisuudessaan julaistu Tiedonantolehden n:o 3—4 v. 1913.

Savion tiilitehtaalla sanottiin työehtosopimus irti työnantajan puolesta. Pitkien neuvottelujen jälkeen allekirjoitettiin huhtik. 2 p. uusi sopimus, joka on voimassa 1 vuoden.

Juurikorven tiilitehtaan ja liittomme Juurikorven osaston n:o 109 välinen työehtosopimus sanottiin samoin työnantajain puolesta irti. Neuvottelujen avulla saatiin täälläkin uusi sopimus, joka on voimassa toukok. 1 p. 1915.

Molemmat edellä mainitut sopimukset ovat julaistut Tiedonantolehdessä n:o 1—2 v. 1913.

Vuoden huomattavin työtaistelu oli kuitenkin työnsulku Porin tulitikkutehtaalla. Se alkoi syysk. 18 p:nä ja päättyi työntekijäin lähes täydelliseen voittoon marraskuun 29 p:nä. Kun taistelu oli ensimmäinen laatuaan tulitikkuteollisuudessa, niin siksi siitä seikka-
päisempi selostus.

Tulitikkuteollisuus työehtoihin nähden on näihin asti ollut huonompia. Kilpailu eri tehtaiden kesken on vaikuttanut tulitikkujen hinnan laskeutumisen niin alas, että nykyään jo vähittäiskauppoisakin myydään tulitikkuja 3 punttia 25 p. Kun kapitalistit tulitikkujakin valmistavat vaan saadakseen voittoa pääomalle, täytyy työntekijäin palkat laskea mahdollisimman alas, jotta kapitalisti saisi riittävän osuuden. Palkat ovatkin tällä teollisuuden alalla kenties kurjemmat kuin monella muulla alalla. Tämä tietysti johtuu myöskin suureksi osaksi siitä, että työntekijät kaikissa tehtaisissa, Porin tehdasta lukuunottamatta, ovat järjestymättömiä. Porissa on maan suurin ja parhaiden järjestetty tehdas ja siellä on maamme ainoa tulitikkuteollisuuden ammattiosasto. Työntekijät ovat vähän selvillä asemastaan ja ovat pyrkineet parantamaan olosuhteitaan. Se ei ole ollut tehdasyhtiön mieleen. Yhtiö pelkäsi ammattiosaston kasvavaa merkitystä ja tahtoi raivata pois järjestyneet työntekijät. Tulikin sopiva aika. Tehtaan tuotantoa ajottiin lisätä ja sen nojalla alentaa ennestäänkin pientä palkkaa. Mutta työväki ei tyytynytkään siihen. Se nousi vastarintaan, jonka seurauksena oli työnsulku, mikä alkoi 18 p. syyskuuta. Isännistö luuli tällä tavalla murtavansa työntekijäin vastarinnan, mutta erehtyi suuresti.

Ammattiosasto laati täydellisen ehdotuksen palkka- ja työehtosopimukseksi, joka sulun alkaessa jätettiin tehtaan hallinnolle. Hallinto kieltäytyi edes siitä neuvottelemasta. Vähitellen isännistö tuli kuitenkin taipuisammaksi, kun työväestö oli yksimielistä ja rikkurien värväys onnistui huonosti. Vähä kerrassaan tarjottiin työntekijöille palkan korotusta, mutta kirjallista työehtosopimusta kieltäy-

tyi tehtaan hallinto hyväksymästä. Viimeiset neljä viikkoa jatkui taistelu lähes yksinomaan siitä syystä.

Marraskuun lopulla, liittomme luottamusmiehen matkalla ollessa, matkusti Ammattijärjestön puheenjohtaja O. Tokoi ja Tehdas- ja Sekatyöväenliiton taloudenhoitaja K. Heinonen Poriin tutkimaan missä määrin olisi edellytyksiä taistelun edelleen jatkamisella saavuttaa kirjallinen työehtosopimus. Tutkimuksessa selvisi että taistelu työehtosopimuksen saamiseksi tällaisena aikana ja huonosti järjestyneellä joukolla on uhkapeliä, jossa saatetaan hävitä enemmän kuin voittoa.

Kun asia oli perinpohjin selitetty työntekijöille päätti ammattiosasto kaikilla äänillä 2 vastaan luopua vaatimasta kirjallista työehtosopimusta ehdolla, että työntekijäin palkkavaatimukset hyväksytään ja että työnantajain puolelta annetaan kirjallinen vakuutus siitä, että näin hyväksyttyjä palkkoja noudatetaan vähintään vuoden ajan.

Neuvottelut alkoivat marrask. 29 p:nä ja vielä samana päivänä päästiin yksimielisyyteen sovinnon ehdoista. Työntekijäin palkkavaatimukset hyväksyttiin lähes kaikki. Jo aikaisemmissa neuvotteluissa oli työnantaja korottanut tarjoustaan, nyt näissä neuvotteluissa tuli työntekijäin palkka eräissä töissä vielä kohoamaan yhtä ensä noin 5 penniä laatikkoa kohti, eli noin 5,000 mk. vuodessa.

Alin päiväpalkka miehille 3 mk. päivältä ja naisille 2 mk. päivältä.

Porin tulitikkutehdas osakeyhtiön puolesta annettiin näin kuuluva kirjallinen sitoumus yllämainittujen palkkojen maksamisesta:

„Herra O. Tokoin ja meidän välillä tapahtuneen neuvottelun perusteella saamme täten ilmoittaa,

että niitä urakka- ja päiväpalkkoja, mitkä tänään olemme tehtaan työvälle luvanneet, tullaan tehtaalla toistaiseksi vähintään vuoden ajan noudattamaan,

että kaikki entinen työväestö otetaan entisille paikoille, mikäli se on mahdollista, työhön sekä

että ei minkäänlaista vainoa eikä boikottausta saa tehtaalla harjoittaa.“

(Asianomainen allekirjoitus.)

Työnsulun alkaessa oli tehtaalla työssä 34 miestä ja 120 naista eli yhteensä 154. Näistä oli järjestyneitä 13 miestä ja 44 naista, yhteensä 57. Järjestön ulkopuolella oli siis työntekijäin suuri enemmistö ja tämän takia näytti taistelun alku varsin hämärältä. Työnantajain tarjoomat kurjat palkat ja ulkoapäin tullut vapaaehtoinen avustus vaikuttivat kuitenkin sen, että yksikään ei mennyt rikkuriksi. Järjestyneet työntekijät saivat liitolta sääntöjen mukaisen avustuksen koko taistelun ajan, yhteensä 2,709 mk. 50 p.

Työntekijät saivat ihan kouraantuntuvalta tavalla kokea hyödyn ammatillisesta järjestäytymisestä. Ilman järjestöä olisivat työntekijät saaneet nöyrinä tyytyä työnantajain määräämään palkan

alennukseen. Nyt sitävastoin täytyi työnantajain peräytyä palkan alennuksesta ja suostua vielä korottamaankin palkkaa.

Kerrotaan, että vielä viime kesänä olisi joku osaston jäsenistä väittänyt, että jäsenmaksut menevät ihan hukkaan ja kehottanut toisiakin jättämään maksunsa maksamatta ja eroamaan osastosta. Toivottavasti tällaisen hajotustyöntekijäkin, samoin kaikki järjesty-mättömätkin huomaavat nyt olleensa väärässä ja ryhtyvät teke-mään työtä järjestön vahvistamiseksi.

Herätys- ja valistustyö.

Herätys- ja valistustyö meikäläisessä järjestössä ei ole hel-poinpia. Lukuunottamatta huomattavimpia teollisuus- ja liikenne-keskuksia, ovat liiton osastot laajalla alueella, pitkien taivalten ta-kana. Paitsi näitä maan laajuuden ja luonnon suhteitten aiheutta-mia vaikeuksia, on valistus- ja järjestelytyössä muitakin liikkeen edistystä hidastuttavia seikkoja, joista tässä mainittakoon. Maaseu-tupaikoissa, vieläpä kaupungeissakin, saa näet tämän tästä huo-mata, että ammattiosastojen suhtautumista työväenyhdistyksiin, ei työväestön taholta vielä oikein käsitetä. Työväenyhdistyksien jäse-net pitävät ammattiosaston syntymistä yhdistykselle epäedullisena, niin että se muka vaikuttaa lamauttavasti valtiolliseen toimintaan. Kun tällaiset ilmiöt eivät ole lainkaan harvinaisia, niin ilman pi-tempää selitystä saa käsityksen valistustyötä kohtaavista vaikeista puolista.

Esitelmä- ja kokoustilaisuuksien järjestäminen osastoissa yleensä, on perin vaillinaista. Siten ei saada valistustilaisuuksiin joukkoja koolle niin paljoa, kuin olisi toivottavissa, joten työn tulos jää aina kerrallaan pieneksi. Tämä kaikki johtuu suuremmaksi osaksi siitä, että osastoista puuttuu, harvoja poikkeuksia lukuunottamatta, työn-tekijöitä ja asiaan perehtyneitä toimihenkilöitä. Mutta sellainen va-janaisuus ei ole pikaisesti autettavissa. Täytyy ennen kaikkea luot-taa siihen, että vähin erin työ tekijäänsä opastaa ja siten paikal-linen toimintakin tulee yhä eheämmäksi.

Seuraavassa vähän numeroita viimevuotisesta herätys- ja va-listustyöstä:

Liiton luottamusmies Antti Räsänen matkusteli vuoden alku-puolella Itä-Suomessa, Savossa, Karjalassa, Kymnlaaksossa ja osit-tain Uudellamaalla, sekä lopulla vuotta Lounais- ja Keski-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla. Matkoilla on hän ollut 152 päivää ja pitä-nyt 63 esitelmää, joissa kuulihoita on ollut yhteensä 3,354. Pienin kuulijain luku oli 20 ja suurin 155 henkeä. Keskimäärin oli siis kussakin esitelmätilaisuudessa 53 henkeä. — Tähän ei ole luettu Helsingin osastojen perhe-iltamissa y. m. kokoustilaisuuksissa pidet-tyjä puheita ja esitelmiä.

Tilapäisenä matkapuhujana touko- ja kesäkuun ajalla oli J. H. Saaristo. Hän matkusteli ja piti esitelmiä Uudellamaalla, Länsi-Suomessa, etupäässä tiili- ja teollisuuspaikoilla.

Liiton luottamusmiehelle kuuluvaan agitatsionityöhön nähden on edelläolevan lisäksi mainittava seuraavaa:

Sitä myöten kuin liiton toiminta laajenee ja käytännössä vaikiintuu, vaatii asioitten säännöllinen hoito, eritotenkin palkkaliikkeen järjestely sekä työriitojen valvominen, entistään enemmän työtä. Kun nämä tehtävät ovat luottamusmiehen hoteissa, niin on selvää, ettei hänellä samalla ole tilaisuutta pitkäaikaisten agitatsionimatkojen tekemiseen siinä määrin kuin agitatsionityön tarpeellisuus edellyttäisi.

* * *

Yhtä ja toista olisi vielä liiton toiminnasta mainittava, mutta kun tärkeimmistä tapauksista on tässä lehdessä vuoden varrella eri uutisina kerrottu, emme tilan puutteen takia ryhdy niitä kertomaan. Toivomme vaan että kuluvanakin vuotena kukin osasto ja yksityinen jäsen tekisi innokkaasti ja väsymättömästi työtä liittomme hyväksi.

Helsingissä, maaliskuulla 1914.

Liittotoimikunta.

Kertomus

Suomen tehdas- ja Sekatyöväenliiton tileistä vuonna 1913.

Voitto- ja Tappiotili.

Voitoksi :

Toimintansa lopett. os. tili . . .	240: 86
Osastojen toimintaväli. " . . .	139: 30
Sisäänkirjoitusmaks. " . . .	3,067: 75
Jäsenmaksujen " . . .	16,261: 13
Ylimääräisen veron " . . .	499: 50
Korko " . . .	278: 70
Smk.	20,487: 24

Tappioksi :

Kalusto tili (poistoa)	182: 92
Kirjasto " "	5: —
Velallis " "	6: 45
Jäsenkirjojen " "	548: —
Ammattijärjestön jäsenmaksujen tili	4,177: 20
Kustannusten " "	677: 30
Palkka " "	5,038: 75
Matkakustannusten " "	1,380: 40
Painotöiden " "	736: 40
Smk.	12,752: 42

	Siirto	12,752: 42
Avustus	tili	3,952: 90
Vuokra	"	456: —
Tiedonantolehden	"	614: 61
Oikeuskustannusten	"	395: —
Pääomatili (vuoden voitto)		2,316: 31
	Smk.	20,487: 24

Tiliasema jouluk. 31 p. 1913.

Vastaavaa :

Kassa	tili	4,377: 22
Kalusto	"	2,891: 45
Pankki	"	7,401: 66
Kirjasto	"	1: —
Velallis	"	559: 70
Jäsenkirjojen	"	210: —
Osastojen toimintavälineiden	"	417: 15
Osakkeiden	"	155: —
	Smk.	16,013: 18

Vastattavaa :

Velkoja	tili	650: —
Toimintansa lopettaneen osast.	"	267: 62
Työttömyysrahaston	"	3,185: 74
Pääoma	"	11,909: 82
	Smk.	16,013: 18

Helsingissä jouluk. 31 p. 1913.

K. Heinonen.

S. Tehdas- ja Sekatyöväenliiton
taloudenhoitaja.

Tilintarkastajain lausunto.

Tarkastettuumme Suomen Tehdas- Sekatyöväenliiton tilit vuodelta 1913, saamme tarkastuksemme tuloksena esittää:

- 1) että tulot ja menot ovat meille esitettyjen todisteiden mukaan oikein kassakirjaan merkitty;
- 2) että kirjanpito on selvästi ja huolellisesti hoidettu ja
- 3) että kassa ja talletukset vastasivat asianomaisten tilien tänäpäivänä osoittamia saldoja.

Edellä esitetyn perusteella voimme me mielihyvällä ehdottaa asianomaisille tilivelvollisille täydellistä tilivapautta vuodelta 1913.
Helsingissä 4 p:nä maaliskuuta 1914.

Jussi Railo.

A. Halme.

Matti Paasivuori.

Suomen Tehdas- ja Sekatyöväen liiton toimintakertomus vuodelta 1914.

Vuoden 1912 loppupuolella Helsingissä ja Kymi-yhtiön tehtailla sattuneet työtaistelut koskettivat liittoamme vakavasti. Kun nuoressa liitossa, missä suurimmaksi osaksi pienipalkkainen työväestö opettelee järjestötoimintaa ja liiton jäsenverot ovat pienet, jouduttiin edellämainittuna vuonna suorittamaan työtaisteluavustuksia noin 26,500 markkaa, niin olipa syytä vakaviin mielteisiin tulevaisuuden toimintasuunnitteluissa. Edellä mainitut työtaistelut näet aiheuttivat liiton jäsenille melkoisen suuria ylimääräisiä veroja, mitkä kehittymättömässä järjestötoiminnassa ovat omiaan jäseniä vierottamaan. Mutta kuten v:n 1913 toiminta osoitti, on liittomme kaikin puolin, tasaisin ottein varmentunut. Tuosta saattoi panna merkille, että työtaistelut olivat vakiinnuttaneet liittoon jonkullaisen pohjajoukon. Toivehikkain mielin siis katseltiin tulevaisuutta ja parhaan mukaan koetettiin toimintaa ohjailla. Eikä ollut mielen apeuteen syytä v:n 1914 alkupuolellakaan. Uusia osastoja syntyi ja joukko kasvoi runsaasti *viidellä sadalla jäsenellä*.

Mutta syksypuolen tehtäviin varustautuessa tuli *sotatila*, joka uhkasi lopettaa kaiken. Tilanteeseen oli kuitenkin suhtauduttava ja katseltava tyynesti tulevaisuuteen. Oli odotettava, että mitä aika mukanaan tuo ja miten suurmaailman suuret tapahtumat syrjäisen maan järjestöoloihin vaikuttavat.

Seuraavassa yksityiskohtaisemmin liiton toiminnasta kuluneelta vuodelta:

Liittotoimikunta.

Liittotoimikuntaan ovat kuuluneet: Antti Räsänen, liiton luottamusmiehenä ja toimikunnan puheenjohtajana, K. Heinonen taloudenhoitajana ja sihteerinä sekä muina jäseninä: Artturi Aalto, V. Viherkoski, J. Kanerva, V. Rantanen, E. Ekholm, Alma Sinisalo, Iida Laine ja Alma Rantanen, sekä viimeksi mainitun erottua vuoden lopulla Iida Hellstedt.

Vuoden kuluessa on liittotoimikunta pitänyt 23 kokousta ja käsiteltävistä asioista on pöytäkirjaan tehty 165 pykälää. Kiertokirjeitä on osastoille lähetetty 9. Liiton toimistosta lähetettyjen postilähetysten luku on yhteensä 1,960, joista varsinaisia kirjeitä 135.

Liiton asiain hoito sotatilan tultua.

Sotatila oli meikäläisissä oloissa ennen tuntematon. Ja se tuli sellaisella painolla, että järjestötoiminta näytti aivan kokonaan mursertuvan. Sotilas-, eli strategisissa piireissä, pidettiin aivan varmana, että vihollinen hyökkää Suomen kautta. Siten oli pääkaupungissa, järjestöjemme keskuspaikoissa, tilanne aivan toivoton.

Viranomaiset hätäpäissään hälyyttivät ihmisiä pois matkustamaan kaupungista, joka toimenpide sai aikaan suuremman paniikin ja jonotustulvan rautatien asemalla. Paitsi tätä, oli työttömyyden uhka sellainen, jonka laajakantoisuutta ja seurauksia ei voitu ennakolta arvailla. Tuon kaiken varalta oli tehtävä vissejä suunnitelmia, joitten pohjalla jossain määrin voitaisiin liiton jäsenyys säilyttää.

Ammattijärjestön toimikunta julkaisi kiertokirjeen, missä se kehotti liittotoimikuntia harkitsemaan, että eikö toistaiseksi olisi jäsenveroja lakkautettava. Samassa kiertokirjeessään Ammattijärjestön toimikunta tiedotti, että työtaistelujen johdosta aikaisemmin määrätty ja käytäntöön pantu ylimääräinen vero lakkautetaan. Liittotoimikunta asiaa harkittuaan päätti lakkauttaa liiton jäsenverojen kannon elokuun 1 päivästä, eli 32 viikon alusta. Tämä päätös annettiin osastoille tiedoksi kiertokirjeellä N:o 43, elokuun 1 p:ltä. Samassa kiertokirjeessä tiedotettiin, että osastot saavat lopettaa liiton toimistoon tilityksien lähettämisen siksi kunnes siitä toisin ilmoitetaan. Osastoja kehoitettiin tallettamaan omat sekä hallussaan olevat liiton varat mahdollisimman parhaalla tavalla.

Liiton toiminta siis näytti toistaiseksi seisahtavan. Samalla näytti siltä, ettei toistaiseksi toimitsijoitakaan tarvittaisi. Niinpä, kun liiton toimistossa oli asiat kaikkien mahdollisuuksien varalta järjestetyt, läksi liiton luottamusmies A. Räsänen lomalle, siksi kunnes työt vaativat jälleen palaamaan. Tämän johdosta tuli myös liittotoimikunnassa kyseeseen toimitsijain palkkojen alentaminen. Palkat olivat edustajakokouksen määräämät, mutta toimitsijat puolestaan suostuivat palkkojansa alentamaan 25 markalla kuussa, minkä liittotoimikunta toistaiseksi hyväksyi.

Sotatilán mukanaan tuoma alkuhälyytys sentään heti sivuutettiin. Ensinnäkin työttömyyttä ei siinä määrin tullutkaan kuin mitä aavistettiin, sillä valtion sotavarustustöitä erittäinkin Helsingin ympäristöllä, alettiin jo elokuun alussa teettää runsaasti. Ja niin liiton toiminnassa ei sanottavaa seisausta tullut. Jo syyskuussa lähetettiin osastoille kiertokirje, missä osastoja kehoitettiin entiseen tapaan toimintaansa jatkamaan ja olemaan vuorovaikutuksessa liittotoimikunnan kanssa. Kokouksia kehoitettiin pitämään siinä järjestyksessä kuin sotatilán aikana viranomaisien antamat määräykset sen sallivat. Näin totuttiin jatkuvaan poikkeukselliseen tilanteeseen ja toiminta alkoi oloihin nähden sujua verrattain hyvin.

Osastot ja jäsenyys.

Liittoon ovat yhtyneet seuraavat osastot:

Tammikuulla: Kristiinan	osasto N:o 171
” „ Launosten	” ” 172
” „ Sorjon	” ” 173
Heinäkuulla: Längelmän	” ” 174
” „ Nokian Gummityöntekijäin	” ” 175

Heinäkuulla:	Kirkkonummen Etön	osasto N:o	176
Maaliskuulla:	Lappilan	" "	177
"	Tampereen asiamiesten	" "	178
Huhtikuulla:	Viipurin pesij. ja silit.	" "	179
"	Vainikkalan	" "	180
"	Herralan	" "	181
Toukokuulla:	Taalintehtaan	" "	182
"	Paimion	" "	183
"	Messukylän	" "	46
Kesäkuulla:	Forssan	" "	36
Heinäkuulla:	Salmin	" "	184
"	Kirvun huopatyöntekijäin	" "	185
"	Vehmaan	" "	186

Edellämainituista ovat Forssan osasto 36 ja Messukylän osasto 46 jo aikaisemmin olleet toiminnassa, mutta välillä nukahtaneet ja sitten alkaneet toimia uudelleen.

Toimintansa ovat lopettaneet — oikeammin sanoen eivät kunnollisesti entineet päästä varsinaisen toiminnan alkuunkaan — Kirkkonummen Etön osasto 176, Herralan osasto 181, Taalintehtaan osasto 182 ja Vehmaan osasto 186. Osastojen luku on vuoden ajalla lisääntynyt 5:llä, ollen vuoden lopussa 118. Uusiin osastoihin nähden olisi pitänyt osastojen luvun enemmän lisääntyä. Mutta kun vuoden lopussa tapahtuvassa jäsenverotilyksessä ei ole otettu lukuun sellaisia osastoja, joitten toiminnan jatkuminen on näyttänyt epävarmalta, niin siksi on suhde edellämainitunlainen.

Jäsenluku oli vuoden vaihteessa 3,188, joista koko-maksavia 2,688 ja puolimaksavia 500. Ensimmäisen neljänneksen lopussa oli jäsenluku 3,458, toisen 3,700, kolmannen neljänneksen sekä vuoden lopussa 3,031. Koko vuoteen nähden on jäsenluvun vähennys 157, mutta vuosipuoliskon ja vuoden lopussa olevia suhteita verrattaessa on jäsenluvun vähennys 669. Jäsenverojen lakkautus sai siis aikaan päinvastaisen tuloksen kuin mitä toivottiin.

Palkkaliikkeet ja työriidat.

Kun keväällä päättyi työehtosopimukset kolmella tiilitehtaalla, niin oli jo etukäteen odotettavissa työriitoja tiiliteollisuudessa. Sitäpaitsi rakennusteollisuudessa taantuminen sai aikaan taantumuksen myös tiiliteollisuudessa, joten tiiliteollisuuskapitalisteille näytti tulleen varsin suotuista tilaisuus entisten työehtojen huonontamiseen. Ja niinpä tapahtuikin. Savion ja Kolsan tiilitehtaitten omistajat sanoivat irti työehtosopimukset sekä tarjosivat tilalle uudet sopimukset, joissa palkkaehdot olivat tuntuvasti entisestään huonommat. Koska edellämainitut tehtailijat eivät kuitenkaan olleet varsin halukkaita tiilitöitten alottamiseen ilman työehtosopimuksia, vaan ryhtyivät he neuvotteluihin asianomaisten osastojen edustajain ja liiton

luottamusmiehen kanssa, saatiin Savion sekä Kolsan tiilitehtaille sopimukset voimaan yhdeksi vuodeksi. Kolsan tehtaan työehtosopimuksen hinnotteluun tuli entisestään vähän huonompia kohtia syystä, että tehtaan työläiset entisen sopimuksen voimassaoloaikana olivat suureksi osaksi ammattiosastonsa unohtaneet, niin ettei voitu pakkotoimenpiteillä estää työpalkkojen alentumista. Kolsan tiilitehtaan työväki sai siis työpalkkojensa alentumisen laskea oman *huolimattomuutensa* syyksi, joka samalla voidaan kaikille toisillekin liiton jäsenille vakavana esimerkkinä alleviivata.

Grönqvistin tiilitehtaalla, Jokelassa, minkä työehtosopimus niin ikään päättyi toukok. 1 p:nä, suketui kuluneen vuoden huomattavin työriita. Siihen johtava alkunäytös suoritettiin jo edellisen vuoden lokakuussa. Kesällä 1913 suurennettiin sanotun tehtaan tiiliuuneja, mikä sai aikaan huomattavia töitten lisäyksiä työpalkkahinnoittelun suhteen. Ja työpalkkoja kyllä sillä kertaa samassa suhteessa korotettiin, mutta syksyn tultua palkat alennettiin tuntuvasti.

Kun asiata ei muuten saatu sovituksi, haastoi ammattiosasto Grönqvistin sovinto-oikeuteen työehtosopimuksen määräämässä järjestyksessä. Tämän johdosta ilmoitti Grönqvist, että hän heti lopettaa tiilien polton aivan kokonaan, joten työntekijät jäisivät talveksi työttömiksi. Mutta jos työntekijät tyytyisivät palkkojen alennukseen, jatkettaisiin tiilien polttotyötä niin kauvan kuin tiiliä riittää, eli noin helmikuun loppuun asti. Ammattiosasto ei kuitenkaan suostunut työehtosopimuksen rikkomiseen, vaan vaati asiaa sovinto-oikeuden ratkaistavaksi. Kuitenkaan Grönqvist ei tähän suostunut. Hän maksoi asianomaisille työmiehille sen työpalkkakorotuksen mikä tiiliuunien suurentamisen vuoksi lisääntyneistä töistä suhteellisesti aiheutui sekä sen jälkeen heti lopetti kaikki työt. Paitsi tätä yhtäkkiä toimeenpantua töitten lopettamista, toimitti Grönqvist myös omistamistaan työväen asunnoista työmiestensä poishäädön sekä kaiken päälliseksi uhkasi, ettei hän näitä työmiehiä enää koskaan työhönsä ota. Tämän johdosta liittotoimikunta ammattiosaston kanssa toimitti „Työmieheen“ julistuksen, jolla kiellettiin työntekijöitä mainitun tiilitehtaan työhön ryhtymästä muutoin kuin työehtosopimuksen määräämillä ehdoilla.

Jo helmikuulla 1914 alettiin syksyllä täysiksi jääneitä tiiliuuneja tyhjentää ja tiilejä lastata rautatievaunuuihin pois vietäväksi. Näitä töitä vähän erin tekivät Grönqvistin vuotuisilla sopimuksilla palkatut maatoissa olevat rengit ja tehtaan koneenkäyttäjät. Tiilien poltto niin ikään ajettiin panna alulle niin pian kuin uunit entisistä tyhjenevät. Mutta tiilienpolttotyöhön tarvittiin tottuneita ammattimiehiä. Ja kun Grönqvist oli syksyllä vakuuttanut, ettei hän entisiä miehiä työhön ota, ryhtyi hän jo ajoissa hankkimaan ammattimiehiä Ruotsista.

Maaliskuun 3 p:nä tulikin Jokelaan 9 ruotsinmaalaista työmiestä ja 2 pomoa. Näille työmiehille oli Grönqvist luvannut maksaa 5 kruunua (7 mk.) päiväpalkkoina. Kun ruotsinmaalaiset työ-

miehet seuraavana päivänä saivat tietää, että työpaikka, vaikkei sitä olekaan lakkotilaan julistettu, on riidanalainen, eivät he työhön ryhtyneet, vaan ilmoittivat olevansa halukkaat pois matkustamaan jos saavat matkarahat. Ammattiosasto toimittikin matkarahat 8:lle miehelle, jotka heti läksivät. Yksi mies jäi pomojen kanssa työhön, mutta jonkun ajan kuluttua hänkin meni pois.

Sitten kun työnantaja tällä tavoin koetti saada tiilien poltto-työt käyntiin eikä entisille tehtaan työmiehille työtä tarjonnut, esitti ammattiosasto liittotoimikunnalle, että tehdas julistettaisiin lakkotilaan. Mutta kun voimassaoleva työehtosopimus nimenomaan kielsi työnseisauksen toimeenpanemisen, niin katsoi liittotoimikunta, että ammattiosaston, sopimuskumppanina, oli joka tapauksessa pidettävä kiinni sopimuksen määräyksistä niin kauvan kuin sopimus on voimassa, vaikkakin työnantaja oli sopimukseen nähden esiintynyt häikäilemättömästi.

Kun sitten työehtosopimus, jonka voimassaoloaika päättyi toukokuun 1 p:nä, oli aikanaan molemmin puolin irtisanottu, jäi siis työläisillekin varsinaisen työkauden alkaessa täydellinen toimintavapaus. Ammattiosaston puolelta tarjottiin Grönqvistille uusi urakatyöhinnitteluehdotus, jossa työpalkat oli suunniteltu suhteellisesti samallaisiksi kuin samalla paikkakunnalla olevaa Kolson tiilitehdasta varten hyväksytyssä työehtosopimushinnottelussakin oli. Kaksi kertaa olivat osaston edustajat ja liiton asiamies tämän johdosta Grönqvistin kanssa keskustelussa, mutta mihinkään tulokseen ei päästy. Grönqvist kyllä, vastoin aikasempaa kielteistä vakuutustaan tarjosi tehtaassaan työtä entisille työmiehille, mutta hänen tarjoamansa urakatyöhinnat olivat niin paljoa alhaisemmat entisiä työhintoja, ettei sellaisiin voitu suostua. Seuraavassa muutamia numeroita työn hintojen erosta:

Entiset hinnat	tuoreen tiilen valmistuksesta	Smk. 6: 45	1,000 kpl.
”	” tiilien poltosta sekä muista siihen kuuluvista töistä . .	” 7: 11	” ”
”	” koko valmistuksesta	Smk. 13: 65	1,000 kpl.
Grönqvistin	tarjoamat hinnat tuoreen tiilen valmistuksesta	Smk. 3: 67	1,000 kpl.
”	” tarjoamat hinnat tiilien poltosta sekä muista siihen kuuluvista töistä	” 5: 15	” ”
”	” tarjoamat hinnat koko valmist.	Smk. 8: 82	1,000 kpl.

Työn hintojen alennus oli siis Grönqvistin hintatarjouksen mukaan Smk. 4: 74 tuhannelta, joka tekee noin 36 prosenttia työn kintojen alennusta entisestäään.

Koska alennus oli noin suuri, eivätkä ammattiosaston tarjoomat neuvottelut sovinnon aikaansaamiseksi johtaneet toivottuun tu-

lokseen, kun Grönqvistin itsepintaisesti pysyi omien ehdotuksiensa takana, ei näin ollen työmiehillä ollut edessä muuta neuvoa kuin puolustustaistelu työnseisauksen nojalla. Ja niin toukokuun 9 p:nä alkoi sitkeä puolustuslakko, johon alussa otti osaa 55 liiton jäsentä.

Tämä työriita kehittyi huomattavaksi. Työnantaja koetti hankkia työpaikalle työvoimaa minkä mistäkin, m. m. Venäjältä. Mutta kaukaisimmista seuduista valheellisilla keinoilla työpaikalle narraitut työläiset, joihin työnantaja etupäässä luotti, poistuivat heti kun saivat tietää tilanteen. Ainoastaan lähiseutulaiset, etupäässä Mäntsälästä tulleet lurjukset, parhaiten rikkureina viihtyivät, sillä heitä ei mikään inhimillinen voima kyennyt valistamaan.

Vuoden kuluessa syntyi useita pienempiä työriitoja, joista liittotoimikunnalla ei ollut ennakolta mitään tietoa. Niistä mainittakoon seuraavaa:

Längelmäen kovasin työmiehet perustivat keskuuteensa helmikuun alussa ammattiosaston, joka samalla yhtyi liittoon. Saman kuun lopulla tuli osastolta liittotoimikunnalle tieto, että Suomen liuskakivi O. Y:n kovasinhiomossa Längelmäen Vinkiän kylässä oli syntynyt työlakko saman kuun 14 p:nä. Jo tammikuussa olivat sanotun kovasinhiomon työmiehet lähettäneet työnantajalle kirjallisen palkkojen korotusvaatimuksen ja pyytäneet siihen vastauksen helmik. 1 päivään mennessä. Mutta kun työnantajalta ei saapunut minkäänlaista vastausta määräajan kuluessa, sanoutuivat työmiehet työstä irti sekä lopettivat irtisanoutumisen nojalla työnsä helmik. 14 p:nä. Tähän työlakkoon otti osaa 16 miestä, joista 13 ammattiosastoon äsken liittyneitä. Kun isännistön puolelta oli ilmoitettu, ettei työntekijäin vaatimuksiin suostuta, pelotti se nähtävästi työmiehiä siinä määrin että jo kolmen lakkopäivän kuluttua alkoivat miehet, myöskin ne äsken järjestyneet, tuppautua työhön, niin että koko lakkohomma aivan alussa meni myttyyn. Työmiehet tulivat kuitenkin tässä touhussaan huomaamaan, että ennen kaikkea on työmiesten jo mahdollisimman kauvan kuuluttava järjestöön ja vasta sitten liittoon turvaten ryhdyttävä parannuksia vaatimaan.

Joensuun rullatehtaan työjärjestykseen oli juurtunut sellainen tapa, että aina oli työstä erottamisen uhka edessä, jos työläinen ei heti tyytynyt tarjottuihin urakkatyöpalkkoihin tai muihin huonoihin työehtoihin. Palkkatileissä oli niinikään tämän tästä ollut „erehdyksiä“, joita kukin asianomainen sai parhaansa mukaan tinkiä ja oikoa. Ne työläiset, jotka itse tarkoilla muistiinpanoillaan voivat todeta tuotteensa määrän, saivat tinkimällä ja rähinällä erehdyksiä vähitellen korjatuksi, mutta noloimmat tietystikin saivat tyytyä siihen mitä annettiin. Kun kaiken edelläsanoitun päälliseksi alettiin työläisiä, työstä erottamisen uhalla tietystikin, pakottaa henkilökohdaisesti sellaisen sitoumuksen allekirjoittamaan, että työstä irtisanomisaikaa ei pidetä käytännössä ja sitä paitsi oli tehtaaseen laitettu työläisiä orjuuttavat järjestyssäännöt, synnytti se vihdoin työväestössä tyytymättömyyden. Pitemmälti ei työväki asiaa pohtinutkaan vaan maaliskuun 5 p:nä julisti tehtaan lakkotilaan. Kun tehtaan

noin 60 lukuisessa työläisjoukossa oli vain 6 järjestynyttä ja työntekeisyys syntyi ilman minkäänlaista ennakkoharkintaa ja järjestön antamia ohjeita, ja kun sitäpaitsi paikkakunnalla aikaisemmin satuneihin samallaisiin tapahtumiin nähden saattoi miltei varmana pitää, että lähikylistä tulee heti rikkurilaumaa aivan riittävästi, oli siis työlakon epäonnistuminen ennakolta tiedossa.

Toisaan sattuneen matkan takia ei liiton asiamies sillä kertaa voinut lähellä Joensuuhun kyseenalaista työriitaa valvomaan, mutta matkusti sinne Ammattijärjestön matka-asiames Aug. Lehto. Hän koetti riitaa sovittaa mutta siitä ei valmista tullut. Työnantajat kyllä lupasivat ottaa entiset työläiset jälleen työhön sekä poistaa kiusalliset järjestysäännöt tehtaasta. Mutta kun työpalkkojen varmentamisesta ja kiusalliseksi tulleen tinkimisjärjestelmän lopettamisesta ei työväelle annettu mitään sitovaa varmuutta, vaan jäivät nuo seikat edelleen rettelöhaluisen työnjohtajan hoteisiin, ei työväki suostunut sellaisilla ehdoilla työskentelemään. Työläisten mielestä ei tehtaan isännillä ole ollut tarkotustakaan tehdä asianmukaista sovintoa työväen kanssa, vaan jonkunlaisilla lupauksilla saada riitatilanne sivuutetuksi ja antaa asioitten taas kulkea entistä latuaan, riidan ja tinkimisen varassa, kuten narikkakaupassa konsanaan.

Osaston pyynnöstä kävi sitten liiton asiamieskin paikalla sekä oli huhtikuun 7 ja 8 p:nä tehtaan isäntien puheilla. Mutta kun tehdas oli jo silloin saatu rikkurien avulla käyntiin, jota paitsi koneenkäyttäjät, lämmittäjät ja kaksi koneitten asettajaa eivät lainkaan lakkoon ryhtyneet, eivät työnantajat sillä kertaa olleet halukkaita myönnytyksien tekoon. Lakkoon osaaottaneet työläiset päättivät miltei yksimielisesti pitää tehtaan edelleen lakkotilassa ja järjestyneet saivat työtä muualta.

Tilanteen sellaisenaan ollessa, kehotti kuitenkin liittotoimikunta osastoa lopettamaan lakkotilan, koska sen pitämisellä ei mitään voittoa vaan päinvastoin kasvatettiin rikkurilaumaa.

Toukokuun puolivälissä ilmoitti Säiniön sekatyöntekijäin ammattiosasto N:o 83, että siellä Viklundin seuraajan omistamalla sahalla oli viidellä työmiehellä tullut isännöitsijän kanssa riita työpalkoista, minkä johdosta nämä työmiehet oli erotettu työstä irtisanomatta. Kun sahassa olevat toiset työmiehet, 45 luvultaan, saivat tietää isännöitsijän menettelyn, pitivät he kokouksen, jossa he vastapainoksi päättivät kaikki sanoutua työstä irti sekä julistaa työlakon 14 päivän kuluttua. Kun liiton asiamies samaan aikaan matkusti Karjalaan, kävi hän samalla Säiniöllä sekä koetti saada riitaa sovitetuksi. Mutta siitä ei mitään tullut. Liikkeen isännöitsijä oli kovin ärtynyt siitä, että työmiehet yhteistoiminnan nojalla koettavat etujaan valvoa. Työmiehet niinkään eivät olleet halukkaita pieniä vaatimuksiaan lieventämään. Niin alkoi työntekeisyys kesäk. 1 p:stä ja kesti se heinäkuun 1 päivään. Työmiehet siinä suorituivat osittaisella voitolla. Kaikki asianomaiset työmiehet olivat ammattiosaston jäseniä.

Ruskealan kalkkikivilouhimon työmiehet, 11 luvultaan, tekivät kesäkuun alussa palkankorotusvaatimuksen työnantajalleen. Vaatimuksena oli urakkatyöpalan korottaminen 80 pennistä 1 markkaan louhitulta kalkkikivitonnilta. Tuon toimenpiteen nojalla saivat työmiehet työpalkkansa kohoamaan vaatimaansa määrään.

Paraisten Kalkkivuoriosakeyhtiön työmailla Paraisilla oli suurta työläisjoukkoa, noin 350 sekatyöläistäkin, käsittävä palkkalike. Jo huhtikuussa lähettivät Paraisten seka-, kivi- ja puutyöntekijäin osastot laatimansa työehtosopimukset kukin liittotoimikuntansa hyväksyttäväksi. Liittotoimikunnat enkä Ammattijärjestön toimikunta niinkään hyväksyivät työehtosopimuksien esittämisen, minkä jälkeen ne yhtäkaa työnantajalle esitettiin. Kun sitten työnantajalta tuli sellainen vastaus, ettei se ryhdy tekemään joukkotyöehtosopimusta vaan on kuitenkin halukas neuvottelemaan työläisten esittämistä vaatimuksista, matkustivat kesäkuun 8 p:nä paikalle Ammattijärjestön puheenjohtaja O. Tokoi ja puutyöntekijäin liiton luottamusmies J. Lumivuokko mahdollisia neuvotteluja varten.

Pidettiin ensin työväen yleinen kokous kyseessäolevan asian selostamiseksi, minkä jälkeen järjestyneitten työläisten kokouksessa valtuutettiin Tokoi ja Lumivuokko tekemään isännistölle neuvottelutarjouksen. Seuraavana päivänä, eli heinäkuun 9 p:nä, menivät edellämainitut henkilöt liikkeen toimitusjohtajan hra Sarlinin puheille. Tämä suostui neuvottelemaan työläisten työpalkkaehdoista, mutta kieltäytyi joukkosopimuksen teosta. Kieltäytymisensä perusteluiksi hän mainitsi etupäässä työläisten perin alhaisen järjestäymismäärän. Kuitenkin suostui hän lyhentämään työaikaa 2 1/2 tunnilla viikossa sekä maksamaan ylitöistä 50 ja pyhätöistä 100 prosentin korotuksen tavalliseen tuntipalkkaan. Huomattavimman palkkojen korotuksen saivat kaivostyömiehet, jotka olivat parhaiten järjestyneet. Sekatyöläisille tuli 37 penniä alimmaksi tuntipalkaksi; ennen on maksettu ainoastaan 35 penniä.

Koska työnantajan taholta suostuttiin edes tällaisia korjauksia tekemään työläisten palkkaehtoihin sekä annettiin vakuus, ettei niitä palkkoja huonompanakaan työaikana huonommiksi muuteta, katsoivat järjestöjen edustajat tällä kertaa parhaaksi sovinnon teon tarjotuilla ehdoilla. Äänestyksen nojalla tulikin sitten tämä työläisten kokouksessa hyväksytyksi. Sekatyöläiset omiana ryhmänään hyväksyivät sen 35 äänellä 5 vastaan.

Sotatilan alkaessa, elokuun alussa, kiertokirjeellä N:o 43 annettiin osastoille tiedoksi, että kaikki työriidat lopetetaan ja lakkoavustukset lakkautetaan sekä että uusia työselkkauksia missään muodossa ei saa toimeenpanna.

Kuten jo mainittu, syntyivät Joensuun, Längelmäen, Säiniön ja Ruskealan työrettelöt, niin etteivät asianomaiset osastot niistä liittotoimikunnalle ennakolta ilmoittaneet. Tällainen menettely ei ole liiton sääntöjen mukaista, eivätkä siis tällätavoin työnseisauksiin johdetut liiton jäsenet ole sääntöjen mukaan, paitsi erikoisia poikkeuksia, avustusoikeutettuja. Myönnettävä tosin on, että toisi-

naan saattavat työnantajan häikäilemättömästä esiintymisestä työläisten mielet yhtäkkiä sikäli ärtyä, etteivät järjestyneetkään työläiset sellaisissa tapauksissa malta ajatella järjestöjemme hyväksymiä toimintaohjeita. Mutta missä kerran on ammattiosasto ja asia koskee järjestyneitä työläisiä, on aina silloin ryhdyttävä asioihin käsiksi järjestelmällisesti, järjestöjen joukkopäätöksillä hyväksytyjen toimintaohjeitten mukaisesti. Sillä näyttäköönpä työriita olevan kuinka kiireellinen tahansa, ei sitä voida äkkirynnäköllä voittoon ajaa, vaan päinvastoin varmalla ennakkoharkinnalla osaston ja liittotoimikunnan yhteisneuvoin ovat aina voiton mahdollisuudet paremmat.

Toivomme siis, että liiton jäsenet kaikkialla ehdottomasti välttävät n. s. korpilakkohankkeita ja koettavat joka tilaisuudessa asioita järjestellä oikealle tolalle.

Herätystoiminta.

Kuten jo mainittu, oli vuoden alkupuolella palkkaliikkeitä ja työriitoja eri paikoilla. Niitten valvomisessa ja ohjailussa täytyi liiton asiamiehen olla mukana, niin ettei hänellä ollut tilaisuutta pittempiaikaisten herätysmatkojen tekemiseen. Yhden neljä viikkoa kestäneen agitatsioonimatkan teki liiton asiamies Pohjois-Karjalaan touko- ja kesäkuulla. Tuolta matkalta on hän tehnyt sen havainnon, että työväen joukkoliikeharrastus niillä seuduilla on laimeata, mutta toki sentään järjestäytyminen näyttää vähin erin edistyvän.

Kaikkiaan on liiton asiamies ollut matkoilla 68 päivää ja pitänyt 24 esitelmää. Osanotto kokous- ja esitelmätilaisuuksiin on ollut, nykyajan yleiseen harrastukseen nähden, kohtalaista. Pienin kokousjoukko on ollut 20 ja suurin 160, tullen keskimäärin 47 henkeä tilaisuutta kohti. Yhteisluku on ollut 1,148 henkeä.

Elokuussa oli suunniteltu agitatsioonimatka Savoan ja Kymn-laaksoon, mutta sotatilan vuoksi jäi se matka — kuten toistenkin liittojen suunnittelemat lähetysmatkat — sillä kerta tekemättä.

Lokakuussa Ammattijärjestön toimikunta suunnitteli kirjanpidon opastuskurssitoimintaa maaseudulle sekä ehdotti, että liitot parhaansa mukaan ottaisivat opastustoimintaan osaa, lähettämällä toimitsijoitaan kurssien opastajiksi sikäli kuin yhteisen neuvottelun nojalla eri paikkakunnille kursseja järjestellään.

Liittotoimikunta hyväksyi ehdotuksen sekä päätti lähettää liiton asiamiehen, ensinnäkin vuoden loppuksi, kurssien opastajaksi. Tuollaisessa opastustoimessa olikin sitten liiton asiamies Viipurissa ja Tainionkoskella marras- ja joulukuulla.

Erilaisia toimenpiteitä.

Koska työolot kauttaaltaan jossain määrin alkoivat vakiintua ja sitä myöten järjestötoimintakin oloihin suhtautuneena alkoi saada jonkullaista tasapainoa radallaan, niin tuli tietenkin kyseeseen liiton verotustoiminnan entiselleen palauttaminen. Viimeksi sivuutet-

tujen kuukausien kokemus sitäpaitsi oli selvästi todennut, että jäsenverovapaus ei laisinkaan estä vähän ajattelevia — tai sanosimme huolimattomia — jäseniä liitosta pois luopumasta, jota vastoin vakiintuneet jäsenet kyllä veronsa maksavat tiukemmissakin taloudellisissa oloissa. Ja niin kiertokirjeellä N:o 45, marraskuun 17 p:ltä, liittotoimikunta osastoille tiedotti, että liiton jäsenverojen kanto jälleen aletaan vuoden 1915 alusta.

Koska tilanne oli kuitenkin poikkeuksellinen ja työttömyyttäkin saattoi mahdollisesti toisin paikoin ilmetä, päätti liittotoimikunta toistaiseksi tehdä verotukseen nähden seuraavia poikkeuksia:

1) „Verosta vapautetaan työttömät jäsenet, jos työttömyys on kestänyt vähintään 14 päivää. Vapautusta ei kuitenkaan myönnetä jäsenille, jotka vapaaehtoisesti ovat työttöminä.

2) Osaston päätöksen perusteella voidaan verosta, joko kokonaan tai osaksi, vapauttaa myöskin jäsenet, joitten ansiot joko lyhennetyn työajan tai alennetun palkan takia jäävät paljo alle paikkakunnalla yleensä kyseessäolevassa työssä maksettavia palkkoja.“

Tuollaista verovapautusta koskevat yksityiskohtaiset toimintaohjeet julaistiin osastoille samassa kiertokirjeessä.

Koska elintarpeitten hinnat olivat jo tavallisestaan huomattavasti kohonneet, päätti liittotoimikunta niinikään vuoden lopussa, että liiton toimitsijain palkat, mitkä kolmen kuukauden ajan olivat olleet edustajakokouksen päättämästä määrästä 25 markalla kuukautta kohti alennetut, kohottaa entiselleen v:n 1915 alusta.

Edelläolevassa on lyhyin sanoin kerrottu liittomme toiminnasta maailman historian merkilliseltä vuodelta. Kosketelluista asioista olisi saattanut samalla paljoa laveamminkin pakista, sillä puolittain yäkisin tahtoivat tapahtumat sanoja paperille ladella. Mutta ehkäpä lyhytsanaisuus on tässä tehoisampaa? Ehkäpä lukijat tarkkaavat paremmin ja ajattelevat syvemmin, niin ettei pitkäsanaisuudella tarvinne asioita tehostaa. Siinä ajatuksessa olemme tapahumarikkaitten vuosien vaihteen sivuuttaneet ja katselemme tunte mattomaan tulevaisuuteen.

Liittotoimikunta.

Kertomus Suomen Tehdas- ja Sekatyöväenliiton tileistä v. 1914.

Voitto- ja tappiotili.

Voitoksi:

Toimintansa lopettaneiden osastojen tili	257: 67
Osastojen toimintavälineiden	” 136: 15
Sisäänkirjoitusmaksujen	” 3,246: 15
Jäsenmaksujen	” 11,602: 82
Ylimääräisen veron	” 3,192: 55
Korko	” 517: 01
Ammattijärjestön ylim. veron	” 1,308: —

Smk. 20,260: 35

Tappioksi:

Kalusto (poistoa)	tili	188: 73
Jäsenkirjojen (poistoa)	"	241: —
Ammattijärjestön jäsenmaksujen	"	4,213: 95
Kustannusten	"	1,030: 37
Palkka	"	4,241: 70
Matkakustannusten	"	741: 10
Painotöiden	"	291: —
Avustus	"	7,468: 90
Vuokra	"	600: —
Tiedonantolehden	"	443: 53
Oikeuskustannusten	"	437: 35
Matka-avustus	"	28: —
Ylimääräisen agitaattorin	"	57: 40
Pääoma (voittoa)	"	277: 32
Smk.		20,260: 35

Tiliasema jouluk. 31 p:nä 1914.

Tasaustili.*Varat:*

Kassa	tili	1,149: 67
Työväen Säästöpankin	"	8,772: 37
Viipurin Työväen säästöpankin	"	204: 11
Velallis	"	3,835: 35
Kalusto	"	3,134: 05
Osakkeiden	"	255: —
Kirjaston	"	1: —
Jäsenkirjojen	"	1,960: —
Osastojen toimintavälineiden	"	467: —
Epävarmojen saatavien	"	476: —
Smk.		20,254: 55

Velat:

Velkojain	tili	493: —
Toimintansa lopettaneiden osastojen	"	938: 79
Työttömyysrahaston	"	6,635: 62
Pääoma	"	12,187: 14
Smk.		20,254: 55

Tilintarkastuslausunto.

Olemme tänään tarkastaneet Suomen Tehdas- ja Sekatyöväen liiton tilit vuodelta 1914 ja saamme tarkastuksemme tuloksena esittää:

1) että tulot ja menot ovat meille esitettyjen todisteiden mukaan oikein kirjoihin merkityt ja tilinpäätös oikein tehty;

2) että kassa ja talletukset vastasivat asianomaisten tilien tänä päivänä osoittamia saldoja; ja

3) että liiton kirjanpitoa on huolellisesti hoidettu.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme asianomaisille tilivelvollisille täydellistä tilivapautta vuodelta 1914.

Helsingissä 3 p:nä toukokuuta 1915.

Matti Paasivuori.

A. R. Lehto.

H. Hurmevaara.

Selityksiä.

Lakko- ja työnsulkuavustuksiin on käytetty yhteensä Smk. 7,468:90, joka jakaantuu eri osastoille seuraavasti:

Karhulan	osasto n:o	5	.	.	.	.	79:50
Kotkan	"	6	.	.	.	.	288:—
Keravan	"	11	.	.	.	.	94:25
Jokelan	"	13	.	.	.	.	6,216:50
Lahden	"	25	.	.	.	.	46:65
Pietarsaare	"	35	.	.	.	.	240:75
Pielisensuun	"	75	.	.	.	.	245:50
Kotkan tiiliteht.	"	79	.	.	.	.	58:50
Säiniön	"	83	.	.	.	.	186:—
Antrean	"	88	.	.	.	.	13:25
							Smk. 7,468:90

Suomen Tehdas- ja Sekatyöväenliiton toimintakertomus v:lta 1915.

Vuosi on vierinyt päivittäin samallaisissa merkeissä kuin edellisen vuoden loppupuoli. Kansainvälinen ihmisteurastus ja työllä hankitun kansojen omaisuuden kauhea tuhoaminen jatkuu, vieläpä entisestään kiihtyy. Vuoden alkupuolella lienevät talousteoreetikot tehneet laskelmia, miten kauvan voi maailman hirmuhävitys kestää. Mutta vähitellen on noista laskelmista kokonaan luovuttu. Eunnakkoarvioiminen on huomattu mahdottomaksi. Ja niin jatkuu hirmuvoimain temmellys, työn luoman omaisuuden ja ihmiskunnan kärsimysten kustannuksella.

Sotatilasta johtuvain pakollisten määräysten puristukseen on järjestötoiminnassamme vähin erin totuttu; siihen on ollut pakko tottua. Toki ovat järjestömme saaneet rajotetussa määrässä, se on säännöstettyjen luvan hakemisien ja tarkkojen ohjelasensuroimisien nojalla, toimia. Ja tilanteesta huolimatta on vuoden loppupuolella järjestötoiminta elpynyt.

Seuraavassa yksityiskohtaisemmin liiton vuositoiminnasta.

Liittotoimikunta.

Liittotoimikuntaan ovat kuuluneet: V. Viherkoski, E. Ekholm, V. Rantanen, J. Kanerva, A. Aalto, Alma Sinisalo, Iida Laine, Alma Virtanen maaliskuusta asti Iida Hellstedtin tilalla, K. Heinonen sihteerinä ja taloudenhoitajana, Antti Räsänen toimikunnan puheenjohtajana ja liiton luottamusmiehenä.

Liittotoimikunta on pitänyt 23 kokousta, ja on käsiteltävistä asioista merkitty pöytäkirjaan 188 pykälää. Osastoille on lähetetty 13 kiertokirjettä, yhteensä 2,316 postilähetystä.

Liiton osastot ja jäsenyys.

Vuoden alussa oli liitossa 118 osastoa. Uusia osastoja on yhtynyt:

Tammikuussa,	Käkisalmen osasto	187
Toukokuussa,	Uuksun	47
”	Kelkkalan	67
Kesäkuussa	Lauritsalan	45

Vuoden lopulla oli 121 toimivaa osastoa.

Jäsenluku oli vuoden alussa 3,031, puolivuosisivaihteessa 2,853 ja vuoden lopussa 3,055, joissa 388 puolimaksavia. Jäsenluvun lisäys ei ole ollut suuri, mutta joka tapauksessa on se ollut parempaan päin menossa ja siis vastaiseen nähden toivoa herättävää.

Palkkaliikkeet.

Kun jatkuvan sotatilan aikana ei työttömyyttä ilmennyt niin suurena määränä kuin työnantajat kauttaaltaan toivoivat v:n 1914 lopulla työpalkkojen alentamiseen ryhtyessään, oli näin ollen työväelläkin jonkunlaisia tilaisuuksia ryhtyä toimenpiteisiin työpalkkojen parantamiseksi. Palkkatoimenpiteet työnantajia vastaan olivat tietenkin mahdottomat, sillä sotatilaan sovellettujen pakollisten määräysten nojalla ei työväki voinut työlakkoja tehdä. Näin ollen täytyi työväen palkankorotusesityksiä työnantajille tehdä pyyntönä ja leivän hinnan kohoamiseen vedoten. Tietenkään eivät pyynnöt työnantajain tuntoja liioin kolkuttaneet, niin että sen nojalla työpalkkoihin olisi tuntuvia parannuksia tullut. Huomattavampana tekijänä on ollut lisääntyä työvoiman kysyntä, joka jossain määrin pakotti työnantajia työehtojen parannuksia myöntelemään. Kuitenkaan eivät työpalkat ole läheskään leivän hinnan kohoamista tavottaneet, vaan työväen taloudellinen asema on huonontunut.

Edelläolevan yhteydessä mainittakoon, että Venäjän valtion sotavarustustöissä Helsingin ympäristössä, jossa eri paikoilta tul-

lutta työväkeä on ollut paljon, töitten alettua maksettiin sekatyömiehille 6:50 päivältä, mutta palkka alennettiin jo v:n 1914 lopussa 4 markkaan, jollaisena se sitten pysyi koko kuluneen vuoden. Toisilla paikkakunnilla olivat sotavarustustyöpalkat osittain sitäkin huonommat. Työläisten taloudellinen tilanne mainituissa töissä on siis ollut huonoa, mutta parantamismahdollisuuksia ei ole ollut. Yksityisten metsätöissä, halon teossa y. m., ovat sen sijaan työpalkat entisestään vähin parantuneet, joka seikka tietenkin on vaikuttanut teollisuus- ja liikennealoillekin.

Osastojen toiminnan ohjailu.

Se on ollut hiljaista, olosuhteisiin sovellettua neuvontatyötä. Vuoden alussa, tammi- ja helmikuulla, oli liiton luottamusmies Antti Räsänen edellisen vuoden lopulla liittojen ja Ammattijärjestön kesken suunniteltujen kirjanpito-opastuskurssien ohjaajana maaseutupaikoilla. Mutta sittemmin osastojen ohjailu ja liiton muitten asioitten hoito vaati luottamusmiehen kaiken työn omakseen, niin ettei edellämainittuun opastustoimeen voitu osaaottaa. Ja niinpä liiton luottamusmies vuoden ajalla on ollut matkoilla 168 päivää, siis kuuden kuukauden päivät, osastoja ohjaillessa ja, missä tilaisuus on sallinut, esitelmää pitäen.

Kuten edelläolevasta näkyy, on toinen kokonainen sotavuosi vierähtänyt liiton toiminnassa niin, ettei mitään erikoisempaa ole matkalla tapahtunut. Toivo ja vakava pyrkimys suotuisampiin oloihin, on ollut aina mielessä. Ja toivo, „joka ei koskaan saata ihmistä häpeään“, onkin vapauteen pyrkivillä ainoana lohdutuksena sorron ja ahdistuksen yössä, joka kestää aikansa mutta voi loppua aivan odottamatta.

Helsingissä helmikuulla 1916.

Liittotoimikunta.

Kertomus

Suomen Tehdas- ja Sekatyöväen liiton tileistä v. 1915.

Voitto- ja tappiotili.

Voitoksi:

Toimintansa lopettaneiden osastojen tili	209: 25
Ylimääräisen veron	” 392: 80
Korko	” 679: 96
Siirto	1,282: 01

	Siirto	1,282: 01
Sisäänkirjoitusmaksujen	tili	1,969: —
Jäsenmaksujen	”	14,811: 01
Osastojen toimintavälineiden	”	161: 75
Sekalaisten tulojen	”	42: —
	Smk.	18,265: 77

Tappioksi:

Kalusto (poistoa)	tili	371: 40
Velallis	”	126: 25
Jäsenkirjojen	”	260: —
Ammattijärjestön jäsenmaksujen	”	4,014: 40
Painotöiden	”	609: 05
Vuokra	”	840: —
Oikeuskustannusten	”	300: —
Matka-avustus	”	60: —
Ylimääräisen agitatsionin	”	11: —
Ammattijärjestön ylim. veron	”	10: —
Epävarmojen saatavien	”	38: —
Palkka	”	4,659: —
Kulunki	”	1,044: 68
Matkakustannusten	”	1,005: —
Sekalaisten menojen	”	13: 35
Pääoma (puhdas voitto)	”	4,823: 64
	Smk.	18,265: 77

Tiliasema joulukuun 31 p:nä 1915.**Tasaustili.***Varat:*

Kassa	tili	3,184: 01
Työväen Säästöpankin	”	17,565: 19
Viipurin Työväen Säästöpankin	”	227: 10
Kalusto	”	3,180: 15
Osakkeiden	”	265: —
Kirjasto	”	1: —
Jäsenkirjojen	”	1,700: —
Osastojen toimintavälineiden	”	405: 45
Velallisten	”	951: 15
Epävarmojen saatavien	”	428: —
	Smk.	27,907: 05

Velat:

Toimintansa lopettaneiden osastojen	tili	1,329: 40
Työttömyysrahaston	”	9,566: 87
Pääomatili	”	17,010: 78
	Smk.	27,907: 05

Tilintarkastuslausunto.

Tänään loppuun suoritettuamm^ē Suomen Tehdas- ja Sekatyöväen liiton vuoden 1915 tilien tarkastuksen, saamme tarkastuksemme tuloksena esittää:

että kirjoihin merkityt tulot ja menot ovat hyväksyttävillä todisteilla varmennetut ja tilinpäätös pääkirjaan oikein tehty;

että talletustodistukset ovat asianmukaisina meille näytetyt;

että kassa, jonka laskimme tämän kuun 1 päivänä, vastasi päivän kassasaldoa, sekä että liiton kirjanpitoa on huolellisesti hoidettu.

Ehdotamme asianomaisille tilivelvollisille täydellistä tilivapautta yllämainitulta ajalta.

Helsingissä 2 p:nä Maaliskuuta 1916.

Matti Paasivuori.

A. R. Lehto.

H. Hurmevaara.

Suomen Tehdas- ja Sekatyöväenliiton toimintakertomus v:lta 1916.

Kulunut vuosi on merkillisimpiä koko ammattiyhdistysliikkeen historiassa. Palkkatyöväelle on se ollut taloudellisesti raskaimpia vuosia mitä nykyään elävä polvi tuntee ja samalla se on ollut palkkatyöväen valistumisen ja järjestäytymisen vuosi. Ammattijärjestön jäsenluku on viime vuonna kasvanut lähes 12-tuhannella, josta liittomme osalle tulee lähes kaksi tuhatta. Siis ensimmäinen vuosivoitto saavutus liiton toiminta-aikana. Jäsenluvun nousu on tietenkin vaikuttanut myös liiton taloudelliseen vaurastumiseen. Tässä lehdessä oleva liiton tilinpäätös osoittaa varallisuusnousunkin ensimmäiseksi tähänastisista vuosisaavutuksista. Liiton taloudellinen vuosivoitto näet on, työttömyysrahastoon kertyneen tuloksen kanssa, yhteen laskettuna, loppupuolelle neljätoista tuhatta markkaa. Tuo kaikki on kertynyt henkilökohtaisista jäsenverotuloista, mitkä liittossamme ovat vielä perin pienet. Mutta kun liiton avustusta vaativia palkkaliikkeitä ei ole ollut, niin se seikka tietenkin on huomattavimmin vaikuttanut liiton omaisuuden noinkin suureen kasvuun.

Liittomme jäsenet, jotka toimintamme vastaiseen menestymiseen luottavat, ovat varmaankin tätä nousutilannetta viime aikoina mielihyvällä katselleet sekä samalla, ehkä hieman epäillen, kysyneet: onkohan tämä näin yhä kehittyvää ja pysyvää?

Tuollaisille tuomasajatuksille onki asiassa oikeutettu sijansa. Ne, jotka kuluneen vuosikymmenen ajan ovat olleet ammattiyhdistysliikkeessä henkilökohtaisesti mukana, ovat nähneet sekä ilahuttavia nousuja että surettavia laskujakin järjestöissämme. Viimeinen surullinen laskutilanne oli v:n 1914 lopussa, mikä liittoamme koh-

tasi melkoisen ankarasti, sillä olihan silloiselle työttömyysuhkalle liittomme jäsenistöstä suurin osa välittömästi alttiina.

Emme ole profeettoja ennustelemaan, mutta saavutettuja kokemuksia ja havaintoja voimme joka tapauksessa pitää taustana tulevaisuuteen nähden. Ammattiyhdistysliikkeessämme kuluneena vuosikymmenenä tapahtuneissa jäsenyysnousuissa ja -laskuissa ovat olleet huomattavimpina vaikutteina palkkaliikkeet. Niitten aikaansaama jännitystila sekä toiminta on aikanaan tuonut järjestöihimme jäseniä tukuttain, mutta juuri noitten palkkaliikkeitten onnistumattomuus ja työnantajain vastatoiminta ovat myös tuoneet mukanaan lamaannuksen ja vieneet jäseniä pois järjestöistä. V 1914 lopussa tapahtuneessa jäsenyyden laskutilanteessa voimme havaita, että liitostamme pois eronnut joukko oli juuri sitä tilapäistapahtumain varassa olevaa joukkoa ja sitä vastoin se jällelle jäänyt joukko oli jo vakiintunutta, „tuulet sekä tuiskut“ kestäväää joukkoa, minkä toimintaan voi jo luottaa. Kun vuoden 1915 ajalla alkoi jäsenluku vähin erin kohota, pidimme tuon ilmiön palkkatyöläisten syvemmän vakaumuksen tuloksena. Näytti siltä, että leivän kalleus, ilman mitään muita satunnaisia sivuvaikutteita, alkaa työläisiä henkilökohtaisesti kannustaa järjestäytymiseen ja joukkovalistuksen hakemiseen. Kuten sanottu, tämä nousutilanne on viime vuonna entisestään parantunut. Ja tuohon emme osaa esittää muita vaikutteita kuin mistä edellä on mainittu.

„Jos elämme niin näemme, miten lähitulevaisuudessa liittomme jäsenyyden käy. Edistyykö se edelleen yhtä voimakkain ja varmoin ottein, vai tuleeeko jälleen taantumusaikakin? Jos työolot eivät huomattavasti huonone ja jos, kuten toivomme, ennen pitkää saadaan työttömyys- ja sairausavustustoiminta liitossamme käytäntöön, niin näitten edellytysten nojalla toivomme voivamme huomattavammat taantumustapahtumat sivuuttaa ja edelleen hyvää jatkoa toiminnassamme odottaa.

Seuraavassa tarkastelemme yksityiskohtaisemmin liiton toimintaa viime vuoden ajalta.

Liittotoimikunta.

Liittotoimikuntaan ovat kuuluneet: Antti Räsänen toimikunnan puheenjohtajana ja liiton asiamiehenä, K. Heinonen sihteerinä ja taloudenhoitajana sekä muina jäseninä: Artturi Aalto, V. Viherkoski, J. Kanerva, V. Rantanen, E. Ekholm, Alma Sinisalo, Iida Laine ja Alma Virtanen. Liiton monivuotisen taloudenhoitajan siirtyttyä Sosialidemokraattisen puolueen taloudenhoitajaksi huhtikuun 1 p:stä, tuli toukokuun 10:n päivään mennessä toimitetussa liittoäänestyksessä liiton taloudenhoitajaksi sekä sääntöjen mukaan liittotoimikunnan vakinaiseksi jäseneksi Matti Paasivuori, ryhtyen toimeensa toukokuun 15 p:nä. Taloudenhoitajan muutoksen väliajalla hoiti kassaa väliaikaisesti Artturi Aalto. Vuoden lopussa muutti

Artturi Aalto Viipuriin, joten viimeisen liittokouksen valinnan nojalla tuli Aallon tilalle liittotoimikuntaan N. Kiiskinen.

Vuoden kuluessa on liittotoimikunta pitänyt 21 kokousta. Käsiteltävistä asioista on pöytäkirjaan merkitty 214 pykälää. Liiton osastoille on lähetetty 15 kiertokirjettä. Liiton toimistosta lähetettyjen postilähetyksien luku on yhteensä 3,123, joista varsinaisia kirjeitä 162.

Liittoäänestykset.

Vuoden ajalla on toimitettu neljä liittoäänestystä. Maaliskuun 14 p:nä, kiertokirjeellä 59, liittoäänestys edustajakokouksen siirtämisestä ja valtuuksien myöntämisestä liittotoimikunnalle jatkettuna toimintakautena. Huhtikuun 8 p:nä, kiertokirj. N:o 61, liittoäänestys taloudenhoitajan vaalista. Heinäkuun 13 p:nä, kiertokirjeellä 68, liittoäänestys työttömyys- ja matka-apurahastoa koskevasta ylimääräisestä verosta sekä joulukuun 20 p:nä, kiertokirjeellä 69, liittoäänestys ammattiliittojen toimitsijain palkankorotusesityksen johdosta.

Liiton toimitsijain palkkaus.

Koska viimeisen liittokokouksen määräämät liiton toimitsijain palkat kohonneisiin elintarvehintoihin nähden olivat pienet, jota paitsi nuo palkat v:n 1914 lopussa olivat siitakin alennetut, korotti liittotoimikunta vuoden alkupuolella toimitsijain palkat asianomaisten pyynnöstä 225 markkaan kuukaudessa. Matkapäivärahan niinikään korotti liittotoimikunta vuoden lopulla 4 markkaan. Liiton taloudenhoitajan vaalissa toimitetussa liittoäänestyksessä tuli sitten tuo 225 markan kuukausipalkka päätetyksi molemmille liiton toimitsijoille. Sitten vuoden lopussa tuli liittotoimikunnalle ammattiliittojen toimitsijain yhteisesti allekirjoittama palkankorotuspyyntökirjelmä, mistä vuosien 1916 ja 1917 vaihteessa toimitettiin liittoäänestys. Tuon äänestyksen nojalla tuli edellämainittuihin toimitsijain palkkoihin vuoden 1917 alusta 40 prosentin korotus sekä matkapäiväraha 6 markkaan.

Osastot ja jäsenyys.

Liittoon ovat yhtyneet seuraavat 19 uutta osastoa:

- N:o 10 Lohjan sekatyöntekijäin osasto
- ” 14 Helsingin pesijättärien ”
- ” 15 Kolhon sekatyöntekijäin osasto.
- ” 20 Helsingin kylvettäjäin ”
- ” 21 Sortavalan sekatyöntekijäin osasto.
- ” 22 Helsingin silittäjäin ”
- ” 49 Leppävirran Niinimäen sekatyöntekijäin osasto.
- ” 52 Säkkijärven Ylijärven ” ”

- N:o 53 Jokioisten sekatyöntekijäin osasto.
 „ 56 Kotkan makkaratyöntekijäin „
 „ 61 Lahden rullatyöntekijäin „
 „ 65 Karihaaran sekatyöntekijäin „
 „ 80 Läskelän „ „
 „ 89 Jämsänkosken sekatyöntekijäin osasto.
 „ 90 Tainiokosken sähkökemiallisen teht. työnt. osasto.
 „ 91 Savonlinnan sekatyöntekijäin osasto.
 „ 96 Pyhäjoen „ „
 „ 114 Kuopion koneasettajain „
 „ 128 Helsingin makkaratyöntekijäin „

Toimintansa ovat lopettaneet seuraavat 13 osastoa:

- N:o 13 Jokelan sekatyöntekijäin osasto.

- „ 15 Kolhon „ „
 „ 56 Kotkan makkaratyöntekijäin „
 „ 83 Säiniön sekatyöntekijäin „
 „ 84 Ekön „ „
 „ 103 Kalajoen „ „
 „ 111 Riihimäen „ „
 „ 154 Haapamäen „ „
 „ 170 Ruskealan „ „
 „ 158 Rauman „ „
 „ 174 Längelmäen „ „
 „ 185 Kirvun „ „

Kolhon osaston, joka viime vuonna oli perustettu, toiminta lop-pui syystä, että S. O. K:n tulitikkutehdas paloi eikä uutta samalle paikkakunnalle rakennettu, joten tehtaan työläiset, jotka olivat osastoon liittyneet, joutuivat muuante leivän haentaan.

Kotkan makkaratyöntekijäin ammattiosastosta ei muuta tiedetä, kuin että se maksoi liitolle sisäänkirjotusmaksun ja ilmoitti liittoon yhtyvänsä. Sen jälkeen ei ole jäsenveroja tullut, joten osasto ei ole laisinkaan päässyt toiminnan alkuun.

Kauttaaltaan noitten toimintansa lopettaneitten osastojen toi-minta jo edellisenä vuotena on ollut melkein lopussa, niin etteivät ne häviämislään jäsenlukuun ole paljoakaan vaikuttaneet.

Vuoden alussa oli 123 ja vuoden lopussa 131 toimivaa osas-toa, joten osastojen luku on lisääntynyt 8:lla:

Vuoden vaihteessa oli liiton jäsenluku: koko-maksavia 2,667 ja puolimaksavia 388, yht. 3,055. Vuoden kuluessa kasvoi jäsen-luku seuraavasti: 1:nä neljänneksenä oli jäseniä 3,734, 2:na nelj. 3,798, 3:na nelj. 4,071 ja 4:nä nelj. eli vuoden lopussa 3,091 koko-maksavaa ja 1,055 puolimaksavaa eli yhteensä 4,956. Lisäys oli siis 1,901. Edellä mainitun jäsenluvun mukaan on maksettu vii-meisen neljänneksen vero Ammattijärjestölle. Mutta kun vuoden lopussa on liittoon tullut uusia jäseniä, joitten puolesta on liitolle maksettu vasta sisäänkirjoitusmaksut, jota paitsi eräät myöhästy-neetkin osastot ovat viime neljänneksen tilityksen tehneet, on näin ollen vuoden lopussa liiton jäsenluku sivuuttanut viisi tuhatta.

Palkkaliikkeet.

Elintarpeitten hintojen yhä kallistuessa on työväki kauttaaltaan joutunut tukalaan taloudelliseen asemaan, jopa suureksi osaksi mitä huutavimpaan puutteeseen. Saman ohella voimme todeta, että harvoja tuotantoaloja lukuunottamatta, on tämä tilanne tuotantoon nähden ollut erinomaisen menestyksellinen ja työnantajilla siis ollut entistään paremmat mahdollisuudet työn tuloksista voittojen kiskomiseen. Näin ollen olisi pitänyt työpalkkojenkin samassa suhteessa parantua, mutta niin ei ole käynyt. Leivän hinnan kohoamisen ohella ovat työpalkat jääneet alhaiseksi ja elämistasoa vastaamattomiksi. Työväen on täytynyt, milloin pienemmin milloin suuremmin joukoin, esittää työnantajille palkankorotuspyyntöjä ja ovat työnantajatkin. etupäässä kallfnajan avustuksien muodossa, noitten pyyntöjen nojalla työpalkkoja vähin erin korotelleet.

Huomattavin suurta työläisjoukkoa koskeva palkankorotusesitys on liittossamme tehty tupakkateollisuusosalalla. Viipurin tupakka-tehtaalaisten ammattiosaston alotteesta teki liittotoimikunta vuoden alussa yleisen palkankorotuspyynnön tupakkateollisuuden työnantajille. Tuon toimenpiteen johdosta toiset helsinkiläiset tupakkatehtaat ilmoittivat liittotoimikunnalle, että he ovat esityksen huomioon otaneet sekä korottaneet palkkoja. Turkulaiset tupakkatehtaat vastasivat, että he jo aikaisemmin olivat palkkoja korottaneet sikäli „minikä nykyoloissa voi, joihin korotuksiin työväki on ollut sangen tyytyväinen“. Koska Turun tupakkatehtaalaisten ammattiosasto ei kuulu liittoon, emme niin ollen sikäläisten tupakkatehtaitten työ- ja palkkaoloista ole saaneet asianmukaisia tietoja. Pietarsaarelaiset tupakkatehtailijat vastasivat liiton asiamiehelle hänen paikalla ollessaan, että he korottavat työpalkkoja sitten kun toisten tupakkatehtaitten, etupäässä helsinkiläisten, palkkaustaso kohoaa samallaiseksi kuin mitä heillä nyt on. Mutta Pietarsaaren tupakkatehtaalaisten ammattiosastot heti sen jälkeen tekivät tehtailijoille palkankorotusesityksiä ja saivatkin korotuksia, joten sanotuissa tehtaissa toistiin veraten palkkaustaso on nykyäänkin parhain. Viipurissa, Sergejeffin tupakkatehdas, jolle niinikään jo vuoden alussa samallinen palkankorotuspyyntö tehtiin, myönsi jonkullaisen palkankorotuksen vasta toukokuussa.

Yleensä ovat työpalkat sanotussa teollisuudessa tuntuvasti koonneet, mutta toisissa helsinkiläisissä tehtaissa ovat palkat työläisten elantosuhteisiin nähden vieläkin liian alhaiset.

Karamelliteollisuudessa, missä niinikään on työläisten palkkaus näihin asti ollut huonoa, on kuluneena vuonna palkkauskysymys ollut jonkun verran esillä. Viipurissa, missä karamellityöläiset ovat viime aikoina huomattavasti järjestyneet, on myös se johtanut palkkaliikkeeseen. Vuoden loppupuolella ovat Viipurin karamellitehtaitten työläiset useaan kertaan esittäneet työnantajilleen palkankorotuspyyntöjä ja ovat siellä palkat jonkun verran koonneetkin.

Kauttaaltaan ovat liiton osastot, tilaisuuksien ja työsuhteista riippuvain mahdollisuuksien mukaan, esittäneet työnantajille palkankorotuspyyntöjä. Sellaisissa tehdaspaikoissa, missä sekatyöläiset ovat pienempinä ryhminä, ovat liittomme osastot olleet palkankorotusasioissa yhteistoiminnassa toisten liittojen osastojen kanssa.

Joulukuulla lähetti liittotoimikunta osastoille työnantajille osotetun palkankorotuspyyntökirjelmän ja kehotti osastoja tuota kirjelmää mahdollisuuksien mukaan esittämään työnantajille. Osastot ovatkin sen usesisa paikoin työnantajille esittäneet ja saaneet sen nojalla toisin paikoin palkkojen korotuksia sekä toisin paikoin kielteisiäkin vastauksia.

Palkkaliikkeisiin nähden yleensä voidaan todeta, että teollisuus- ja liikennealoilla sekalaisissa töissä, sellaisissa, missä työvoiman tarve on ollut huomattavampi, ovat myös työpalkat olleet paremmat. Metsätöissä niinikään ovat palkat olleet tuntuvasti paremmat kuin eräillä teollisuusaloilla. Ja tuosta on johtunut, että huomattava joukko on tehtaista, eritoten aputyöläisiä, siirtynyt sellaisille työaloille, missä ansiot ovat olleet paremmat.

Koska nykyisten olojen takia palkkaliikkeet ovat perustuneet yksipuolisiin, työnantajille esitettyihin palkankorotuspyyntöihin ja ovat palkat parantuneet aina sitä myöten mikäli kulloinkin työaloilla erikoinen työvoiman tarve on sen edellyttänyt, ei näin ollen pysyväisiä välipuheita ja sopimuksia työpalkoista ole järjestöjen ja työnantajain välillä syntynyt. Ja siksi emme voikaan yksityiskohtaista eli tariffimuotoista palkkaliikekertomusta nykyään esittää, vaan rajotamme sen edelläolevaan, n. s. läpileikkaukselliseen katsaukseen,

Osastojen toiminnan ohjailu.

Osastojen toiminnan ohjailussa, valvomisessa ja tarkkailussa, on paljon työtä. On niin paljon, ettei sitä ole voitu tarpeenvaativasti suorittaa. Mitä useammin liiton asiamies voisi käydä osastoissa niitten toimintaa ohjailemassa ja neuvottelemassa osastojen kanssa menettelytavoista, sitä varmempaa osastojen toiminta olisi. Sillä vaikkakin liitossamme on jo kaikin puolin toimintaan vakiintuneita osastoja, jotka eivät erikoista liittotoimikunnan hoivaa kaipaava, on kuitenkin joukossa sellaisia, joita useasti sietäisi henkilökohtaisesti opastaa. Kun toisissa osastoissa jäsenet ovat vaihtuvia ja siten osaston toimitsijatkin tämän tästä vaihtuvat, niin sekin seikka useasti saattaa toiminnan epävarmaksi ja keskusjohtoon ohjausta useasti kaipaavaksi. Mutta liitossamme on paljon osastoja ja ovat ne enimmäkseen laajalla alueella, pitkien taivalten takana. Liiton nykyinen vakinainen työvoima ei riitä kaikkialle, sillä liiton jäsenluvun lisääntyessä ja sitä myöten toiminnan laajentuessa kirjeenvaihto, palkkausliikkeitten valvonta neuvontatoimineen ja matkavelvollisuuksineen jo arvaamattoman paljon työtä vaatii. — Eikö voida työvoimaa lisätä? Eikö liiton palvelukseen pitäisi ottaa vakinaista matkajärjestäjää? Eihän varojen vähyys ole haittana? Näin

voidaan kysyä. Nykyisenä järjestäytymisen nousuaikana onkin kiel-
tämättä tuollaisella kysymyksellä, tai ehdotuksella, hyvä puolensa.
Sillä nykyäänhän todennäköisesti palkkatyöläisiin järjestövalistus
tehoaa. Ja kyllä tuo asia onkin liittotoimikunnan ajatuspiirissä,
mutta käytäntöön saattamiseen nähden on toistaiseksi ajateltu toi-
sin, jota tässä muutamalla sanalla perusteltakoon:

Nykyoloissa näyttää siltä, että joukkoherätysten — sellaisena
miksi se sanan varsinaisessa merkityksessä edellytetään — käytän-
nössä toteuttaminen tulee vaillinaiseksi. Järjestöjen kokouksien
hommaaminen, puhumattakaan joukkokokouksista, on yleensä
lupahakemuksien ja ohjelmien järjestelyn vuoksi perin hidasta
ja vaivaloista, jopa toisinaan mahdotontakin. Järjestäjätyömie-
hen aikaa siis kuluu liian paljon hukkaan noitten vähäpätöi-
siltä näyttävien esteitten takia. Ja niin kauvan kuin nämä viivyt-
tävät haitat ovat vallitsemassa, ei joukkoherätystyö ole asianmukai-
sesti joustavaa eikä toivottuja tuloksia tuottavaa. Tuloksetonta
työtä ei tietenkään kannata tehdä. Siksi on näin oltu; koetettu
hommailla mikäli on ehditty nykyisin voimin. Ja onhan sitä yhtä
ja toista osastojen kanssa yhteisesti neuvotellen aikaan saatukin.
Liiton asiamies Antti Räsänen, on ollut matkoilla 146 päivää — siis
viiden kuukauden päivät — osastojen kanssa asioista neuvottele-
massa ja esitelmiä pitämässä. Erikoisesti on osastoissa tehostettu
henkilökohtaisen valistustoiminnan tärkeyttä ja voidaanpa todeta,
että se suunnittelu käytäntöineen on kuluneena vuonna hyviä tu-
loksia tuottanut. Niin, että ei sitä pelkässä välinpitämättömyydessä
— varallisuusseikoista puhumattakaan — ole erikoisesti järjestettä-
vää joukkoherätystoimintaa toistaiseksi siirretty, vaan ovat siihen
vaikuttaneet muut näkökohdat, jotka otaksumme myös liittomme
jäsenien samalla tavalla nykyään käsittävän.

Sellaista, kuten edelläsanottu, on ollut kuluneena vuonna osas-
tojen toiminnan valvonta ja herätystyö liittotoimikunnan taholta
toimeenpantuna. Parasta siinä on tarkoitettu, miten liekin oikeaan
osuttu.

Niissä lukuisissa vuoden kuluessa osastoille lähetetyissä kierto-
kirjeissä olemme aikanaan yhtä ja toista tarpeellista asiaa osastoille
esittäneet. Siksi tähän lopetamme kuluneen vuoden toimintakatsauk-
sen sillä vakavalla toivomuksella, että osastojen ja liittotoimikun-
nan yhteisen utteran valistustoiminnan nojalla jo ennen kuluvan
vuoden loppua voimme sivuuttaa liiton jäsenluvulla kuusi tuhatta,
sillä tokihan se nyt siihen määrään kohonnee,

Helsingissä helmikuulla 1917.

Liittotoimikunta.

Kertomus

Suomen Tehdas- ja Sekatyöväen liiton tileistä v. 1916.

Voitto- ja tappiotili.

Voitoksi:

Toimintansa lopettaneiden osastojen tili	1,382: 44
Korko	" 976: 28
Sisäänkirjoitusmaksujen	" 4,733: 10
Jäsenmaksujen	" 21,906: 69
Osastojen toimintavälineiden	" 542: 40
Kirja	" 112: 65
Sekalaisten tulojen	" 647: 57
Smk.	30,301: 13

Tappioksi:

Kalusto (poistoa)	tili 318: 05
Velallis "	" 41: 55
Epävarmojen saatavain	" 67: —
Kirjasto	" 4: 50
Jäsenkirjojen	" 584: 44
Ammattijärjestön jäsenmaksujen	" 5,886: 80
Painotöiden	" 536: 70
Vuokra	" 900: —
Ylimääräisen agitatsionin	" 50: —
Palkka	" 5,611: 50
Kulunki	" 1,638: 54
Matkakustannusten	" 939: 35
Sekalaisten menojen	" 43: 50
Pääoma (puhdas voitto)	" 13,679: 20
Smk.	30,301: 13

Tiliasema joulukuun 31 p. 1916.

Tasaustili.

Varat:

Kassa	tili 9,944: 11
Työväen Säästöpankin	" 28,162: 68
Kalusto	" 2,863: 19
Osakkeiden	" 450: —
Kirjasto	" 1: —
Jäsenkirjojen	" 1,700: 56
Osastojen toimintavälineiden	" 959: 40
Velallisten	" 813: 95
Epävarmojen saatavien	" 566: 95
Smk.	45,461: 75

Velat:

Toimintansa lopettaneiden osastojen tili	1,157: 70
Työttömäysrahaston	” 13,614: 07
Pääoma	” 30,689: 98
Smk.	45,461: 75

Tilintarkastuslausunto.

„Tänään loppuun suoritettuumme Suomen Tehdas- ja Sekatyöväenliiton vuoden 1916 tilien tarkastuksen, saamme sen tuloksena esittää:

että kirjoihin merkityt tulot ja menot ovat hyväksyttävillä toisteilla varmennetut;

että talletustodistukset ovat asian mukaisina meille näytetyt;

että kassa, jonka tänään laskimme, vastasi päivän kassasaldoa;

että Liiton kirjanpito on huolellisesti hoidettu;

että Liittotoimikunnan pöytäkirjat ovat asiallisesti ja huolellisesti laaditut.

Edelläolevan perusteella ehdotamme Liittotoimikunnalle ja rahastonhoitajalle täydellistä vastuuvapautta vuodelta 1916.

Helsingissä 22 p:nä helmikuuta 1917.

Aug. Lehto.

H. Hurmevaara.

A. Halme.“

TYÖVÄENLIIKKEEN KIRJASTO

Sörnäisten rantatie 25 A
00500 HELSINKI

1290674032